

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΜΕ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟΝ ΙΑΜΑΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ-ΕΥΕΞΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΚΟΥΡΚΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ
ΕΠΟΠΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2011

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ Η
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΜΕ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟΝ
ΙΑΜΑΤΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ-ΕΥΕΞΙΑΣ**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΚΟΥΡΚΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ, Α.Μ: 5086

Ο ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογοςσελ6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 Εισαγωγικές έννοιεςσελ8

1.1.1 Τουρισμός-Τουρίστας

1.1.2 Τουριστικό προϊόν και υπηρεσίες

1.1.3 Τουριστικές επιχειρήσεις

1.2 Ευρέως διαδεδομένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Ελλάδα.....σελ12

1.2.1 Συνεδριακός τουρισμός

1.2.2 Θρησκευτικός τουρισμός

1.2.3 Τουρισμός κινήτρων

1.2.4 Αγροτικός τουρισμός

1.2.5 Αθλητικός τουρισμός

1.2.6 Τουρισμός τρίτης ηλικίας

1.2.7 Τουρισμός υγείας- Ιαματικός τουρισμός

1.3 Επιπτώσεις του εναλλακτικού τουρισμούσελ15

1.4 Η εφαρμογή του εναλλακτικού τουρισμού στην Ελλάδασελ 17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

2.1 Ιστορική αναδρομήσελ 20

2.2 Ορισμός και ανάλυση του «Τουρισμού υγείας» και του «Ιαματικού τουρισμού-εξεξίας».....σελ21

2.3 Εγκαταστάσεις και υποδομές τουρισμού υγείας στον ελλαδικό χώρο
.....σελ26

2.4 Προοπτικές για τον τουρισμό υγείας στην Ελλάδα και το εξωτερικόσελ31

2.5 Βλέψεις για επιχορηγήσεις από το κράτος και προδιαγραφές για τη δημιουργία κέντρων τουρισμού υγείας	σελ 33
2.6 Φυσικά χαρακτηριστικά τουριστών υγείας	σελ 34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 Ιστορία της ιαματικής λουτροθεραπείας και των ιαματικών πηγών στην Ελλάδα	σελ37
3.2 Ιδιότητες της υδροθεραπείας	σελ38
3.3 Διακρίσεις ιαματικών πηγών	σελ40
3.4 Γεωγραφική κατανομή ιαματικών πηγών	σελ 42
3.5 Επενδύσεις και προτάσεις για την αξιοποίηση των ιαματικών πηγών, πέρα από την ιατρική χρήση-Σύγχρονες Ιαματικές εγκαταστάσεις τουρισμού	σελ 42
3.6 Σύγχρονες εγκαταστάσεις ιαματικού τουρισμού.....	σελ 45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΥΕΞΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

4.1 Εισαγωγή στον τουρισμό ευεξίας.....	σελ54
4.2 Τι είναι τα Κέντρα Τουρισμού Ευεξίας- SPAS και ποιες οι κατηγορίες αυτών	σελ54
4.3 Οι πιο γνωστές θεραπείες Spa.....	σελ58
4.4 Θαλασσοθεραπεία	σελ61
4.5 Η πορεία του τουρισμού ευεξίας και οι τάσεις του, συγκριτικά με το διεθνή χώρο	σελ65
4.6 Μελέτη περίπτωσης του “Royal Mare Thalasso, Aldemar Hotels & Spa”	σελ67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΩΝ ΘΑΛΑΣΣΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

5.1 Όροι και προϋποθέσεις για τη δημιουργία ιαματικών κέντρων και κέντρων θαλασσοθεραπείας στην Ελλάδα	σελ70
5.2 Προδιαγραφές κέντρων θαλασσοθεραπείας	σελ77
5.3 ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	σελ79
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ -ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ.....	σελ81

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο τουρισμός αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες, αν όχι τη μεγαλύτερη, πηγές εισοδήματος της Ελλάδας και έχει συνεχώς αυξανόμενη σημασία. Με μικρές ή μεγάλες διακυμάνσεις, συνεισφέρει σημαντικά στην ευημερία της χώρας, αποτελώντας τη μεγαλύτερη εθνική βιομηχανία, ιδιαίτερα μετά το τέλος των εχθροπραξιών του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Τα τελευταία χρόνια έχουμε την εξέλιξη διαφόρων εναλλακτικών μορφών του τουρισμού, μέσα στις οποίες βρίσκεται και ο τουρισμός υγείας, ο οποίος αποτελεί έναν από τους πιο σύγχρονους πλέον τρόπους διακοπών. Τα τελευταία χρόνια επικρατεί η τάση για βελτίωση του τρόπου ζωής και υγείας των ανθρώπων, όπου αυτό μπορεί να γίνει σε συνδυασμό με την αναψυχή τους. Επιμέρους τομέας του τουρισμού υγείας είναι ο ιαματικός τουρισμός-ευεξίας. Παρόλο που ο τουρισμός υγείας και ο ιαματικός τουρισμός έχουν κοινό σκοπό την πρόληψη και την αντιμετώπιση προβλημάτων υγείας, σε συνδυασμό με τις διακοπές, αποτελούν δύο εντελώς διαφορετικά πράγματα.

Μέχρι τώρα δεν είναι ευρέως διαδεδομένη η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού, αλλά είναι εξίσου σημαντική για την ελληνική οικονομία, όπως και οι υπόλοιπες μορφές του τουρισμού, καθώς με τα ευεργετικά αποτελέσματα του έχει τη δυνατότητα να προσελκύσει πολλούς τουρίστες.

Ξεκινώντας, με την εργασία αυτή θέλησα να αναφερθώ σε κάποιες σημαντικές έννοιες του τουρισμού και στη συνέχεια προσπάθησα να αναλύσω όσο καλύτερα γίνεται και να βοηθήσω στην κατανόηση και την γνωστοποίηση της συγκεκριμένης εναλλακτικής μορφής του τουρισμού στην Ελλάδα, παρά την φτωχική βιβλιογραφία που υπάρχει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο- ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1.1 Τουρισμός- Τουρίστας

Από τις αρχές του 20ου αιώνα ,πολλοί διεθνείς οργανισμοί και ειδικοί του τουρισμού επιδίωξαν να ορίσουν την έννοια του τουρίστα και του τουρισμού. Οι σημαντικότεροι από αυτούς είναι ο Glucks-mann (1929), de Magistris (1933) και οι Hunziker και Krapf (1942).

Σύμφωνα με τη Διεθνή Ακαδημία Τουρισμού, ο τουρισμός ορίζεται ως το σύνολο των ανθρώπινων μετακινήσεων και των δραστηριοτήτων που προκύπτουν από αυτές. Ανάλογα από τον πόθο για απόδραση, υπάρχει και η ανάλογη ένταση, με την οποία υποκινούνται οι μετακινήσεις αυτές.

Ως τουρίστας, ορίζεται το άτομο που πραγματοποιεί μία μετακίνηση, για οποιοδήποτε λόγο, είτε από χώρα σε χώρα, είτε από πόλη σε πόλη, για διάστημα μεγαλύτερο του εικοσιτετραώρου και μικρότερου από τη μονιμότητα (λιγότερο από τρία χρόνια). Τα κίνητρα των τουριστών μπορεί να είναι: α) διακοπές, ανάπαυση, υγεία, θεραπεία, σπουδές, αθλήματα, οικογενειακοί λόγοι ή συνέδρια. Από τους λόγους της μετακίνησης ενός τουρίστα, αποκλείονται αυτοί που έχουν ως στόχο το άμεσο χρηματικό όφελος.

Σύμφωνα με τους Hunziker και Krapf, που προαναφέραμε, ο τουρισμός είναι το σύνολο των ενεργοποιημένων σχέσεων και γεγονότων κατά τη διάρκεια της μετακίνησης και της παραμονής των ατόμων, εκτός του τόπου συνήθους κατοικίας τους, υπό την προϋπόθεση ότι τόσο η μετακίνηση, όσο και η διαμονή τους δεν έχουν ως κίνητρο την άσκηση κάποιας κερδοσκοπικής δραστηριότητας.

Πολλές φορές ο όρος «τουρίστας» συγχέεται με τον όρο «εκδρομέας», αυτό όμως είναι λάθος, καθώς ο εκδρομέας είναι ένα άτομο το οποίο μετακινείται σε μια άλλη χώρα ή πόλη, διαφορετική από αυτή της μόνιμης κατοικίας του, αλλά η διαμονή του εκεί είναι για λιγότερες από εικοσιτέσσερις ώρες.

1.1.2 Τουριστικό προϊόν και υπηρεσίες

Ως προϊόν ορίζουμε αυτό το στοιχείο που προσφέρεται στην αγορά για να ικανοποιήσει τις ανθρώπινες επιθυμίες. Αναφερόμαστε, μεμονωμένα, σε υλικά αγαθά, επιθυμίες και αξιοθέατα . Το τουριστικό προϊόν, αντίθετα, είναι ένα περίπλοκο προϊόν, διότι έχει τη

μορφή υλικών προϊόντων (αγαθά όπως το φαγητό και το ποτό του τουρίστα), ή άυλων προϊόντων (ανθρώπινες υπηρεσίες, μεταφορά από τον τόπο διαμονής στον τελικό προορισμό, διαμονή σε ξενοδοχείο και διάφορες μορφές ψυχαγωγίας). Γενικά, το τουριστικό προϊόν είναι ένα σύνθετο προϊόν, το οποίο αποτελείται από φυσικά στοιχεία, υπηρεσίες και εγκαταστάσεις, τα οποία διατίθενται για να ικανοποιήσουν τις επιθυμίες των τουριστών- καταναλωτών.

Η ικανοποίηση των τουριστικών αναγκών ή επιθυμιών προϋποθέτει την παραγωγή όσο το δυνατόν περισσότερων τουριστικών προϊόντων.

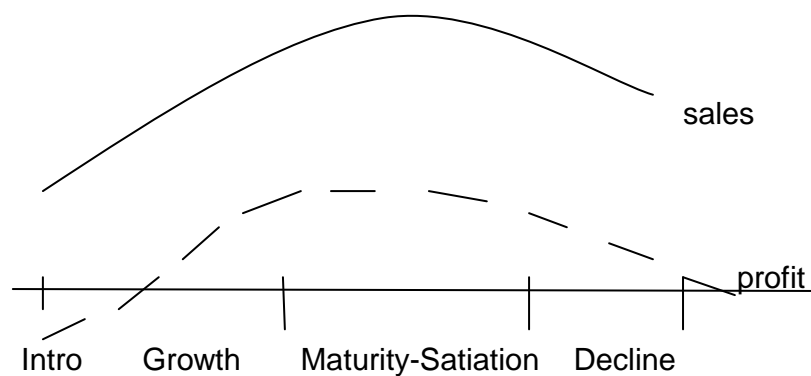
Το ελληνικό τουριστικό προϊόν, σε ό,τι αφορά τα ποιοτικά στοιχεία του, χαρακτηρίζεται από μία προσφορά που στηρίζεται –εξαιτίας της ανάλογης ζήτησης– στο πρότυπο "ήλιος - θάλασσα" και βασίζεται στα γεωκλιματικά χαρακτηριστικά της χώρας, όπως και στα ιστορικά, πολιτιστικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά. Τα παραπάνω στοιχεία είναι από τη μία αυτά που το ανέδειξαν και το βοήθησαν στο να αποτελεί σήμερα τη βαριά βιομηχανία της χώρας, αλλά και εκείνα που το ωθούν στο να εμφανίζει σημάδια μειωμένης ανταγωνιστικότητας, έντονης εποχικότητας και ευκολίας στην υποκατάσταση. Όσο αντιφατικά κι αν ακούγονται τα παραπάνω, το τουριστικό προϊόν που προσφέρει η χώρα μας το προσφέρουν και άλλες χώρες της Μεσογείου (π.χ. Τουρκία, Κροατία) σε ανταγωνιστικότερες ως προς την Ελλάδα τιμές, με αποτέλεσμα να είναι ιδιαίτερα εύκολο να υποκατασταθεί, μιας και έχει τοποθετηθεί διεθνώς ως προϊόν καλοκαιρινών διακοπών, αλλά και να πλήττεται από φαινόμενα έντονης εποχικότητας.

Οι ειδικές μορφές τουρισμού είναι εκείνα τα τουριστικά προϊόντα που χαρακτηρίζονται από ποικιλία, απευθύνονται σε τουρίστες κάθε οικονομικής δυνατότητας και προσαρμόζονται δυναμικά στις προτεραιότητες και τις απαιτήσεις του, όπως είναι ο θαλάσσιος, ο συνεδριακός, ο εκθεσιακός, ο αθλητικός τουρισμός, ο τουρισμός ευεξίας κ.ά. Στόχος της ανάπτυξής τους είναι ο περιορισμός ή και η εξάλειψη της εποχικότητας, μέσω της επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου και η ποιοτική αναβάθμιση και ο εμπλουτισμός του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος. Στη συνέχεια του κεφαλαίου, αναφέρονται περιληπτικά κάποιες από αυτές τις ειδικές μορφές.

Μιλώντας για την έννοια του τουριστικού προϊόντος, είναι απαραίτητο να αναφερθεί και ο κύκλος ζωής του, ο οποίος περιλαμβάνει πέντε στάδια. Το πρώτο στάδιο είναι **η εμφάνιση** του τουριστικού προϊόντος στην αγορά. Η προώθηση του δηλαδή σε πιθανούς αγοραστές. Έπειτα ακολουθεί **η ανάπτυξη**, η αύξηση δηλαδή της ζήτησης του από την τουριστική αγορά. **Η ωριμότητα** είναι το τρίτο στάδιο, το οποίο επέρχεται της ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος στην αγορά. Ουσιαστικά, λέγοντας ωριμότητα εννοούμε την μεγαλύτερη αποδοχή που μπορεί να έχει το προϊόν από τους καταναλωτές. Το αμέσως επόμενο στάδιο είναι **ο κορεσμός** του προϊόντος στην αγορά. Αυτό σημαίνει πως το προϊόν έχει φτάσει στο μέγιστο σημείο πώλησης και οι αγοραστές έχουν αρχίσει και αναζητούν κάτι νέο και εντελώς διαφορετικό. Τέλος, μετά τον

κορεσμό ακολουθεί η **παρακμή** του τουριστικού προϊόντος, χάνοντας ολοένα και περισσότερο την προτίμηση των καταναλωτών.

Στο ακόλουθο σχεδιάγραμμα φαίνονται τα στάδια του κύκλου ζωής του τουριστικού προϊόντος, σύμφωνα με το μοντέλο του Butler

1.1.3 Τουριστικές επιχειρήσεις

Οι τουριστικές επιχειρήσεις είναι παραγωγικές μονάδες με νομική ή χωρίς προσωπικότητα, στις οποίες ένα ή περισσότερα άτομα παίρνουν αποφάσεις σχετικά με την παραγωγή τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών. Με τις αποφάσεις αυτές των τουριστικών επιχειρήσεων προσδιορίζεται τι τουριστικά αγαθά και υπηρεσίες θα παραχθούν εκ μέρους τους, σε τι ποσότητες, ποιότητες και ποικιλίες, με ποια παραγωγική διαδικασία, σε τι τιμή θα πουληθούν, σε ποιο μέρος θα εγκατασταθεί η τουριστική επιχείρηση και διάφορα άλλα μικρότερης σημασίας προβλήματα της τουριστικής επιχείρησης. Όπως κάθε επιχείρηση έχει σαν άμεσο σκοπό και οδηγό στις διάφορες αποφάσεις που παίρνει, τη μεγιστοποίηση του κέρδους που επιδιώκει, δηλαδή την επίτευξη του μεγαλύτερου δυνατού κέρδους και αυτό γιατί όσο μεγαλύτερο είναι το κέρδος της τόσο πιο βέβαια θα είναι η επιβίωσή της και η ανάπτυξή της σε μακροχρόνια προοπτική.

Στις μεγάλες τουριστικές επιχειρήσεις, που δεν αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα και που απασχολούν μεγάλο αριθμό προσωπικού, η προσπάθεια για τη μεγιστοποίηση του κέρδους τους όχι μόνο ολοφάνερη είναι αλλά και προγραμματισμένη. Σε μικρές όμως επιχειρήσεις η προσπάθεια για τη μεγιστοποίηση του κέρδους κάθε άλλο παρά συνειδητή είναι. Παρά τις εξαιρέσεις που μπορεί να υπάρχουν, ο κανόνας δεν παύει να ισχύει: οι τουριστικές επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από οικονομική κατάσταση, οργάνωση, μέγεθος κ.λπ., επιδιώκουν με κάθε τρόπο και

με όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους, να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους. Οι δε αποφάσεις που παίρνουν βασίζονται σε αυτή την επιδίωξή τους. Η τουριστική επιχείρηση σαν οργανωτική οντότητα που έχει οποιαδήποτε μορφή στην κυριότητά της και λειτουργεί το ξενοδοχείο, το ταξιδιωτικό-τουριστικό πρακτορείο και γενικά την τουριστική μονάδα μπορεί να πάρει διάφορες μορφές και συγκεκριμένα τη μορφή ατομικής τουριστικής επιχείρησης ή αυτή της τουριστικής εταιρείας.

Tour operators ⁽¹⁾

Οι Τ.Ο είναι μεγάλες επιχειρήσεις, η οποίες είναι ο ενδιάμεσος μεταξύ της ζήτησης και της προσφοράς. Προετοιμάζουν τα ταξίδια και την παραμονή των τουριστών, πριν να εκδηλωθεί η ζήτηση. Έχουν να κάνουν με κρατήσεις σε αεροπορικές εταιρίες και καταλύματα. Αναλαμβάνουν να ασκήσουν μια ξεχωριστή λειτουργία στην τουριστική βιομηχανία. Συγκεκριμένα αγοράζουν συνήθως σε μεγάλες ποσότητες μια σειρά ποικίλων τουριστικών υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα θέσεις σε μεταφορικά μέσα, δωμάτια σε καταλύματα, καθώς επίσης και διάφορες άλλες υπηρεσίες και αφού τις συνδυάσουν σε ένα «πακέτο», τις πουλούν στη συνέχεια άμεσα ή έμμεσα στους διάφορους χρήστες, δηλαδή στους τουρίστες ή αν θέλει να ακριβολογήσει κανείς, στους πιθανούς τουρίστες. Οι tour operators χαρακτηρίζονται μερικές φορές και σαν χονδρέμποροι τουριστικών υπηρεσιών, όμως αυτό είναι μόνο μερικά σωστό. Όπως ήδη ειπώθηκε, αγοράζουν τουριστικές υπηρεσίες, που στη συνέχεια τις πουλούν «πακεταρισμένες» σε μικρές ποσότητες στην πελατεία τους αντί κάποιου επιθυμητού κέρδους. Παράλληλα όμως, από τη σειρά των ποικίλων τουριστικών υπηρεσιών που αγοράζουν, ορισμένες ποσότητες τις πουλούν και μεμονωμένα, άλλοτε για κερδοσκοπικούς λόγους και άλλοτε πάλι για λόγους πιεστικής ανάγκης.

Στην πρώτη περίπτωση, δηλαδή σε αυτή που «πακετάρουν» ποικίλες μεμονωμένες τουριστικές υπηρεσίες, λειτουργούν αναμφίβολα σαν παραγωγοί τουριστικού προϊόντος, άσχετα αν οι υπηρεσίες από τις οποίες αποτελείται αυτό χρησιμοποιήθηκαν όπως ακριβώς αγοράστηκαν, δηλαδή χωρίς καν να μεταποιηθούν.

Στη δεύτερη περίπτωση, δηλαδή σε αυτή που μεταπουλούν μεμονωμένες τουριστικές υπηρεσίες, όπως ακριβώς τις αγοράζουν, λειτουργούν αναμφίβολα σαν χονδρέμποροι τουριστικών υπηρεσιών. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να ειπωθεί ότι υπάρχουν ορισμένοι tour operators που πουλούν μεμονωμένες τουριστικές υπηρεσίες σε χαμηλές τιμές σε άτομα που επιθυμούν να φτιάξουν μόνοι τους τα τουριστικά τους πακέτα, όπως τα θέλουν. Σε αυτές τις περιπτώσεις πουλούν μεμονωμένες τουριστικές υπηρεσίες λιανικά μεν, πλην όμως σε χαμηλές τιμές.

Οι Τ.Ο διακρίνονται σε direct sellers (κινούνται μόνο μέσω internet) και σε παραδοσιακούς tour operators (πουλάνε τα πακέτα τους μέσω τουριστικών γραφείων, μέσω της χώρας προέλευσης). Είναι γνωστό πως εκείνοι έχουν τον κύριο έλεγχο της διακίνησης των τουριστών και γι' αυτό τα περισσότερα καταλύματα εξασφαλίζουν την πελατεία τους μέσω εκείνων.

Οι πιο γνωστοί tour operators ανά χώρα είναι οι εξής:

- Βρετανία: Thomson, Owners Abroad, Alltours, Airtours
- Σουηδία: Vingresor, Atlas, Spies
- Γερμανία: Tui, Neckerman, Hetzel, I.T.S, Jahn
- Ιταλία: Alpitours, Comitours
- Η.Π.Α: American Express, T.W.A, Unitours
- Γαλλία: Club Meditteranee, Nouvelles Frontieres, Fram, Jet Tours
- Βέλγιο: Sunair, Sunsnacks, Jet Air, Sun International

1.2 Ευρέως διαδεδομένες εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Ελλάδα

Ο Τουρισμός έχει αναγνωριστεί πλέον σήμερα ως ο μεγαλύτερος και ταχύτερα αναπτυσσόμενος κλάδος της παγκόσμιας οικονομίας, συμβάλλοντας στην οικονομική ανάπτυξη των χωρών και την ευημερία των πολιτών. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (WTO), οι διασυνοριακές μετακινήσεις τουριστών μέχρι το 2020 θα ξεπεράσουν το 1,5 δισεκατομμύριο, ενώ οι νέες καταναλωτικές προτιμήσεις αλλά και οι συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις του σύγχρονου ταξιδιώτη για άνεση και ποιότητα απαιτούν τη γρήγορη προσαρμογή του τουριστικού προϊόντος και σε άλλες μορφές. Έτσι, τα τελευταία χρόνια, με την αλλαγή του τρόπου ζωής και τον εκμηδενισμό των αποστάσεων, δημιουργήθηκαν νέες υπηρεσίες εναλλακτικών μορφών τουρισμού, μεταξύ των οποίων και αυτή του Τουρισμού Υγείας.

Η διάκριση του τουρισμού σε κατηγορίες, έχει προκύψει από τους παράγοντες που τον διακρίνουν. Ενδεικτικά οι κυριότερες μορφές του τουρισμού είναι συνοπτικά οι παρακάτω.

1.2.1 Ο Συνεδριακός τουρισμός είναι η μορφή του, στην οποία υπάγονται κάθε είδους οργανωμένες εκδηλώσεις, όπως για παράδειγμα επαγγελματικά κυρίως συνέδρια ή συναντήσεις, με μεγάλο ή μικρό αριθμό συμμετοχών, σε τοπικό και μη επίπεδο.

Υπάρχουν ήδη μικρά, μεσαία και μεγάλα συνεδριακά κέντρα (αυτόνομα ή σε ξενοδοχεία) στις μεγαλύτερες πόλεις και τα δημοφιλέστερα νησιά (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Κρήτη, Κέρκυρα, Ρόδος) και πολλά, μεγάλα, υψηλού επιπέδου ξενοδοχεία με συνεδριακές εγκαταστάσεις -που συναγωνίζονται επάξια τα μεγάλα ξενοδοχεία της Ευρώπης τόσο από πλευράς υποδομής όσο και επιπέδου παροχής υπηρεσιών.

(1) "Τουριστική Πολιτική", Συγγραφέας: Μάριος Σωτηριάδης

Τα πλεονεκτήματα που καθιστούν την Ελλάδα "ελκυστική" ως συνεδριακό προορισμό είναι :

Οι ιδανικές κλιματολογικές συνθήκες παρέχουν τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες στα συνέδρια να συνδυάσουν την εργασία με τις διακοπές (**business and pleasure**).

Οι μικρές αποστάσεις δίνουν την ευκαιρία στους συμμετέχοντες να απολαύσουν τις φυσικές ομορφιές και να θαυμάσουν τα μοναδικά αξιοθέατα που βρίσκονται διάσπαρτα σε όλη την επικράτεια.

Η πολιτιστική της κληρονομιά - είναι το στοιχείο που διαφοροποιεί τη χώρα και κατά συνέπεια το τουριστικό-συνεδριακό της προϊόν, σε σχέση με ανταγωνίστριες χώρες

Κατατάσσεται στις φθηνότερες χώρες της Ευρώπης.

Η γαστρονομική της παράδοση.

Η ασφάλεια

Επιπρόσθετα το Ανθρώπινο δυναμικό που στελεχώνει τις τουριστικές επιχειρήσεις -έμπειροι επαγγελματίες οργανωτές συνεδρίων, οι οποίοι έχουν οργανώσει με επιτυχία μεγάλο αριθμό διεθνών συνεδρίων και μπορούν να υλοποιήσουν κάθε είδους εκδήλωση, εξασφαλίζοντας την άψογη διεξαγωγή της.

1.2.2 Ο Θρησκευτικός τουρισμός, είναι η μορφή του τουρισμού που αφορά άτομα τα οποία επισκέπτονται θρησκευτικούς προορισμούς είτε στη χώρα μόνιμης διαμονής τους, είτε σε ξένες χώρες. Οι λόγοι για τους οποίους αναπτύχθηκε η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού, είναι λόγοι λατρείας και πίστης, για τους οποίους συμμετέχουν και σε διάφορες θρησκευτικές εκδηλώσεις ή τελετές. Σημαντικός λόγος για τον οποίο οι πιστοί ταξιδεύουν σε θρησκευτικούς προορισμούς, είναι η εκπλήρωση κάποιου τάματος.

Η διάρκεια αυτής της μορφής τουρισμού είναι σχετικά περιορισμένη, δηλαδή κατά μέσο όρο δύο με τρεις ημέρες. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το συγκεκριμένο είδος τουρισμού δεν απαιτεί ειδική υποδομή.

1.2.3 Ο Τουρισμός κινήτρων, μια νέα μορφή τουρισμού, η οποία αναπτύσσεται με αρκετά γρήγορους ρυθμούς. Οι μεγάλες βιομηχανικές μονάδες, οι οποίες έχουν ως σκοπό την αύξηση της παραγωγικότητας των εργαζομένων τους, προσφέρουν σε αυτούς διάφορα ομαδικά πακέτα διακοπών, τα λεγόμενα "group inclusive tours", συνήθως προς το εξωτερικό. Η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού είχε κάνει την πρώτη της εμφάνιση στις αρχές της δεκαετίας του 1960 στις Η.Π.Α.

Το κύριο χαρακτηριστικό του τουρισμού κινήτρων είναι η περιορισμένη χρονική διάρκεια του ταξιδιού (3-4 ημέρες κατά μέσο όρο). Έμφαση δίνεται στην επιλογή του προορισμού, από τον tour operator, καθ' ότι το μέρος που πρέπει να επιλέξει, θα πρέπει να είναι ιδιαίτερο και όχι απαραίτητα γνωστό.

1.2.4 Ο αγροτικός τουρισμός, είναι μια ήπια μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο, η οποία όπως χαρακτηρίζεται και αλλιώς, αναφέρεται στις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που αναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο και εντάσσονται στο πλαίσιο του αγροτικού περιβάλλοντος και της αγροτικής ζωής. Συγκεκριμένα αναφέρεται σε μορφές τουριστικών δραστηριοτήτων που εντάσσονται οργανικά και αρμονικά στον αγροτικό χώρο και περιλαμβάνει διάφορες τουριστικές δραστηριότητες που είναι συμπληρωματικές ή δεν έρχονται σε σύγκρουση με άλλες δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα οικονομικές και κοινωνικές, που χαρακτηρίζουν τον αγροτικό χώρο. Σύμφωνα με την διεθνή πρακτική εμπειρία, ο αγροτικός τουρισμός διακρίνεται σε δύο βασικές μορφές και συγκεκριμένα:

(α) Σε εκείνη που καλύπτει υποδοχή και φιλοξενία τουριστών σε αγροκτήματα, όπου οι φιλοξενούμενοι συμμετέχουν στη ζωή των αγροτών και στις αγροτικές δραστηριότητες γενικότερα. Η μορφή αυτή αγροτικού τουρισμού είναι ευρύτερα γνωστή σαν διακοπές αγροικιών.

(β) Σε εκείνη που αφορά στη δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων και ενοικιαζόμενων δωματίων σε εξωαστικούς μικρούς συνοικισμούς, όχι απαραίτητα αγροτικού χαρακτήρα και τη φιλοξενία τουριστών σε αυτά συνήθως με το σύστημα «κλίνη και πρόγευμα».

Η ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού σε οποιαδήποτε αγροτική περιοχή προϋποθέτει τη δημιουργία της κατάλληλης εκείνης υποδομής, που θα επιτρέψει την ανάπτυξη των σχετικών δραστηριοτήτων, όπως για παράδειγμα εσωτερική διαμόρφωση και εξοπλισμός δωματίων που προορίζονται για ενοικίαση, διάνοιξη δρόμων ή βελτίωση του ήδη υφιστάμενου οδικού δικτύου, δημιουργία χώρων εστίασης και αναψυχής, αξιοποίηση των τουριστικών φυσικών πόρων της περιοχής κλπ.

1.2.5 Ο αθλητικός τουρισμός, έχει ως κύριο κίνητρο την άσκηση ενός αθλήματος. Σε αυτήν τη μορφή τουρισμού ανήκει η άθληση σαν απασχόληση κατά τη διάρκεια των διακοπών, μαζί βέβαια με τις άλλες βασικές δραστηριότητες του τουρισμού. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να υπάρχουν στον προορισμό του τουρίστα οι κατάλληλες αθλητικές εγκαταστάσεις, από την πλευρά των ξενοδοχείων, καθώς και η διάθεση κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού.

1.2.6 Τουρισμός τρίτης ηλικίας, είναι μία εναλλακτική μορφή τουρισμού, για την οποία θα μπορούσαμε να πούμε ότι σχετίζεται άμεσα με τον τουρισμό υγείας. Η άνθρωποι που διανύουν την τρίτη ηλικία, έχουν πλέον την τάση να ταξιδεύουν ολοένα και περισσότερο. Συνήθως, είναι εκείνοι που διαθέτουν άφθονο ελεύθερο χρόνο, σταθερό εισόδημα, και μεγαλύτερο δείκτη

καταθέσεων, λόγω νοοτροπίας και τρόπου ζωής. Το βασικότερο πλεονέκτημα αυτής της μορφής τουρισμού είναι ότι δεν χρειάζονται ειδικές υποδομές για την υποδοχή τους.

1.2.7 Τουρισμός υγείας- ιαματικός τουρισμός, είναι και η μορφή τουρισμού, η οποία δημιούργησε το κίνητρο για να γίνει αυτή η εργασία. Ο τουρισμός υγείας είναι ο τουρισμός κατά τη διάρκεια του οποίου οι τουρίστες συμμετέχουν σε προγράμματα υγείας ή σε προγράμματα που σχετίζονται με την Υγεία. Μία εναλλακτική μορφή του τουρισμού υγείας είναι ο ιαματικός τουρισμός, ο οποίος αναφέρεται στην χαλάρωση και τη θεραπεία χρόνιων παθήσεων με τη βοήθεια των ιαματικών πηγών.

1.3 Επιπτώσεις του εναλλακτικού τουρισμού

Κοινωνικές επιπτώσεις

Οι περισσότερες από τις κοινωνικές επιδράσεις του εναλλακτικού τουρισμού είναι οι εξής :

- Οι τουρίστες έρχονται σε επαφή με τα ήθη, τα έθιμα και τον τρόπο ζωής του προορισμού που επισκέπτονται. Μαθαίνουν τη γλώσσα του συγκεκριμένου τόπου και μ' αυτόν τον τρόπο αυξάνεται ο αμοιβαίος σεβασμός μεταξύ του τουρίστα και του ντόπιου πληθυσμού.
- Ο εναλλακτικός τουρισμός μπορεί να συμβάλλει στη διατήρηση παραδοσιακών επαγγελμάτων που ενδεχομένως να είχαν εκλείψει. Επιπρόσθετα, μπορεί να συμβάλλει στην αναβίωση εθίμων, παρέχοντας έτσι προοπτικές ζωής στους νέους των αγροτικών περιοχών. Με την αναβίωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, υπάρχει έντονη συμμετοχή των ντόπιων κατοίκων και των τουριστών, δίνοντας την αίσθηση στον επισκέπτη ότι αποτελεί ενεργό μέρος της εκδήλωσης και δεν είναι απλά θεατής.
- Μέσω του εναλλακτικού τουρισμού δημιουργείται η ενθάρρυνση και η οικονομική ώθηση των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, όπως των παραδοσιακών χορών, της μουσικής, του θεάτρου, της λαογραφίας και των τοπικών πανηγυριών. Μ' αυτόν τον τρόπο διατηρείται η πολιτιστική κληρονομιά.
- Ακόμα, συμβάλλει στην ανάπτυξη και στη διατήρηση του δευτερογενούς τομέα μέσω της προώθησης τοπικών προϊόντων χειροτεχνίας και οικοτεχνίας, δηλαδή η παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων, όπως κεραμικά, υφαντά, κεντήματα και κοσμήματα τα οποία πωλούνται στους τουρίστες ως αναμνηστικά.

Περιβαλλοντολογικές επιπτώσεις

Ο τουρισμός και το περιβάλλον είναι αλληλένδετα. Οι σημαντικότερες από τις επιπτώσεις είναι:

- Η φιλοσοφία του εναλλακτικού τουρισμού είναι η προστασία του περιβάλλοντος και η συναναστροφή του τουρίστα με τη φύση. Οι σύγχρονοι τουρίστες έχουν γίνει αρκετά απαιτητικοί

και ζητούν υψηλής ποιότητας περιβάλλον και είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν υψηλά ποσά για να το αποκτήσουν. Στην Κρήτη υπάρχει υψηλής ποιότητας περιβάλλον και στην ύπαιθρο και σε ορεινές περιοχές που οι παραδοσιακές οικονομικές δραστηριότητες δεν έχουν αλλοιώσει σε μεγάλο βαθμό. Άρα, υπάρχουν προοπτικές για την προσέλκυση εναλλακτικού τύπου τουριστών.

- Ενώ οι απαιτήσεις του σύγχρονου τουρίστα για ενέργεια και νερό είναι σε υψηλά επίπεδα, δηλαδή αυτό σημαίνει ότι οι φυσικοί πόροι καταναλώνονται για την παροχή θερμότητας, κλιματισμού, ρεύματος και πόσιμου νερού, στην περίπτωση του εναλλακτικού τουρισμού το πρόβλημα δεν είναι τόσο έντονο. Οι τουριστικές επιχειρήσεις εναλλακτικού τύπου συνηθίζουν να κάνουν συντηρητική χρήση των πλουτοπαραγωγικών πόρων με το να καταναλώνουν χαμηλότερες ποσότητες ενέργειας ή χρησιμοποιώντας εναλλακτικές μορφές, όπως αιολική ή ηλιακή.
- Η βιώσιμη χρήση της γης, δηλαδή η εφαρμογή μεθόδων γεωργικής εκμετάλλευσης φιλικών προς το περιβάλλον, όπως αυτές της βιολογικής καλλιέργειας χρησιμοποιούνται από αγροτουριστικές εκμεταλλεύσεις. Μ'αυτόν τον τρόπο προστατεύεται και αναβαθμίζεται το περιβάλλον, αφού μειώνονται τα περιβαλλοντολογικά προβλήματα, όπως η καταστροφή της πανίδας και της χλωρίδας, η μόλυνση των νερών και η δημιουργία τοξικών ουσιών στις τροφές και στο νερό που δημιουργούν σοβαρές επιπτώσεις στην καρδιά.
- Επίσης, μπορεί να συμβάλλει στη διατήρηση των μνημείων και των ιστορικών τοποθεσιών, αφού αποτελούν σημαντική έλξη για τους τουρίστες. Αυτό σημαίνει την προστασία, τη διατήρηση και την αναπαλαίωση τους προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Τα χρήματα που θα συγκεντρώνονται από τα μουσεία, τους αρχαιολογικούς χώρους και τα εθνικά πάρκα θα βοηθούν στην κάλυψη των δαπανών για τη συντήρησή τους. (Σφακιανάκης Ε. , 2000)

Οικονομικές επιπτώσεις

- Εφόσον ο εναλλακτικός τουρισμός αναπτύσσεται σε περιοχές που οι οικονομικές δραστηριότητες είναι περιορισμένες και η ζήτηση των τουριστών για διακοπές έχει αυξηθεί, ο εναλλακτικός τουρισμός μπορεί να οδηγήσει σε μια καλύτερη κατανομή της απασχόλησης και να αλλάξει εντελώς την αγορά εργασίας των αγροτικών περιοχών. Οι σπουδαιότερες οικονομικές επιπτώσεις είναι :
- Οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται στον εναλλακτικό τουρισμό δημιουργούν νέες ευκαιρίες για απασχόληση όχι μόνο στον τουρισμό, αλλά και σε διάφορους άλλους κλάδους, όπως στη γεωργία και στην κτηνοτροφία. Αυτό θα έχει σα συνέπεια ο εναλλακτικός τουρισμός οδηγεί στη συγκράτηση του γηγενή πληθυσμού στην πατρική γη και στην αναζωογόνηση των περιοχών της ενδοχώρας. Αυτό συμβαίνει διότι οι εργαζόμενοι στον εναλλακτικό τουρισμό δε χρειάζεται να έχουν εξειδικευμένες γνώσεις και έτσι δίνεται η δυνατότητα σε ανειδίκευτα άτομα, που αρκετές φορές απαρτίζουν μέρος του αγροτικού πληθυσμού, να εργαστούν.
- Ο εναλλακτικός τουρισμός συντελεί στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας προσφέροντας οικονομική άνθιση αυξάνοντας την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων. Οι επιχειρήσεις που

απευθύνονται στον εναλλακτικό τουρισμό είναι οικογενειακές κι έτσι υπάρχει μικρότερη διαρροή χρημάτων.

- Στις επιχειρήσεις εναλλακτικού τύπου καταναλώνονται προϊόντα ντόπιας παραγωγής. Ο τουρίστας έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει τα προϊόντα που παράγει η περιοχή που επισκέπτεται και να τα αναζητήσει όταν επιστρέψει στην πατρίδα του, με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι εξαγωγές. Τα προϊόντα που παράγονται επιφέρουν υψηλότερα εισοδήματα στους ντόπιους αφού πωλούνται απευθείας στον καταναλωτή, χωρίς τη διαμεσολάβηση τρίτων. (Σφακιανάκης Ε. ,2000 σελ. 73 – 74)

1.4 Η εφαρμογή του εναλλακτικού τουρισμού στην Ελλάδα

Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι αυτός που ταιριάζει αναμφίβολα στην χώρα μας. Η Ελλάδα έχει ιδανικές συνθήκες για την ανάδειξη του εναλλακτικού τουρισμού κι αυτό διότι το φυσικό περιβάλλον της χαρακτηρίζεται από εξαιρετική ποικιλία και ομορφιά, η κύρια ασχολία των κατοίκων της είναι η γεωργία, η πολιτιστική της κληρονομιά είναι ιδιαίτερα σημαντική και η κουζίνα της είναι από τις καλύτερες του κόσμου.

Ήδη, σήμερα αναπτύσσονται πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού, όπως μονοήμερες επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, σε παραδοσιακά χωριά μέχρι πολυήμερες εκδρομές στη φύση και εκδρομές «περιπέτειας», ενώ υπάρχουν και ξενοδοχεία που λειτουργούν σε οικολογική βάση με κήπους βιολογικής καλλιέργειας και καταφύγια πουλιών, καθώς και πολλά αγροτικά καταλύματα σε χωριά.

Αρκετές προσπάθειες για ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού έχουν γίνει στο παρελθόν, όπως αυτή της «Μηλιάς» που βραβεύτηκε το 2003 από τον διεθνή οργανισμό **Σκωλ1** κατά τη διάρκεια του παγκόσμιου διαγωνισμού οικολογικού τουρισμού.

Αναμφισβήτητα λοιπόν, η πολυμορφία και η μοναδικότητα της Ελλάδας αποτελούν ένα ισχυρό πλεονέκτημα, που αν αξιοποιηθεί κατάλληλα για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού μπορεί να αποδώσει πολλά.

Αγροτικός Τουρισμός)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο- ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

2.1 Ιστορική αναδρομή

Ο όρος «τουρισμός υγείας» εμφανίστηκε στην αγορά από τη στιγμή που οι άνθρωποι άρχισαν να αναζητούν προορισμούς εκτός δυτικού κόσμου, προκειμένου να εξασφαλίσουν φτηνότερες θεραπείες, σύμφωνες ωστόσο (σε παράλληλη εξέλιξη με τον χρόνο) με τα διεθνή πρότυπα ποιότητας. Υπάρχουν καταγεγραμμένα ιστορικά στοιχεία για γερμανικά ταξιδιωτικά πρακτορεία που ώθησαν Γερμανούς στην αναζήτηση χαλαρών διακοπών σε γειτονικές χώρες, όπως η Ουγγαρία. Για την περιγραφή του χρησιμοποιούνται διάφοροι όροι, όπως Ιατρικός Τουρισμός, Ιαματικός Τουρισμός καθώς και Θεραπευτικός Τουρισμός.

Οι θεραπευτικές ιδιότητες του νερού⁽²⁾ ήταν γνωστές από πολύ παλιά, δεδομένου ότι ήδη από το 2000π.Χ οι Βαβυλώνιοι είχαν συνδέσει την έννοια του γιατρού με αυτόν που γνώριζε καλά το νερό. ενώ όπως προκύπτει από τις παραδόσεις των αρχαίων λαών, οι άνθρωποι κατέφευγαν στις θερμές πηγές για την θεραπεία διάφορων παθήσεων.

Όσον αφορά την αρχαία Ελλάδα, οι Έλληνες χρησιμοποιούσαν τα λουτρά για την υγιεινή του σώματος, από το 1500π.Χ ,ενώ αργότερα διαδόθηκε ευρέως η χρήση των θαλάσσιων λουτρών. Η λουτροθεραπεία ήταν αρκετά διαδεδομένη στους Έλληνες εκείνης της εποχής, οι οποίοι επισκέπτονταν τις ιαματικές πηγές για να υποβληθούν σε θεραπείες, ενώ παράλληλα το συνδύαζαν με την αναψυχή τους και την κοινωνικοποίηση τους. Γνωστές ήταν οι ιαματικές πηγές της Χιμάρας, της Κασταλίας, της Σκοτούσας και της Αιδηψού. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως προπομπός του σημερινού τουρισμού υγείας.

(οικογένεια με προσφορές προς τον Ασκληπιό και την Υγεία δευτερο μισό 4ου αι. π.Χ.)

(2) Ο ιαματικός τουρισμός και η ανάπτυξη του τουρισμού υγείας στην Ελλάδα, Σ.Κ Σπάθη

2.2 Ορισμός και ανάλυση του «Τουρισμού υγείας» και του «Ιαματικού τουρισμού- ευεξίας»

Ως **Τουρισμός Υγείας**, με την ευρύτερη έννοια του όρου, ορίζεται η συμμετοχή τουριστών σε προγράμματα ιδιωτικής ιατρικής φροντίδας ή σε προγράμματα που σχετίζονται με την υγεία και την υγιεινή, σε συμφέρουσες τιμές και σε συνεργασία με την τουριστική βιομηχανία. Ο Τουρισμός Υγείας αφορά στην πρόληψη, διατήρηση, θεραπεία, ανάρρωση και αποκατάσταση της υγείας με σύγχρονες ιατρικές μεθόδους ή με φυσικές μεθόδους, συνδυάζοντας παράλληλα την ξεκούραση, τη χαλάρωση και τη διασκέδαση. Η βασική ιδέα είναι η σωματική, πνευματική, ψυχική και συναισθηματική αναζωογόνηση του ατόμου μακριά από την καθημερινή ρουτίνα σε ένα όμορφο χαλαρωτικό περιβάλλον.

Πρόκειται για μορφή τουρισμού που μπορεί να αναπτύσσεται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και σχετίζεται με το πολυτιμότερο αγαθό, την υγεία. Επιπλέον, δίνεται η δυνατότητα σε άτομα με ειδικές ανάγκες και ασθενείς με χρόνιες παθήσεις, όπως νεφροπαθείς, καρδιοπαθείς, καρκινοπαθείς κ.ά., να ταξιδεύουν απρόσκοπτα σε τουριστικούς προορισμούς που επιθυμούν.

Στις αρχές της εφαρμογής του, ο τουρισμός υγείας απευθυνόταν κυρίως σε άτομα που είχαν ανάγκη να κάνουν τη χρήση των υδάτων των ιαματικών πηγών, με σκοπό να ευεργετηθούν από αυτά και να θεραπεύσουν διάφορες παθήσεις. Γι' αυτό το λόγο θεωρείται ως η **εξέλιξη του ιαματικού τουρισμού**.

Παλαιότερα (1980), σύμφωνα με τον ορισμό της Διεθνούς Ένωσης Τουριστικών Οργανισμών, ο τουρισμός υγείας χαρακτηρίζεται ως «η παροχή εγκαταστάσεων με την αξιοποίηση των φυσικών πόρων μιας χώρας, κυρίως των μεταλλικών νερών και του κλίματος». Ως κύρια χαρακτηριστικά του γνωρίσματα θεωρούνται, σύμφωνα με ερευνητές,

- Η διαμονή εκτός της μόνιμης κατοικίας
- Ως πρωταρχικό κίνητρο είναι η επιδίωξη της υγείας
- Η πραγματοποίηση σε περιβάλλον διακοπών

Σιγά σιγά, οι αντιλήψεις όσον αφορά τον τουρισμό υγείας σταδιακά μεταβάλλονται και οι παρεχόμενες υπηρεσίες εξειδικεύονται σε σύγχρονες φροντίδες και τεχνικές περιποίησης και διευρύνονται. Στη σύγχρονη κοινωνία παρατηρείται το γεγονός ότι η προσωπική υγεία και η ευεξία είναι συναρτήσεις της πρόληψης περισσότερο και όχι τόσο της ίασης των ασθενειών. Αυτό σημαίνει ότι δίνεται ιδιαίτερη προσοχή, πλέον στην πρόληψη των ασθενειών ,έτσι ώστε να υπάρχει βελτίωση της ποιότητας ζωής του ατόμου και κατά συνέπεια υγιής συναισθηματική, κοινωνική , πνευματική και φυσική ευεξία. Η συγκεκριμένη άποψη στηρίζεται στον ορισμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, όπου λέει ότι, η υγεία συνίσταται στην πλήρη φυσική, πνευματική, κοινωνική

ευημερία και όχι απλώς στην απουσία μίας ασθένειας. Συνεπώς, στον ορισμό της υγείας περιλαμβάνεται η έννοια της σωματικής, αλλά και της ψυχικής υγείας.

Το άγχος είναι βασικός παράγοντας που επηρεάζει την ψυχική υγεία του ατόμου, λόγω της πολλή δουλειάς και της έλλειψης χρόνου στην καθημερινότητα του. Θέλοντας λοιπόν να ξεφύγει από αυτό το φαύλο κύκλο και να καταπολεμήσει αυτήν την αρνητικότητα, επιλέγει να πάει διακοπές και να συνδυάσει σε αυτές διάφορες δραστηριότητες, με τις οποίες μπορεί να προλάβει διάφορες παθήσεις, εάν τις συνδυάσει σωστά στον ελεύθερο του χρόνο. Κατ' επέκταση, μεγάλη ζήτηση παρουσιάζεται για τουριστικές υπηρεσίες που αφορούν την άθληση, την υγιεινή και το περιβάλλον, σε συνάρτηση με προγράμματα θεραπείας και αναζωογόνησης.

Στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια, σε συνεργασία και με μεγάλους ταξιδιωτικούς οργανισμούς του εξωτερικού, έχουν γίνει αξιόλογες προσπάθειες δημιουργίας σύγχρονων κέντρων παροχής υπηρεσιών υγείας και ομορφιάς, που αφορούν κυρίως στον Τουρισμό Ευεξίας, μέσω των Κέντρων Θαλασσοθεραπείας και Spa, στον Ιατρικό Τουρισμό, με έμφαση στον Προσβάσιμο Τουρισμό και στον Τουρισμό Ομορφιάς, ώστε να προωθηθούν αυτές οι επιδιώξεις.

Μεγάλο κομμάτι της πολιτιστικής μας κληρονομιάς αποτελεί ο Ιαματικός Τουρισμός-Θερμαλισμός, καθώς η Ελλάδα είναι μία από τις πλουσιότερες χώρες από άποψη φυσικών πηγών, διαθέτοντας 850 περίπου φυσικές πηγές καταγεγραμμένες στην ελληνική επικράτεια με εξαιρετική ποιότητα νερών. Μία χώρα σαν την Ελλάδα, με τα αδιαμφισβήτητα πλεονεκτήματα που διαθέτει σε θέματα ασφάλειας και υγιεινής, με το ήπιο κλίμα, το ποικίλο φυσικό περιβάλλον εξαιρετικής ομορφιάς, την πλούσια πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά και την φημισμένη υγιεινή μεσογειακή διατροφή, αποτελεί έναν από τους δημοφιλέστερους τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Επιπλέον, η αναπτυσσόμενη υφιστάμενη τουριστική υποδομή (μετά και τη διενέργεια των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας το 2004), η βελτίωση και επέκταση του οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου καθώς και η αύξηση των αεροπορικών δρομολογίων, η διαθεσιμότητα εξειδικευμένου ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού, το απαγορευτικό κόστος των υπηρεσιών υγείας σε άλλες χώρες, καθώς και τα νομικά κωλύματα που περιορίζουν κάποιες ιατρικές πράξεις, όπως π.χ. την εξωσωματική γονιμοποίηση στις καθολικές χώρες, καθιστούν την Ελλάδα ιδιαίτερα ελκυστικό προορισμό και σε θέματα υγείας.

Σε επίπεδο πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, η συγκεκριμένη μορφή τουρισμού, απευθύνεται σε τουρίστες-ασθενείς που έχουν ανάγκη χειρουργικών επεμβάσεων, καθώς και άλλων εξειδικευμένων μορφών θεραπείας, με συνακόλουθη ιατρική περίθαλψη και φαρμακευτική αγωγή, ενώ σε επίπεδο δευτεροβάθμιας φροντίδας της υγείας, απευθύνεται σε τουρίστες-ασθενείς στους οποίους παρέχεται ιατρική φροντίδα σε μονάδες αποκατάστασης και αποθεραπείας ή σε μονάδες ανάρρωσης.

Βασικούς τομείς του Ιατρικού Τουρισμού αποτελούν: η πλαστική χειρουργική ,οι μεταμοσχεύσεις οργάνων ,η οδοντιατρική, η οφθαλμολογία, η καρδιολογία, η ορθοπαιδική, η τραυματιολογία, η αθλητιατρική, η ουρολογία, η δερματολογία, η ακτινολογία, η ογκολογία, η γυναικολογία και η υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, η γηριατρική και ψυχική υγεία.

Ο Ιατρικός Τουρισμός, πέραν των καθαρά ιατρικών υπηρεσιών, περιλαμβάνει υπηρεσίες μεταφοράς, ενημέρωσης, ξενάγησης, εστίασης και διαμονής σε ξενοδοχεία 4 και 5 αστέρων. Η Ελλάδα διαθέτει όλες εκείνες τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την ανάπτυξη ποιοτικού Τουρισμού Υγείας, συνδυάζοντας το υπέροχο μεσογειακό περιβάλλον με το φυσικό πλούτο, την πολιτιστική και ιστορική κληρονομιά, την παράδοση στην υγιεινή διατροφή, το ήπιο κλίμα και το καταξιωμένο διεθνώς ιατρικό προσωπικό.

Ειδικότερα, μπορούμε να πούμε ότι τουρισμός υγείας περιλαμβάνει ,βασικά, δύο τμήματα: 1) το τμήμα της θεραπείας, το οποίο έχει ως βάση ιατρικές μεθόδους στα πλαίσια μιας θεραπευτικής διάστασης της υγείας, όπως ο θερμαλισμός και η κλιματοθεραπεία. Οι θεραπευτικές μέθοδοι βασίζονται στη χρήση των ουσιών όπως έρχονται από τη φύση. 2) το τμήμα που απασκονεί στην επανάκτηση της καλής φυσικής κατάστασης του οργανισμού και γενικά στην αναζωογόνηση και την συντήρηση της υγείας του ατόμου. Η παρακολούθηση γίνεται είτε με ιατρικές μεθόδους, είτε με μεθόδους παράλληλες της ιατρικής, όπως είναι η θαλασσοθεραπεία, η φυτοθεραπεία, η αισθητική και η διαιτητική.

Θερμαλισμός

Ως θερμαλισμό, μπορούμε να ορίσουμε το σύνολο των δραστηριοτήτων για τη θεραπεία του ανθρώπινου οργανισμού με τη χρήση και την ενεργειακή αξιοποίηση θερμομεταλλικών νερών, των ιαματικών πηγών και των άλλων γεωθερμικών ρευστών, τη χρήση της γεωθερμικής ενέργειας και της διαχείρισης των πόσιμων μεταλλικών νερών, σε συνδυασμό με τις διευρυμένες δραστηριότητες αναψυχής και αναζωογόνησης, τις οποίες μπορούν να έχουν και υγιείς τουρίστες που επισκέπτονται τις ιαματικές πηγές. Ουσιαστικά, ο θερμαλισμός ταυτίζεται με τον Ιαματικό τουρισμό, όσον αφορά τις διακοπές.

Οι τομείς στους οποίους είναι δυνατή η χρήση γεωθερμικών ρευστών είναι :

- Ιαματικές χρήσεις (που όταν συνδυάζονται με τουριστικές δραστηριότητες συγκροτούν τον Ιαματικό τουρισμό)
- Εμφιάλωση των πόσιμων μεταλλικών νερών
- Συντήρηση αγροτικών προϊόντων
- Γεωργική Βιομηχανία
- Άρδευση και αποστείρωση εδάφους
- Θέρμανση κτηνοτροφικών μονάδων

- Παραγωγή Ηλεκτρικής ενέργειας και
- Αφαλάτωση νερού για ύδρευση ή άρδευση

Ο ιαματικός τουρισμός

Ο ιαματικός τουρισμός, είναι η πρώτη μορφή τουρισμού υγείας, γνωστή από αρχαιοτάτων χρόνων. Αποτελεί μορφή κοινωνικού τουρισμού που έχει ως σκοπό τη χρησιμοποίηση των ιαματικών πηγών κυρίως για θεραπευτικούς σκοπούς. Η πορεία του μέχρι τώρα στη χώρα μας δείχνει ότι απευθύνεται κυρίως σε άτομα τρίτης ηλικίας και συνταξιούχους-συνήθως ασθενείς- οι οποίοι πηγαίνουν στις ιαματικές πηγές κατόπιν ιατρικής πλέον προτροπής, με σκοπό κυρίως να υποβοηθηθεί η φαρμακευτική αγωγή του γιατρού. Σε κάποιες περιπτώσεις, ο λόγος επίσκεψης μπορεί να είναι η πρόληψη και όχι απαραίτητα η θεραπεία.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, “μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις για τον τουρισμό είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων”. Ο τουρισμός και τα ταξίδια συνδέονται στενά με την βελτίωση της ανθρώπινης υγείας, η οποία αποτελεί μία από τις βασικές συνιστώσες της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής, για αυτό το λόγο ο στόχος της βελτίωσης ή της αποκατάστασης της υγείας μέσω της πραγματοποίησης ενός ταξιδιού υπήρξε ανέκαθεν ισχυρό ταξιδιωτικό κίνητρο. Τα τελευταία χρόνια έχουμε την εξέλιξη του ιαματικού τουρισμού προς τον τουρισμό υγείας.

Συνεπώς, τα τουριστικά κέντρα κατατάσσονται γενικά σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με το προσφερόμενο προϊόν στο συγκεκριμένο θέρετρο: 1) στα κέντρα ιαματικού τουρισμού (spa) και 2) στα κέντρα τουρισμού υγείας (health resorts). Αυτό σημαίνει ότι, αν το προϊόν έχει ως στόχο την θεραπεία, σε περιβάλλον ποιότητας για ξεκούραση και αναψυχή, τότε οι λουτροπόλεις είναι γνωστές ως κέντρα ιαματικού τουρισμού. Σε αντίθετη περίπτωση, δηλαδή αν το προϊόν έχει ως σκοπό την ξεκούραση και την αναψυχή, τότε έχουμε τα κέντρα τουρισμού υγείας.

Ο τουρισμός υγείας και ο ιαματικός τουρισμός, αποτελούν δύο εντελώς διαφορετικές έννοιες, έστω και αν έχουν κοινό σκοπό την πρόληψη, την επανάκτηση και τη διατήρηση της υγείας.

Στη βιομηχανία του τουρισμού υγείας περιλαμβάνονται και διάφορα προϊόντα, έπειτα από επεξεργασία. Η χημική ανάλυση των ιαματικών νερών είναι πολύ διαδεδομένη όχι μόνο για τον θερμαλισμό, αλλά και για την εμφιάλωση και εμπορία του μεταλλικού νερού, που αποτελεί επίσης σημαντικό κομμάτι της βιομηχανίας του τουρισμού υγείας. Υπάρχουν ακόμη πολλές βιομηχανίες καλλυντικών, που έχουν ως πρώτη ύλη το μεταλλικό νερό και τον άργιλο για την παρασκευή καλλυντικών. Τέλος, υπάγονται και τα διάφορα προϊόντα υγείας, δηλαδή είτε φυσικά, είτε παράγωγα αυτών, τα οποία προέρχονται από φυτικές ύλες (βότανα, άνθη, φύκια, μέταλλα και ιχνοστοιχεία κ).

Εν κατακλείδι, προκύπτει ότι ο τουρισμός υγείας είναι η εξέλιξη του ιαματικού τουρισμού, ενώ ο ιαματικός τουρισμός είναι η εξέλιξη του θερμαλισμού.

Τουρισμός ευεξίας (wellness tourism)

Στα ίδια πλαίσια βρίσκεται ένα καινούριο, δυναμικά ανερχόμενο τμήμα του τουρισμού, ο **τουρισμός ευεξίας**. Θεωρείται ως υποκατηγορία του τουρισμού υγείας και τοποθετείται μεταξύ των διακοπών αναψυχής και των κέντρων ιαματικού τουρισμού (spa), ενώ συμπεριλαμβάνει διαφορετικές απόψεις περί υγείας που συναντώνται σε διάφορες κουλτούρες. Ο Τουρισμός Ευεξίας αποτελεί την πιο σύγχρονη μορφή Τουρισμού Υγείας και προωθείται παγκοσμίως. Όταν εμφανίστηκε ο συγκεκριμένος κλάδος απευθυνόταν μόνο σε πελάτες υψηλής οικονομικής επιφάνειας. Σήμερα ο Τουρισμός Ευεξίας απευθύνεται στο μεγαλύτερο μέγεθος της αγοράς, καθώς εμφανίζονται διαρκώς νέα κέντρα τα οποία απευθύνονται σε πελάτες με περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες, αφού παρέχουν υπηρεσίες διαμονής και ευεξίας σε χαμηλότερο κόστος. Τα στοιχεία γύρω από τα οποία επικεντρώνεται είναι:

- η ψυχή → η διαχείριση του άγχους- διαλογισμός
- το πνεύμα → η επιμόρφωση σε θέματα υγείας
- η επικοινωνία → κοινωνικές επαφές
- το σώμα → φόρμα, σωστή διατροφή, καλλωπισμός της επιδερμίδας

Όλο και πιο συχνά άνθρωποι ταξιδεύουν από μια χώρα στην άλλη με βασικό κίνητρο το χαμηλό κόστος επεμβάσεων αισθητικής φύσεως. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό της **Ουγγαρίας**, που θεωρείται μια εξαιρετικά αναπτυσσόμενη αγορά στον τομέα: Θεραπείες με laser, εγχύσεις κολλαγόνου, λιποαναρροφήσεις, πλαστικές στήθους, μύτης κ.τ.λ προσφέρονται από 40% ως και 70% φτηνότερα από ότι στις ΗΠΑ χωρίς αυτό να συνεπάγεται και χαμηλότερη ποιότητα των παρεχόμενων θεραπειών. Για παράδειγμα ένα λιφτινγκ προσώπου στις ΗΠΑ κοστίζει από 2.000 ως και 4.000 δολάρια ενώ αντίστοιχα στην Ουγγαρία κοστίζει από 1.000 ως και 1.500 δολάρια.

Δυο άλλες ευρωπαϊκές αγορές εξαιρετικά δημοφιλείς για τον τουρισμό κοσμητικής ιατρικής είναι η **Ρουμανία και το Βέλγιο**. Ειδικότερα η Ρουμανία, έχει καταφέρει να αποσπάσει ένα μεγάλο μερίδιο τουριστών από την Ιταλία, τη Βρετανία και τη Γερμανία, που προτιμούν να μεταβούν εκεί κυρίως για επεμβάσεις αισθητικής αλλά και αισθητικής δοντιών. Ανερχόμενες αγορές στο είδος, εμφανίζονται η **Τουρκία και η Κροατία**, καθώς παρουσιάζεται αξιοσημείωτη ανάπτυξη σε αισθητικές χειρουργικές επεμβάσεις, σε ενέσεις botox καθώς και μεταφύτευσης μαλλιών. Οι χώρες ωστόσο που εξακολουθούν να κρατούν τα «σκήπτρα» προσέλκυσης τουριστικού συναλλάγματος και στον τομέα της κοσμητικής ιατρικής, είναι οι ασιατικές.

Στην **Ταϊλάνδη** υπολογίζεται πως την επισκέπτονται ετησίως πάνω από ένα εκατομμύριο τουρίστες αποκλειστικά για κοσμητικές επεμβάσεις αριθμός που αντιστοιχεί σε 560. 000.000 €

έσοδα ετησίως. Η **Ινδία** επίσης αναπτύσσει ραγδαία και τον τομέα της κοσμητικής ιατρικής ,ενώ φημίζεται κυρίως για επεμβάσεις στην ανόρθωση των γλουτών.

ΕΛΛΑΔΑ

Και στην Ελλάδα παρατηρείται ένα αναπτυγμένο ενδιαφέρον για τον τουρισμό κοσμητικής αισθητικής, αν και φαίνεται πως ο τομέας αυτός βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο. Ήδη ορισμένες εταιρείες που ειδικεύονται στην παροχή υπηρεσιών υγείας και ομορφιάς, συνάπτουν συνεργασίες με μεγάλους ταξιδιωτικούς οργανισμούς για την προσέλκυση τουριστών, προσφέροντας συμπληρωματικά υπηρεσίες κοσμητικής αισθητικής. Ορισμένες από αυτές τις υπηρεσίες, είναι η πλαστική και αισθητική χειρουργική, η αισθητική οδοντιατρική και διαφόρων ειδών θεραπείες ανανέωσης προσώπου, σώματος.

Διαχωρίζεται από την τουριστική βιομηχανία, αλλά και από την κρατική πολιτική υγείας. Αφού οι τιμές των προϊόντων του διαφοροποιούνται σημαντικά, απαιτεί επιπρόσθετες ασφαλιστικές καλύψεις και παράλληλα παρέχει εξειδικευμένη επιμόρφωση και συμβουλές όσον αφορά διάφορα θέματα υγείας.

2.3 Εγκαταστάσεις και υποδομές τουρισμού υγείας στον ελλαδικό χώρο

Επειδή ο τουρισμός υγείας είναι μία ευρύτερη μορφή τουρισμού που περιλαμβάνει τον Θεραπευτικό και τον Ιαματικό τουρισμό, αλλά και άλλες επιμέρους μορφές, όπως τον τουρισμό ευεξίας και τον τουρισμό διάφορων μορφών φυσικοθεραπείας , οι εγκαταστάσεις του τουρισμού υγείας πρέπει να αποτελούνται από τις μερικότερες εγκαταστάσεις τις κάθε μορφής, ανάλογα με τα προγράμματα υγείας, στα οποία συμμετέχουν οι τουρίστες.

Ο ελληνικός τουρισμός, και ειδικότερα το τουριστικό real estate προκειμένου να κλείσουν τις πληγές τους, έχουν στραφεί προς την ανάπτυξη του τουρισμού υγείας με τη δημιουργία Κέντρων Τουρισμού Υγείας, τα οποία υποστηρίζονται από ξενοδοχειακές μονάδες πέντε αστέρων και άλλες

τουριστικές υποδομές όπως spa, ιαματικά λουτρά, κέντρα αποκατάστασης, ειδικές κλινικές και κέντρα ομορφιάς και ευεξίας κ.λπ. Φιλοδοξία των ειδικών της συγκεκριμένης αυτής αγοράς είναι να ξεφύγει η Ελλάδα από το τουριστικό μοντέλο των τελευταίων 50 ετών και να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο πακέτο υπηρεσιών το οποίο θα συνδυάζει το ταξίδι και την αναψυχή με την αποκατάσταση κάποιου προβλήματος υγείας. «Θα υπάρχουν ολοκληρωμένα πακέτα τουρισμού υγείας και διακοπών με σκοπό την προσέλκυση χιλιάδων ξένων οι οποίοι θα θέλουν να έλθουν στην Ελλάδα».

« Ξεφεύγουμε από τον μαζικό τουρισμό και το μοντέλο ήλιος - θάλασσα και εκμεταλλευόμενοι τις φυσικές δυνατότητες της χώρας θα δημιουργήσουμε μικρά και προσοδοφόρα προγράμματα και εξειδικευμένα πακέτα», τόνισε στο συνέδριο του Real Estate and Development, ο γ.γ. του υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης. Το νέο μοντέλο, πάντως, προϋποθέτει την ανάπτυξη νέων έργων real estate στο χώρο του τουρισμού γι' αυτό το λόγο αναμένεται να δημιουργηθούν ισχυρές συμμαχίες σημαντικών επιχειρηματικών ομίλων που δραστηριοποιούνται αφενός στο χώρο της Υγείας και αφετέρου στην αγορά τουριστικών ακινήτων και κυρίως στην ανάπτυξη resorts υψηλών προδιαγραφών. Το νομοσχέδιο του υπουργείου Υγείας βρίσκεται, πάντως, εδώ και αρκετό καιρό στα συρτάρια αν και έχουν καθοριστεί τα βασικά σημεία για την ανάπτυξη του τουρισμού υγείας. Σύμφωνα, λοιπόν με το θεσμικό πλαίσιο, τα Κέντρα Τουρισμού Υγείας διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

1 Κέντρα για την παροχή ψυχικών υποστηρικτικών υπηρεσιών και βοήθεια για την επανένταξη των ατόμων, **2** Κέντρα για την αντιμετώπιση χρόνιων παθήσεων όπως π.χ. νεφροπαθών, **3** Κέντρα για εξειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες π.χ. χειρουργικές επεμβάσεις. Η χώρα μας διαθέτει υψηλού επιπέδου ιατρική και αξιόλογους χειρουργούς οι οποίοι θα μπορούσαν να αποτελέσουν τους καλύτερους «διαφημιστές» του ελληνικού τουρισμού, **4** Κέντρα για παροχή υπηρεσιών αποκατάστασης πολυτραυματιών και ατόμων με κινητικά προβλήματα, **5** Κέντρα κοσμητικής ιατρικής. (Εδώ βασικός στόχος είναι χιλιάδες γυναίκες, αλλά και άνδρες ,και η Ελλάδα μόνο με τα «φυσικά spa», δηλαδή τις ιαματικές πηγές μπορεί να γίνει νούμερο ένα επιλογή των ξένων), **6** Κέντρα υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, **7** Ειδικές μονάδες για οδοντιατρικές υπηρεσίες.

Η διαφορά με ένα νοσοκομείο, όμως, είναι ότι όλα αυτά τα κέντρα θα παρέχουν και τουριστικές υπηρεσίες. Δηλαδή ο ασθενής- τουρίστας θα έρχεται στην Ελλάδα και θα εντάσσεται στις ειδικές μονάδες υγείας οι οποίες όμως θα διαθέτουν πεντάστερα ξενοδοχεία και όποιες υποδομές και υπηρεσίες απαιτεί ο επισκέπτης, ανάλογα με το σκοπό του ταξιδιού του. Οι μονάδες αυτές θα διαθέτουν εξειδικευμένο ιατρικό προσωπικό, αλλά και προσωπικό για την ξενοδοχειακή υποστήριξη και θα εποπτεύονται και ελέγχονται τόσο από τον ΕΟΤ όσο και από το υπουργείο Υγείας.

Η Ελλάδα δεν διαθέτει μέχρι στιγμής τέτοια κέντρα διότι δεν υπάρχει το θεσμικό πλαίσιο. Με την κατάθεση του νομοσχεδίου θα πρέπει να λυθούν και μια σειρά από εκκρεμότητες όπως ποιοι θα έχουν δικαίωμα να επενδύσουν στον τομέα αυτό, πώς θα γίνει η συνένωση real estate και υγείας, αν θα επιδοτούνται από τον αναπτυξιακό νόμο, ανάλογα φυσικά και με την περιοχή, αν η νοσηλεία -τουρισμός θα καλύπτεται από τα ασφαλιστικά ταμεία κ.λπ. Σε κάθε περίπτωση απευθύνεται σε ασθενείς - επισκέπτες που έχουν την οικονομική δυνατότητα να κάνουν ένα τέτοιο ταξίδι και να συνδυάσουν την αποκατάσταση ενός προβλήματος υγείας με τον τουρισμό στην Ελλάδα.

Όπως υπολογίζεται, μόνο στην Ε.Ε. ένας στους 10 ασθενείς αναζητεί προορισμούς και υπηρεσίες υγείας εκτός της χώρας του. Κυρίως Αμερικανοί, Βρετανοί και Σκανδιναβοί θεωρούνται για την Ελλάδα οι καλύτεροι πελάτες και σ' αυτούς θα πρέπει να κατευθυνθεί η προβολή όταν δημιουργηθούν τα Κέντρα Τουρισμού Υγείας. Ο ρόλος του κράτους, εκτός από εποπτικός θα μπορούσε να είναι και επενδυτικός, δηλαδή να συμβάλλει με υποδομές και συμβουλευτικές υπηρεσίες στην προσέλκυση επενδυτών. Για παράδειγμα θα μπορούσε να δώσει κίνητρα σε συγκεκριμένες περιοχές που διαθέτουν ιαματικά λουτρά, να αναπτυχθούν καταλύματα πολυτελείας, spa, γήπεδα γκολφ, και άλλες τουριστικές δραστηριότητες. Σύμφωνα με τον Κ. Κωνσταντινίδη, διευθύνοντα σύμβουλο της HealthCare Cybernetics, η Ελλάδα έχει όλα τα φόντα να αναπτύξει ιατρικό, οδοντιατρικό, ιαματικό, θεραπευτικό, γαστρίμαργικό και αθλητικό τουρισμό, όχι μόνο για άτομα με ειδικές ανάγκες, αλλά και για άλλους ασθενείς (π.χ. κέντρα αιμοκάθαρσης). Μεγάλο στοίχημα, ωστόσο, για τη χώρα μας σύμφωνα με τον κ. Κωνσταντινίδη είναι η ανάπτυξη του λεγόμενου ambient assistant living abroad, δηλαδή η προσέλκυση ατόμων μεγάλης ηλικίας οι οποίοι χρειάζονται υποδομές υψηλού επιπέδου και ειδική φροντίδα. «Θα πρέπει να υπάρχουν κέντρα που θα συνδυάζουν και το real estate και τις ιατρικές υπηρεσίες και την τεχνολογία», καταλήγει.

Τα τουριστικά κέντρα υγείας, μπορεί να θεωρηθούν ως η πιο αντιπροσωπευτική μορφή εγκατάστασης του τουρισμού υγείας. Μπορούν να αναπτυχθούν σε περιοχές όπου υπάρχουν ιαματικές πηγές, αλλά και σε άλλες που δεν υπάρχουν. Συνήθως, εγκαθίστανται σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, μέσα στις οποίες υπάρχει η δυνατότητα να αναπτυχθούν και άλλες εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Μπορεί να γίνει και χρήση Υδροθεραπείας, παρά την έλλειψη ιαματικών νερών, η οποία πλέον γίνεται με κοινό νερό, εμπλουτισμένο με διάφορες αρωματικές ουσίες, διάφορα χημικά στοιχεία και φαρμακευτικές προσμίξεις. Σίγουρα, τα τουριστικά κέντρα υγείας θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως δίαυλος επικοινωνίας μεταξύ της εναλλακτικής ιατρικής που εφαρμόζεται στον Ιαματικό τουρισμό και την ορθόδοξη ιατρική που εφαρμόζεται στα ιατρικά κέντρα αποκατάστασης του τουρισμού υγείας.

Μέσα στα τουριστικά κέντρα υγείας εφαρμόζονται ειδικά προγράμματα υγείας, αλλά και προγράμματα σχετιζόμενα με την υγεία, όπως διάφορα προγράμματα πρόληψης, διατήρησης, θεραπείας, ανάρρωσης και αποκατάστασης. Το ευχάριστο με τα σύγχρονα αυτά κέντρα είναι ότι ο

ιδανικός προορισμός για άτομα με ειδικές ανάγκες και για άτομα με χρόνιες παθήσεις, εφόσον παρέχουν οποιαδήποτε υπηρεσία μπορεί αυτά να χρειαστούν, ενώ παράλληλα μπορούν να ψυχαγωγηθούν. Στην χώρα μας , μέσα στα πλαίσια του κοινωνικού τουρισμού, επιλέγονται σαν τουριστικοί προορισμοί τα κέντρα υγείας.

Μέχρι τώρα, έχουν δημιουργηθεί ελάχιστα ιδιωτικά κέντρα τουρισμού υγείας στην Ελλάδα, αφού όπως προαναφέρθηκε, το κράτος δεν χρηματοδοτεί για την δημιουργία τους. Το θετικό είναι ότι τα ταμεία των Ελλήνων ασθενών- τουριστών ως επί τω πλείστων καλύπτουν τα έξοδα.

Στην Κρήτη λειτουργεί το κέντρο «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ», που κατασκευάστηκε από ιδιωτικά κεφάλαια και αποτελεί πρότυπη μονάδα τεχνητού νεφρού. Η μονάδα ιδρύθηκε το 2000 και υπολογίζεται ότι έχουν φιλοξενηθεί 1.700 αλλοδαποί και 200 Έλληνες νεφροπαθείς, με μέσο όρο παραμονής 11 διανυκτερεύσεις έκαστος. Αν συμπεριληφθούν και οι συνοδοί των ασθενών, οι διανυκτερεύσεις ανέρχονται σε 47.000, μέχρι τις αρχές του 2007. Σύμφωνα με στοιχεία του Πανελληνίου Συνδέσμου Νεφροπαθών, οι Έλληνες αιμοκαθαιρόμενοι ανέρχονται σήμερα σε 7.800. Οι νεφροπαθείς, δεδομένων των συγκεκριμένων ιατρικών αναγκών τους, αποτελούν ένα τμήμα της αγοράς με μεγάλες προοπτικές αξιοποίησης των δυνατοτήτων του Τουρισμού Υγείας. Άλλες μονάδες νεφροπαθών έχουν δημιουργηθεί στην Ελλάδα, βρίσκονται στην Μεσσήνη, στην Καλλιθέα και στην Χαλκίδα. Το 1200τμ υπερσύγχρονο κτίριο δυναμικότητας 100 κλινών το οποίο βρίσκεται σε ιδιόκτητο χώρο 4στρεμμάτων στην Μεσσήνη μέσα σε ένα καταπράσινο περιβάλλον εξυπηρετεί τους αιμοκαθαιρόμενους επισκέπτες της Νοτιοδυτικής Πελοποννήσου από τον Φεβρουάριο του 2009. Ανά περιόδους γίνονται καμπάνιες από αυτά τα κέντρα, για να προσεγγίσουν τουρίστες από ξένα κράτη, καθώς επιλέγουν ως προορισμό τους και άλλα κράτη, όπως την Τουρκία την Ισπανία και το Μαρόκο.

Ένα σύγχρονο ,επίσης, παράδειγμα Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα που λειτουργεί ως οφθαλμολογικό κέντρο και ξεκίνησε μια στρατηγική συνεργασία με την Aldemar στην Κρήτη είναι η «ΕΜΜΕΤΡΩΠΙΑ» . Πραγματοποιεί περίπου 1.000 διαθλαστικές επεμβάσεις ετησίως, με το 27% των ασθενών της να προέρχονται από περιοχές εκτός Κρήτης και το 12% εκτός Ελλάδος.

Η «ΕΜΜΕΤΡΩΠΙΑ» ασχολείται με την Οφθαλμολογία -μία υπηρεσία που ολοκληρώνεται σε μία μέρα, όπως η Οδοντιατρική και η Πλαστική Χειρουργική και είναι ανώδυνες και σύντομες, μπορούν να συνδυαστούν με ολιγοήμερη ανάρρωση σε διάφορα ήδη υπάρχοντα θέρετρα. Είναι η μοναδική κλινική στην Κρήτη και μια από τις ελάχιστες στην Ευρώπη που διαθέτει ταυτόχρονα δύο διαφορετικά laser τελευταίας γενιάς, με δυνατότητα και των δύο εξατομικευμένων επεμβάσεων ανάλογα της ιδιαιτερότητας του κάθε ματιού. Στη διαθλαστική χειρουργική με laser θεραπεύεται η μυωπία, ο αστιγματισμός, η υπερμετρωπία και, τελευταία, η πρεσβυωπία. Οι επεμβάσεις αυτές προϋποθέτουν έναν αυστηρό προεγχειρητικό έλεγχο που διαρκεί 2-3 ώρες. Κατά τη διάρκεια του προ- εγχειρητικού ελέγχου γίνεται μια αναλυτική εξέταση τόσο της όρασης, όσο και του οπτικού

συστήματος, έτσι ώστε να καθοριστεί η καταλληλότητα ή όχι του ασθενή για τη διαθλαστική χειρουργική επέμβαση. Αυτός ο αναλυτικός έλεγχος περιλαμβάνει:

- Αντικειμενικό καθώς και υποκειμενικό προσδιορισμό της οπτικής ανεπάρκειας η οποία χρήζει διόρθωσης.
- Μέτρηση του αξονικού μήκους του ματιού.
- Δημιουργία ενός τοπογραφικού χάρτη της επιφάνειας του κερατοειδούς χιτώνα, στον οποίο «οι λόφοι» και «οι κοιλάδες» είναι γραφικά διευκρινισμένοι - ακριβώς όπως σε έναν γεωγραφικό χάρτη.
- Δοκιμή όρασης σε διαφορετικές συνθήκες φωτεινότητας.
- Μέτρηση του μεγέθους της κόρης του ματιού στο σκοτάδι.
- Μέτρηση του πάχους του κερατοειδή χιτώνα, βυθοσκόπηση. Η μελέτη αυτή καταδεικνύει την καταλληλότητα ή όχι του υποψηφίου για εγχείρηση. Η εγχείρηση διαρκεί περίπου 10 λεπτά για κάθε μάτι. Χρειάζονται μόνο δύο σταγόνες τοπικού αναισθητικού και είναι κατά κανόνα ανώδυνη. Δεν είναι κουραστική για τον ασθενή καθώς είναι ξαπλωμένος σε ένα αναπαυτικό ανατομικό κρεβάτι και μπορεί να συνομιλεί με τον χειρουργό του, σχεδόν καθ' όλη τη διάρκεια της επέμβασης. Η Αμερικανική Ακαδημία Οφθαλμολογίας κρίνει πως ένα ποσοστό 20% των υποψηφίων ασθενών είναι ακατάλληλοι, δεν πρέπει τελικά να υποβάλλονται σε εγχείρηση. Αν αποκλεισθεί αυτό το ποσοστό ασθενών κατόπιν μιας ενδελεχούς προεγχειρητικής μελέτης, το ποσοστό επιτυχίας αγγίζει το 98% - 99% με τη σύγχρονη τεχνολογία και σε έμπειρα χέρια. Η ανάρρωση είναι γρήγορη. Τις πρώτες ώρες μετά την επέμβαση τα μάτια είναι κάπως ερεθισμένα, με μια αίσθηση ξένου σώματος και δακρύρροιας. Συνήθως, κατά το συγκεκριμένο διάστημα, η όραση είναι θολή. Έπειτα από δώδεκα ώρες ο ερεθισμός σταματά και η όραση αρχίζει να βελτιώνεται σημαντικά. Την επόμενη μέρα της επέμβασης ο ερεθισμός έχει εξαλειφθεί τελείως και η όραση έχει γίνει σχεδόν τέλεια.

Ο πρώτος υποχρεωτικός μετεγχειρητικός έλεγχος πραγματοποιείται στην κλινική «Εμμετροπία» μέσα σε 24 ώρες μετά τη χειρουργική επέμβαση. Η ώρα του ραντεβού γίνεται γνωστή αμέσως μετά το πέρας της εγχείρησης. Μετά από την 24ωρη επίσκεψη ο ασθενής θα πρέπει να υποβληθεί σε τρεις ακόμη πρόσθετους μετεγχειρητικούς ελέγχους. Οι μετεγχειρητικές εξετάσεις απαιτούνται ύστερα από μία εβδομάδα, ένα μήνα και τρεις μήνες. Κάθε μετεγχειρητικός έλεγχος διαρκεί περίπου 15 λεπτά και βοηθά στην αξιολόγηση της μετέπειτα πορείας των ματιών και σε τυχόν μολύνσεις.

Οι κύριες παρατηρήσεις της διοίκησης του διαθλαστικού κέντρου για το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο, είναι το ανύπαρκτο νομικό πλαίσιο για τον Τουρισμό Υγείας και η έλλειψη υπεύθυνου φορέα κρατικής μέριμνας για την ενίσχυσή.

2.4 Προοπτικές για τον τουρισμό υγείας στην Ελλάδα και το εξωτερικό

Οι προοπτικές του κλάδου στην Ελλάδα δείχνουν αισιόδοξες. Σε αυτή την κατεύθυνση συντελούν παράγοντες, όπως το ήπιο κλίμα ορισμένων γεωγραφικών περιοχών της Ελλάδας. Επιπλέον, πραγματοποιούνται από ημεδαπά και αλλοδαπά κεφάλαια μεγάλες επενδύσεις στους χώρους της υγείας και του τουρισμού. Ένα ακόμα θετικό στοιχείο προς την κατεύθυνση αυτή είναι η δημιουργία ενιαίας ευρωπαϊκής συνείδησης, διά μέσου της εφαρμογής μιας κοινής πολιτικής στο πλαίσιο των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η αγορά της συνεχώς διευρύνεται, κι αυτό σημαίνει ότι διευκολύνεται εντός των ορίων της η μετακίνηση κεφαλαίων και ανθρώπων. Επίσης, δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε ότι τα έξοδα στα κέντρα Τουρισμού υγείας καλύπτονται με βάση την ισχύουσα (κοινοτική) νομοθεσία από τα ασφαλιστικά ταμεία, παρακάμπτοντας πολλά νομικά εμπόδια. Στην κατεύθυνση αυτή η ελληνική πολιτεία προτίθεται να διευκολύνει τις προσπάθειες ανάπτυξης, δίνοντας κίνητρα για την ίδρυση, επέκταση και εκσυγχρονισμό των υποδομών και εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής, που ενισχύουν τις θεματικές μορφές τουρισμού. Παράλληλα διαμορφώνεται από το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης, νέο σχέδιο νόμου για τον Τουρισμό υγείας και τον Ιαματικό Τουρισμό, προκειμένου να συμπληρωθεί το νομικό πλαίσιο ανάπτυξης, οι βάσεις του οποίου τίθενται με τον Αναπτυξιακό Νόμο. Ο Τουρισμός Υγείας μπορεί να είναι ευεργετικός και για τις τοπικές κοινωνίες.

Η ανάγκη για μονάδες τεχνητού νεφρού είναι μεγάλες, ειδικά στην περιφέρεια.

Τα κατά τόπους νοσοκομεία δεν μπορούν να καλύψουν τις υπάρχουσες ανάγκες και έτσι σχηματίζονται μεγάλες λίστες αναμονής στις μονάδες τεχνητού νεφρού.

Η δημιουργία μονάδων τεχνητού νεφρού μπορεί να προσφέρει υπηρεσίες σε ημεδαπούς νεφροπαθείς και φιλοξενία στα συγγενικά τους πρόσωπα, ακόμα και σε νεκρές τουριστικές περιόδους, επιτυγχάνοντας μεγάλη πληρότητα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Επιστημονικές μελέτες για τον σύγχρονο τρόπο ζωής και διατροφής δείχνουν ότι 1.000.000 Έλληνες κινδυνεύουν να εμφανίσουν σοβαρή νεφρική βλάβη, εκ των οποίων το 20% ίσως χρειαστεί μελλοντικά αιμοκάθαρση. Αυτές οι προβλέψεις οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι ανάγκες για μονάδες αιμοκάθαρσης θα αυξηθούν κατακόρυφα στο μέλλον και το γεγονός αυτό θα δημιουργήσει ένα καινούργιο τμήμα αγοράς.

Η ταχύτερη ανάπτυξη μεταξύ των ειδών του Τουρισμού Υγείας σημειώνεται στην περίπτωση του Τουρισμού Ευεξίας. Ιδιαίτερη προσοχή όμως πρέπει να δοθεί στον Ιατρικό Τουρισμό, αφού υπάρχει ένα μεγάλο τμήμα της αγοράς που εκ των συνθηκών αντιλαμβάνεται ως πρωταρχική ανάγκη τη θεραπεία και ως δευτερεύουσα ανάγκη τον τουρισμό. Η διανομή του προϊόντος όμως παραμένει συντριπτικά υπέρ του Τουρισμού Ευεξίας.

Στην Ισπανία ο Ιατρικός Τουρισμός δεν προωθείται, αντίθετα με τον Ιαματικό που καταλαμβάνει γύρω στο 95% της αγοράς. Το ίδιο συμβαίνει και στην Πορτογαλία, όπου οι προοπτικές ανάπτυξης Τουρισμού υγείας είναι πρακτικά ανύπαρκτες. Αντίθετα, στο Βέλγιο, που αποτελεί βασικό προορισμό για περιπτώσεις χειρουργικών επεμβάσεων και αποκατάστασης, ο Ιατρικός Τουρισμός

υπερτερεί. Διαπιστώνεται λοιπόν ότι σε χώρες όπου υπάρχουν οι κατάλληλες κλιματολογικές συνθήκες, και φυσικά οι απαιτούμενες ιαματικές πηγές, παρατηρείται μεγαλύτερη επένδυση στον Ιαματικό Τουρισμό και κατ' επέκταση στον Τουρισμό Ευεξίας. Σε ορισμένες από αυτές, μάλιστα, έχει δημιουργηθεί ήδη ισχυρή αγοραστική συνείδηση. Στη Ρωσία ετησίως το 10% των τουριστών επισκέπτεται τα κέντρα Ιαματικού Τουρισμού, ενώ ένας στους δεκαπέντε Ρώσους πηγαίνει σε ιαματικά κέντρα, αφού υπάρχει και μεγάλη εισροή αλλοδαπών, ενώ στην Ουγγαρία η οποία διαθέτει περίπου 350 ιαματικές πηγές το ποσοστό επισκεψιμότητας είναι το ίδιο. Στη Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία, η προληπτική ιατρική στηρίζεται σε σημαντικό βαθμό στη υδροθεραπεία από τις μικρές ηλικίες.

Στην Ελλάδα, ίσως και λόγω της πώσης της κίνησης στον τομέα του Ιαματικού Τουρισμού (κυρίως λόγω του έντονου ανταγωνισμού από το εξωτερικό και της ελλιπούς διαφήμισης του προϊόντος), αλλά και του εκσυγχρονισμού του προϊόντος με επενδύσεις από ημεδαπά κεφάλαια, έχουν ωριμάσει οι συνθήκες για εμπλουτισμένα προϊόντα Τουρισμού Υγείας. Απαραίτητο συστατικό για την επιτυχία της προσπάθειας είναι η καλύτερη ανάπτυξη και διανομή του προϊόντος, η έλλειψη της οποίας είναι δυστυχώς δεδομένη, αφού η διαφημιστική προβολή της χώρας επικεντρώνεται στις φυσικές ομορφιές του τόπου. Αντίθετα, σε χώρες όπως η Ελβετία, η Αυστρία, η Ρουμανία, η Κύπρος και ο Λίβανος, χρησιμοποιούνται βασικά στοιχεία της τουριστικής αλυσίδας, ακόμα και οι αεροπορικές εταιρείες, για την προώθηση των υπηρεσιών Τουρισμού Υγείας.

Για την Ελλάδα, οι κατηγορίες Ιατρικού Τουρισμού, που μπορούν να ανθίσουν, είναι: Πλαστική χειρουργική, καρδιοχειρουργικές επεμβάσεις, μεταμοσχεύσεις ζωτικών οργάνων, ογκολογικές υπηρεσίες, οφθαλμολογία, οδοντιατρική, εξυπηρέτηση ασθενών με νεφρική ανεπάρκεια, ασθενείς με αναπνευστικές παθήσεις (π.χ. άσθμα), ασθενείς με χρόνιες παθήσεις, άτομα τρίτης ηλικίας μη επαρκώς εξυπηρετούμενα, άτομα με αναπηρίες και ειδικές ανάγκες. Όπως υπογραμμίζεται, η Ελλάδα πληροί όλες τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του Ιατρικού Τουρισμού, καθώς διαθέτει ιδανικές περιβαλλοντικές και κλιματολογικές συνθήκες, πρότυπες ξενοδοχειακές υποδομές και ανεπτυγμένο τουριστικό δίκτυο, εθνικές δομές στο σύστημα υγείας, που στηρίζουν τον Ιατρικό Τουρισμό.

Στις προηγμένες χώρες το Σύστημα Υγείας είναι ιδιαίτερα περιπολικό και βασίζεται στην κρατική ή ιδιωτική ασφάλιση. Παράλληλα οι διαδικασίες που μεσολαβούν από την περίθαλψη του ασθενούς είναι ιδιαίτερα χρονοβόρες, αφού υπάρχουν τεράστιες λίστες αναμονής. Ενδεικτικά πρέπει να αναφερθεί ότι στη Μεγάλη Βρετανία το χρονικό διάστημα αυτό μπορεί να ξεπεράσει και τους 18 μήνες. Σε τέτοιες περιπτώσεις πολλοί ασθενείς επιλέγουν να μεταβούν σε χώρες όπως η Ινδία, η Σιγκαπούρη, οι Φιλιππίνες, η Κόστα Ρίκα, η Τουρκία, το Ισραήλ, η Μαλαισία, η Νότια Αφρική, η Λιθουανία και η Κούβα για να εγχειριστούν. Σε ορισμένες από αυτές τις χώρες δεν απαιτείται ασφάλιση, ενώ το κόστος φτάνει να είναι μέχρι και 70% λιγότερο. Είναι σαφές ότι το

χαμηλότερο κόστος και η ελαχιστοποίηση της αναμονής αντισταθμίζουν τη χαμηλή προσφερόμενη ποιότητα στο μυαλό των υποψήφιων πελατών.

Ο τομέας αυτός, αναμένεται να αναπτυχθεί περισσότερο όσο καθυστερούν οι διαδικασίες της αμοιβαίας αναγνώρισης ασφάλισης και η επίλυση των προβλημάτων που ταλανίζουν τα ασφαλιστικά ταμεία των προηγμένων χωρών.

Κίνητρα για νέα έργα

Το κράτος, στην παρούσα χρονική στιγμή όπου η παγκόσμια οικονομική κρίση πλήττει άμεσα και τον τουρισμό, μπορεί να κινηθεί με ταχύτητα ώστε να προλάβει τις εξελίξεις. Αυτό που προτείνουν οι ειδικοί είναι να δοθούν κίνητρα για την μεταμόρφωση ξενοδοχειακών μονάδων σε Κέντρα Τουρισμού Υγείας καθώς και για νέα έργα στο χώρο του τουριστικού real estate όπως ολοκληρωμένες μονάδες που θα διαθέτουν ξενοδοχείο υψηλής ποιότητας, εξειδικευμένες ιατρικές υπηρεσίες και τέλος προτάσεις για την μετά - ιατρική περίοδο, δηλαδή την αποκατάσταση και διαμονή των ασθενών (αθλητικός τουρισμός με διάφορα sports, ανάπτυξη της τοπικής κουζίνας κ.λπ.) Η συμμαχία για την ανάπτυξη του τουρισμού υγείας έχει ήδη κινητοποιήσει πολλούς κλάδους οι οποίοι, πρέπει να κινηθούν τάχιστα. Ιατρικοί όμιλοι, κατασκευαστικές εταιρείες, επιχειρήσεις real estate, ασφαλιστικοί οργανισμοί και τουριστικοί πράκτορες που θα βρίσκουν τους πελάτες στο εξωτερικό.

2.5 Βλέψεις για επιχορηγήσεις από το κράτος και προδιαγραφές για τη δημιουργία κέντρων τουρισμού υγείας

Ιδιαίτερα υψηλοί δείκτες απόδοσης και κερδών καταγράφονται στον τουρισμό υγείας παγκοσμίως, προσελκύνοντας συνεχώς μεγάλες επενδύσεις. Η αγορά αυξάνεται θεαματικά χρόνο με το χρόνο, ωστόσο, η «πίτα» δεν έχει μοιραστεί οριστικά, τα μερίδια της αγοράς είναι ακόμα σχετικά αβέβαια ως προς τη μορφή και το μέγεθός τους, ενώ οι στρατηγικοί παίκτες είτε σε επίπεδο κρατών, είτε σε επίπεδο επιχειρήσεων, είναι αυτοί που θα αποκομίσουν τα μελλοντικά κέρδη.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται σε μια ενδιαφέρουσα μελέτη που εκπονήθηκε για λογαριασμό της έκθεσης xenia, το 2005 πραγματοποιήθηκαν παγκοσμίως 19.000.000 ταξίδια στο πλαίσιο του τουρισμού υγείας, ενώ σύμφωνα με μελέτες του περιοδικού «Tourism Research and Marketing», το 2010 έφτασαν τα 40.000.000 ετησίως και το μερίδιο αγοράς έφτασε στο 4% των διεθνών μετακινήσεων. Σύμφωνα με το σχέδιο της Κοινής Υπουργικής Απόφασης, τα Κέντρα Τουρισμού Υγείας στην Ελλάδα κατατάσσονται στην κατηγορία των «εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής», όπως αυτές που καθορίζονται στον Νόμο 2160/93 περί τουρισμού,

έχοντας έτσι τη δυνατότητα επιχορηγήσεων από τον Αναπτυξιακό Νόμο σε ποσοστό από 30%-40%, ανάλογα με την περιοχή όπου θα γίνει η επένδυση ή εναλλακτικά να τύχουν φορολογικών απαλλαγών και επιδότησης της δημιουργικής απασχόλησης. Τα κέντρα τουρισμού υγείας θα συνδυάζουν τη δυνατότητα παραθερισμού με προληπτικές, θεραπευτικές και άλλες αγωγές, που συνδέονται με χρόνια προβλήματα υγείας. Οι γενικές προδιαγραφές ενός τέτοιου κέντρου συμπεριλαμβάνουν:

Για το ξενοδοχειακό τμήμα τις ελάχιστες απαιτήσεις μονάδων 4 ή 5 αστέρων με ελάχιστη δυναμικότητα 150 κλινών και με αυξημένες απαιτήσεις εγκαταστάσεων για ΑΜΕΑ (που θα εξυπηρετούνται από το 40% τουλάχιστον του συνόλου των δωματίων). Για το τμήμα υγείας, την εφαρμογή ειδικών διατάξεων σε επί μέρους τμήματα: μονάδες πρωτοβάθμιας φροντίδας των ΚΤΥ, μονάδες αδυνατίσματος και διαιτολογίας, μονάδες χρόνιας αιμοκάθαρσης, κέντρα αποθεραπείας και αποκατάστασης, κλινικές. Σημαντικός θα είναι και ο τομέας της άθλησης, καθώς απαιτούνται αθλητικές εγκαταστάσεις, που θα συμπληρώσουν το τμήμα υγείας και θα εμπλουτίσουν το «προσφερόμενο προϊόν»⁽³⁾

2.6 Χαρακτηριστικά των τουριστών υγείας

Την μεταπολεμική περίοδο, το φαινόμενο του τουρισμού εξελίχθηκε και ο τουρίστας έγινε κοινωνικό υποκείμενο της συλλογικής δράσης πολλών παραγόντων, με τη δυνατότητα να συμμετέχει σε τουριστικές δραστηριότητες. Τα χαρακτηριστικά των τουριστών επιδρούν σημαντικά στην τουριστική χωρητικότητα, στο μέγεθος, στη συχνότητα και στο είδος των τουριστικών επιπτώσεων καθώς και στη δημιουργία τουριστικών προσφορών, ανάλογα με την ζήτηση και τις απαιτήσεις των τουριστών. Ουσιαστικά είναι κάποια ιδιαίτερα στοιχεία τους, τα οποία σε πολλές περιπτώσεις είναι όμοια. Μέσα στα χαρακτηριστικά των τουριστών περιλαμβάνονται:

- Τα κοινωνικά-οικονομικά δεδομένα των τουριστών
- Τα επίπεδα της τουριστικής ικανοποίησης
- Η διάρκεια της τουριστικής παραμονής
- Η μορφή της τουριστικής δραστηριότητας

Υπάρχουν και ορισμένοι παράγοντες που διαμορφώνουν τα ανωτέρω χαρακτηριστικά γνωρίσματα, οι οποίοι είναι οι εξής:

- Κοινωνικοί-ψυχολογικοί παράγοντες
- Καταναλωτικά πρότυπα
- Δημογραφικοί παράγοντες
- Οικονομικοί παράγοντες

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά των τουριστών υγείας, αυτά είναι πολύ συγκεκριμένα. Οι τουρίστες που επιλέγουν συνήθως την συγκεκριμένη εναλλακτική μορφή τουρισμού, ανήκουν κυρίως στην τρίτη ηλικία. Οι περισσότεροι είτε έχουν προβλήματα υγείας, είτε θέλουν να ζήσουν υγιεινά.

Βέβαια, υπάρχουν και άτομα σε νεαρή ηλικία, τα οποία δίνουν έμφαση στην εξωτερική τους εμφάνιση και γι' αυτό επιλέγουν να περάσουν τις διακοπές τους με το συγκεκριμένο τρόπο. Το ποσοστό ανδρών και γυναικών κυμαίνεται γενικά στα ίδια επίπεδα, καθ' ότι μεγάλος είναι ο αριθμός ζευγαριών που το κάνουν αυτό. Τέλος, αρκετά μεγάλο είναι το ποσοστό των ατόμων με ειδικές ανάγκες, τα οποία βρίσκονται σε κέντρα υγείας, προκειμένου να αποκαταστήσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν.

(Εργαστήριο του κέντρου «Εμμετρώπια»)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ

(λουτρά Πόζαρ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο- ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

3.1 Ιστορία της ιαματικής λουτροθεραπείας και των ιαματικών πηγών στην Ελλάδα

Τα λουτρά ξεκίνησαν να χρησιμοποιούνται για λόγους υγείας και για την θεραπεία διαφόρων ασθενειών από τα αρχαία κιόλας χρόνια. Οι Έλληνες ήταν, αν όχι οι πρώτοι, από τους πρώτους που χρησιμοποίησαν τα λουτρά, ενώ οι αρχαίοι Έλληνες γιατροί, γεωγράφοι, φυσικοί και ιστορικοί ήταν οι πρώτοι που άρχισαν να ασχολούνται με τις πηγές και τα μεταλλικά νερά.

Ο Ιπποκράτης από την Κω(460-375π.Χ) που θεωρείται ο θεμελιωτής της ιατρικής επιστήμης και πατέρας της υδροθεραπείας, ασχολήθηκε πολύ με τα διάφορα φυσικά νερά. Με το σύγγραμμα του "Περί αέρων , τόπων, υδάτων" τα διέκρινε σε ελώδη, εννοώντας τα νερά που υπάρχουν στα έλη και στις λίμνες, σε όμβρια, που σχηματίζονται από την βροχή και σε εκείνα που αναβλύζουν από πετρώματα, δηλαδή τα μεταλλικά. Αυτά , λέει ,αναβλύζουν θερμά και περιέχουν σίδηρο, χαλκό, αργυρό, χρυσό, θείο και άλλα μεταλλικά στοιχεία. Ο Ιπποκράτης μελετά δράσεις των θερμών και ψυχρών λουτρών στον ανθρώπινο οργανισμό και καθορίζει τις παθήσεις για τις οποίες ενδείκνυται η χρήση τους, ενώ γίνεται η πρώτη κατάταξη των θερμομεταλλικών νερών ανάλογα με το χρώμα , τη γεύση και την οσμή τους.

Ο Ηρόδοτος υπήρξε ο πρώτος παρατηρητής των ιαματικών πηγών, κάποιες από τις οποίες και κατέγραψε, ενώ συνιστά και την λουτροθεραπεία και ορίζει ως ενδεικνυόμενη διάρκεια της 21 ημέρες. Ιδιαίτερη χρήση των ιαματικών πηγών έγινε και κατά τα ρωμαϊκά κυρίως χρόνια, όποτε και Έλληνες γιατροί ασχολήθηκαν με την υδροθεραπεία. Το 83π.Χ, ο Κορνήλιος Σύλλας έκτισε το πρώτο λιθόκτιστο οίκημα λουτρών στην Αιδηψό, όπου μαζεύεται μεγάλος αριθμός πασχόντων.

Κατά τα βυζαντινά χρόνια άκμασαν και τα λουτρά της Προύσσας καθώς και τα λουτρά της Πυθίας (σημερινή Γιάλοβα) ,ενώ το 900μ.Χ κατασκευάστηκε λουτρικό οικοδόμημα στις πηγές του Λαγκαδά. Πολλοί ήταν και οι γιατροί που ασχολήθηκαν με την υδροθεραπεία και την ιαματική λουτροθεραπεία, κατά την ρωμαϊκή εποχή. Κάποιοι από αυτούς είναι ο Ηρόφιλος, ο Ερασίστρατος, ο Ασκληπιάδης, ο Γαληνός, ο Ορειβάσιος, ο Παύλος ο Αιγινήτης. Από όλους αυτούς τους γιατρούς ήταν παραδεκτή η ιαματική επίδραση ορισμένων φυσικών πηγών. Ένας μαθητής μάλιστα του Αγαθίνου , έγραψε, τον 1^ο μ.Χ αιώνα, για τις θεραπευτικές ιδιότητες των ιαματικών πηγών και είπε ότι δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί επακριβώς ο τρόπος που αναπτύσσουν τις θεραπευτικές τους ιδιότητες , κάθε μία από τις πηγές ξεχωριστά, γιατί χρειάζονται για αυτό μακροχρόνιες παρατηρήσεις και πειραματισμοί. Αυτό ισχύει και μέχρι σήμερα. Κατά τα βυζαντινά χρόνια μέχρι και τον 6^ο μ.Χ αιώνα εξακολουθεί να γίνεται χρήση των ιαματικών υδάτων . Στη διάρκεια του μεσαίωνα που το πνεύμα υποτάσσεται σε δεισιδαιμονίες και προκαταλήψεις πλήττεται και η υδροθεραπεία. Αναζωογονείται και πάλι στις αρχές του 16^{ου} αιώνα οπότε και προσεγγίζεται με επιστημονική μεθοδολογία.

Περνώντας στην μεταγενέστερη εποχή, στα μέσα δηλαδή του 19ου αιώνα, οι ιαματικές πηγές παραμελήθηκαν, παρά το γεγονός ότι τις χρησιμοποιούσαν οι Τούρκοι. Η συστηματική αξιοποίηση των ιαματικών πηγών της Ελλάδας ξεκίνησε προς το τέλος του 19ου αιώνα. Από τις πρώτες πηγές που οργανώθηκαν και αναπτύχθηκαν είναι αυτές της Αιδηψού, του Λουτρακίου, της Υπάτης, της Κυλλήνης και του Καΐαφα. Σε αυτά τα κέντρα σύχναζαν μέλη της ανώτερης αστικής τάξης, γι' αυτό και γνώρισαν μεγάλη ανάπτυξη. Το 1918 ήταν μια καθοριστική χρονιά για την ελληνική πραγματικότητα, καθώς τότε δημιουργήθηκε για πρώτη φορά ειδική υπηρεσία ιαματικών πηγών στο τότε Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Το 1936 οι ιαματικές πηγές τέθηκαν στην αρμοδιότητα του υφυπουργείου τουρισμού, ενώ από το 1950 μέχρι και σήμερα ο τομέας αυτός υπάγεται στην αρμοδιότητα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ).

Στην Ελλάδα υπάρχει παράδοση στον τουρισμό υγείας, η οποία έχει μείνει ανεπηρέαστη από τις φαρμακευτικές μεθόδους. Αυτή η παράδοση ενισχύεται από το ότι τα προγράμματα του τουρισμού υγείας χρηματοδοτούνται από τα ασφαλιστικά ταμεία ενώ περιλαμβάνονται και επιδοτούμενα προγράμματα θεραπευτικού τουρισμού στον κοινωνικό τουρισμό.

3.2 Ιδιότητες της υδροθεραπείας

Η φύση εκτός από σπάνια τοπία και ιδιαίτερες φυσικές ομορφιές, «χάρισε» στην Ελλάδα και πηγές με σημαντικές θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά λουτρά αποτελούν μέρος του εθνικού πλούτου της χώρας, ενώ οι θεραπευτικές τους ιδιότητες ήταν γνωστές, ήδη, από τους αρχαίους χρόνους.

Οι ιαματικοί φυσικοί πόροι είναι διάσπαρτοι στην ελληνική επικράτεια, ενώ τα νερά των συγκεκριμένων πηγών διαφέρουν από τα συνηθισμένα, είτε λόγω της υψηλής τους θερμοκρασίας είτε λόγω της παρουσίας σπάνιων δραστικών συστατικών. Τα νερά αυτά χαρακτηρίζονται ως μεταλλικά εξαιτίας της θερμοκρασίας ή της γενικής τους χημικής σύστασης. Εκτός από τις ψυχρές μεταλλικές πηγές υπάρχουν και οι θερμοπηγές, με τις οποίες οικοδομήθηκε ένας κλάδος θεραπευτικής αγωγής, η ιαματική υδροθεραπεία (θερμαλισμός).

Η γεωγραφική κατανομή των πηγών δεν είναι τυχαία, καθώς συνδέεται είτε με τεκτονικά γεγονότα, όπως, για παράδειγμα, στις περιπτώσεις των πηγών του Καΐαφα, της Κυλλήνης και του Λαγκαδά, είτε με ηφαιστειακές δραστηριότητες όπως, για παράδειγμα, στις περιπτώσεις των πηγών των Μεθάνων, της Μήλου, της Λέσβου, της Σαμοθράκης και της Λήμνου.

Η υδροθεραπεία είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση πολλαπλών παθήσεων, όπως είναι τα αρθρικά και οι ρευματοπάθειες, και διακρίνεται σε δύο είδη:

- την εσωτερική, η οποία περιλαμβάνει την **ποσιθεραπεία**, δηλαδή, την πόση ιαματικών νερών, η οποία ενδείκνυται για την θεραπεία παθήσεων του γαστρεντερικού, του πεπτικού και του ουροποιητικού συστήματος. Η ποσιθεραπεία διακρίνεται στην επιτόπιο ποσιθεραπεία, που γίνεται με την επίσκεψη των ατόμων στις ιαματικές πηγές και στην μη επιτόπιο ποσιθεραπεία, που γίνεται με τη λήψη μεταλλικού νερού από εμφιαλωμένες συσκευασίες οι οποίες κυκλοφορούν στο εμπόριο

για λόγους θεραπείας ή για λόγους συνήθειας, υγιεινής διατροφής. Για ποσιθεραπεία συνιστάνται η ιαματική πηγή Καλλιθέας στη Ρόδο.

Στην εσωτερική υδροθεραπεία περιλαμβάνεται επίσης η **εισπνοθεραπεία**. Όταν το νερό χρησιμοποιείται με την αέρια μορφή του τότε πρόκειται για την εισπνοθεραπεία κατά την οποία ο ασθενής εισπνέει υδρομεταλλικούς ατμούς για θεραπευτικούς σκοπούς. Επίσης εισπνοθεραπεία επιτυγχάνεται και με ρινοπλήσεις. Είναι μια μορφή εσωτερικής υδροθεραπείας, Ενδείκνυται για θεραπεία κυρίως αναπνευστικών παθήσεων όπως βρογχικό άσθμα, αλλεργίες, χρόνια βρογχίτιδα. Για την εισπνοθεραπεία εξειδικεύονται κατά σειρά κυρίως οι πηγές της Κυλλήνης , του Σμοκόβου, των Θερμοπυλών παλαιότερα διότι σήμερα υπολειπονται καθώς και άλλες πηγές στην Ικαρία, στην Πέλλα και στη Μυτιλήνη.

- την εξωτερική, η οποία περιλαμβάνει τα **λουτρά, τις καταιωνίσεις**, όπου για ορισμένο χρόνο το σώμα δέχεται το θερμομεταλλικό νερό, που έρχεται με ψηλή ή χαμηλή πίεση, τις **υδρομαλάξεις**, όπου το σώμα δέχεται την πίεση του νερού, την **υδροκινησιοθεραπεία**, δηλαδή τον συνδυασμό λουτροθεραπείας και κινησιοθεραπείας, όσο το σώμα βρίσκεται στο νερό και την **πηλοθεραπεία**, όπου εφαρμόζεται πηλός, που έχει «ωριμάσει» σε διάφορα σημεία του σώματος, τα οποία υποφέρουν.

Για την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού και γενικότερα, του τουρισμού υγείας, λειτουργούν ήδη δύο κέντρα θαλασσοθεραπείας στην Κρήτη, εφοδιασμένα με το ειδικό σήμα λειτουργίας του Ε.Ο.Τ. και είναι υπό κατασκευή άλλα δύο. Σε αυτήν την κατηγορία τουριστικής υποδομής περιλαμβάνονται, επίσης, τα 14 υδροθεραπευτήρια (ιδιοκτησίας Ε.Ο.Τ.), στα οποία εξυπηρετούνται ετησίως περί τα 100.000 άτομα, με 1.400.000 θεραπευτικές αγωγές (λούσεις, κλπ.) καθώς και δεκάδες άλλες **ιαματικές πηγές** που λειτουργούν από τοπικούς φορείς και προσφέρουν στους επισκέπτες σύγχρονες υπηρεσίες υψηλών προδιαγραφών.

Τι είναι ιαματική πηγή⁽⁴⁾: Σύμφωνα με την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ιαματική πηγή είναι η φυσική ανάβλυση ή άντληση ιαματικού φυσικού πόρου με τεχνικό έργο, όπως από γεώτρηση, φρέαρ, τάφρο ή σήραγγα (φυσική ή τεχνητή) ή φυσική δημιουργία ιαματικού πηλού. Ως ιαματικοί φυσικοί πόροι θεωρούνται φυσικά νερά (ψυχρά ή θερμά), ατμοί, φυσικά αέρια ή πηλοί, που έχουν ιαματικές ιδιότητες, αναγνωρισμένες σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 3498

(4)Εφημερίς της Κυβερνήσεως, Αρ. Φύλλου 230

(βόρεια Εύβοια)

3.3 Διακρίσεις των ιαματικών πηγών

Οι ιαματικές πηγές στην χώρα μας, διακρίνονται σε κατηγορίες με βάση διάφορα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα.

Σύμφωνα με στοιχεία του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών, στην Ελλάδα υπάρχουν 822 πηγές Θερμομεταλλικών νερών, όλων των κατηγοριών. Ως θερμομεταλλικές πηγές θεωρούνται αυτές που το νερό τους έχει υψηλή θερμοκρασία, ή διαλυμένα άλατα ή αέρια, ή γιατί περιέχουν έστω και σε μικρό ποσοστό ενώσεις ή στοιχεία που δεν συναντώνται στα νερά συνηθισμένων πηγών. Κάποια από αυτά τα στοιχεία είναι το θείο, το ιώδιο, το υδρόθειο και διάφορες ραδιενεργές ουσίες.

Κατά το ΙΓΜΕ (Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών), οι 752 από τις 822 ιαματικές πηγές της Ελλάδας μπορούν να αξιοποιηθούν, ενώ ήδη χρησιμοποιείται σε μεγάλο ή μικρό βαθμό το 42 % από αυτές (348 πηγές). Από αυτές, οι 180 χρησιμοποιούνται για λουτροθεραπεία, οι 20 για πόση και λουτροθεραπεία και οι υπόλοιπες 148 για πόση ύδατος. Εκτός από αυτές τις 822 πηγές, υπάρχουν και οι όξινες πηγές, δηλαδή πηγές που περιέχουν σε μεγάλη ποσότητα διοξείδιο του άνθρακα, των οποίων το νερό μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πόσιμο.

Αναλυτικότερα οι ιαματικές πηγές διακρίνονται ως εξής:

- Με βάση τα **στοιχεία** που περιέχουν, σε:

Ολιγομεταλλικά νερά, των οποίων η ποσότητα των στοιχείων που περιέχουν είναι μικρότερη από 1gr/kg νερού. Εδώ εντάσσονται οι ακρατοθέρμες και οι ακρατοπηγές.

Πολυμεταλλικά νερά, των οποίων η συνολική ποσότητα των στοιχείων που περιέχουν είναι μεγαλύτερη του 1gr/kg νερού. Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται οι οξυπηγές, αλιπηγές,θειϊκονατριούχες, πικροπηγές, γυψοπηγές και οι σιδηρούχες πηγές.

➤ Με βάση την **χωροταξική τους διάταξη** και το μέγεθος της ανάπτυξής τους, διακρίνονται σε:

Λουτροπόλεις. Ως λουτροπόλεις χαρακτηρίζονται οι χώροι οργανωμένης λουτροθεραπείας, οι οποίοι είναι ενταγμένοι είτε στα μεγάλα, είτε στα μικρά αστικά κέντρα. Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, ως λουτροπόλεις θεωρούνται το Λουτράκι, η Κορινθία, τα Καμένα Βούρλα, η Αιδηψός, τα Μέθανα, η Πρέβεζα και η Ικαρία.

Λουτρικά Πολυλειτουργικά Κέντρα. Τα κέντρα αυτά είναι χώροι με εγκαταστάσεις λουτροθεραπείας και αναψυχής που λειτουργούν αυτόνομα προς τους κοντινούς οικισμούς. Στην Ελλάδα μερικά από τα πιο γνωστά είναι στο Λουτράκι Αριδαίας και στη Θέρμη Λέσβου .

Πολυλειτουργικά συγκροτήματα θεραπευτικού τουρισμού. Είναι χώροι με οργανωμένες εγκαταστάσεις λουτροθεραπείας και αναψυχής που έχουν άνετη σχέση με το οικιστικό δίκτυο της περιοχής και λειτουργούν ανεξάρτητα από αυτό. Σε αυτά τα συγκροτήματα μέσα, αναπτύσσεται αποκλειστικά ο θεραπευτικός τουρισμός (Θερμοπύλες Φθιώτιδας).

Λουτρικοί Σταθμοί. Οι λουτρικοί σταθμοί είναι οι χώροι οι οποίοι διαθέτουν εγκαταστάσεις λουτροθεραπείας σε μικρούς περιφερειακούς οικισμούς τοπικής εμβέλειας, με δραστηριότητες ειδικού θεραπευτικού τουρισμού.

➤ Με βάση την **θερμοκρασία των νερών** τους διακρίνονται σε:

Ψυχρές ιαματικές πηγές. Τα νερά τους δεν ξεπερνούν σε θερμοκρασία τους 20 βαθμούς Κελσίου και χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο για πόση και εμφιάλωση.

Υπόθερμες Ιαματικές Πηγές. Συνήθως, είναι πηγές που έχουν θερμοκρασία 20- 40 βαθμούς Κελσίου, ενώ είναι χλωρονατριούχες πηγές αλκαλικών γαίων.

Μεσόθερμες Ιαματικές πηγές. Η θερμοκρασία των νερών τους κυμαίνεται από 35 μέχρι 50 βαθμούς Κελσίου.

Υπέρθερμες Ιαματικές πηγές. Σε αυτή την κατηγορία πηγών τα θερμομεταλλικά νερά έχουν θερμοκρασία άνω των 50 βαθμών Κελσίου.

Τα θερμομεταλλικά νερά θεωρούνται σημαντικός φυσικός πόρος της χώρας μας λόγω των ιαματικών ιδιοτήτων τους, αλλά και λόγω του ενεργειακού δυναμικού τους.

Η πιθανότητα χρήσης των ιαματικών πηγών για την παραγωγή ενέργειας, σε περιπτώσεις όπου η ποσότητα των νερών, η ένταση ροής και η θερμότητα είναι υψηλή, δεν έχει εξεταστεί ακόμα, εκτός κάποιων εξαιρέσεων. Σε πολλές πηγές είναι αξιόλογη η ενεργειακή χρήση των νερών τους, παράλληλα με τη θεραπευτική, όπως η θέρμανση, η ψύξη χώρων και η χρήση τους στην γεωργία.

3.4 Γεωγραφική κατανομή των ιαματικών πηγών

Στον παρακάτω πίνακα (5) μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι οι περιφέρειες της Στερεάς Ελλάδος και της Μακεδονίας συγκεντρώνουν τον μεγαλύτερο αριθμό των αξιοποιήσιμων ιαματικών πηγών της Ελλάδος. Στη συνέχεια ακολουθεί η νησιωτική χώρα και η Πελοπόννησος, ενώ τελευταίες κατά σειρά είναι περιοχές της Θεσσαλίας, της Ηπείρου και της Θράκης.

Στερεά Ελλάδα	156
Θεσσαλία	57
Ήπειρος	56
Μακεδονία	115
Θράκη	25
Πελοπόννησος	114
Νησιά	229

3.5 Επενδύσεις- προτάσεις της για την αξιοποίηση των ιαματικών πηγών, πέρα από την ιατρική χρήση τους.

Παράλληλα με την προσπάθεια της για προώθηση προγραμμάτων αξιοποίησης των θερμομεταλλικών νερών στα πλαίσια της τουριστικής πολιτικής, η τοπική αυτοδιοίκηση, έχει κάνει και ορισμένες προτάσεις για την αξιοποίηση της γεωθερμίας. Υπάρχουν λοιπόν σχετικές μελέτες και προτάσεις ορισμένων Δήμων και Κοινοτήτων πάνω στο θέμα της ενεργειακής χρήσης των πηγών αυτών, όπως ο δήμος Αιδηψού έχει κάνει προτάσεις για θέρμανση- ψύξη ξενοδοχείου και κολυμβητηρίου με τα νερά των πηγών.

(5)Πηγή: Ετήσια Μελέτη της κενια εκθέσεις- συνέδρια ΑΕ,2007

Ο Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδος, χρηματοδοτούμενος από το Ευρωπαϊκό κοινοτικό ταμείο, άρχισε από το 1989 προσπάθειες για την μελέτη: α) Ξηραντήριου βάμβακος στη Νέα Κεσσάνη, στην Ξάνθη, β) Ανάκτηση διοξειδίου του άνθρακα και θέρμανση χώρων στη Νιγρίτα Σερρών, γ) Παρασκευή θεραπευτικού πηλού σε διάφορες περιοχές της χώρας και δ) Πειραματικά ιχθυοτροφεία στην Αριδαία Πέλλης.

Σύμφωνα με τον προϊστάμενο του τμήματος Ιαματικών πηγών Ελλάδος, κο Θ. Κοκαλά, ο ιαματικός τουρισμός(1) είναι δυνατό να αποτελέσει και μέσο ξεκούρασης, αναζωογόνησης και ανανέωσης εκτός από μέσο θεραπείας. Έτσι από κοινού ο θερμαλισμός η κλιματοθεραπεία, η θαλασσοθεραπεία και η πηλοθεραπεία που έχουν μεγάλη σχέση μεταξύ τους μπορούν να αποτελέσουν μορφές τουρισμού που θα συμβάλλουν στην πρόληψη, αποκατάσταση της υγείας, ξεκούραση, ομορφιά, δηλαδή ταυτόχρονη ανάγκη για διακοπές και θεραπεία μαζί σε ένα πρότυπο περιβάλλον. Οι ελληνικές λουτροπόλεις μπορούν να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν σε κέντρα τουρισμού υγείας δηλαδή σε κέντρα θεραπείας που να είναι και κέντρα αναψυχής και ηρεμίας για όλες τις ηλικίες για περισσότερους μήνες του έτους, αφού οι περισσότερες βρίσκονται κοντά στη θάλασσα και έχουν καλό κλίμα, βασικά στοιχεία για ποικίλες εφαρμογές στη θαλασσοθεραπεία και την κλιματοθεραπεία.

Η βελτίωση των εγκαταστάσεων των λουτροπόλεων της χώρας με σύγχρονη υποδομή και εξοπλισμό είναι αναγκαία για την πλήρη αξιοποίηση των ιαματικών ιδιοτήτων των νερών των πηγών. Ταυτόχρονα, η ένταξη των πηγών σε ένα πλέγμα ποικίλων εγκαταστάσεων που να συνδυάζουν και άλλες δραστηριότητες (αθλητισμός για όλες τις ηλικίες, πολιτιστικά, εγκαταστάσεις αναψυχής για νέους και παιδιά, πάρκα πρασίνου) επιτυγχάνεται η ανάδειξη των πηγών σε παραθεριστικά κέντρα τουρισμού μακράς παραμονής και όλων των ηλικιών.

Επομένως, βασικός σκοπός των αναπτυξιακών σχεδιασμών του τομέα του τουρισμού θα πρέπει να είναι η προσέλκυση επενδύσεων, ώστε να αναπτυχθούν και στην Ελλάδα σύγχρονα κέντρα τουρισμού υγείας, όπως γίνεται με ταχείς ρυθμούς στις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Τα κέντρα αυτά προσφέρονται για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών του τουριστικού προϊόντος και παρουσιάζουν τελευταία αυξημένη ζήτηση. Ήδη έχει επιδειχθεί ενδιαφέρον από ξένους και Έλληνες επενδυτές για την αξιοποίηση των ιαματικών πηγών της Ελλάδας και τη μετατροπή τους σε σύγχρονα κέντρα τουρισμού υγείας.

Τα απαιτούμενα έργα υποδομής για τις λουτροπόλεις και γενικά τους τόπους έλξης επισκεπτών καθ όλη σχεδόν τη διάρκεια του έτους θα πρέπει να είναι μεγάλης κλίμακας γιατί οι χώροι που θα προσφέρονται προορίζονται εκτός της θεραπείας ιατρικών παθήσεων και τη γενικότερη βελτίωση της φυσικής κατάστασης και υγείας των επισκεπτών τους.

Επισημαίνουμε ότι τα κέντρα λουτροθεραπείας που έχουν δημιουργηθεί σε μερικές λουτροπόλεις αποτελούν και κέντρα παραθερισμού συγκεντρώνοντας έτσι ένα αρκετά μεγάλο αριθμό παραθεριστών. Οι περιοχές με ήδη αναπτυγμένη υποδομή για τις ανάγκες του εποχιακού τουρισμού ξεκινούν με σημαντικό πλεονέκτημα συγκριτικά με περιοχές που δεν έχουν αναδειχθεί σε τουριστικά κέντρα. Τα μη καθιερωμένα τουριστικά κέντρα παρόλα τα φυσικά πλεονεκτήματα που διαθέτουν αποτελούν " νέους τουριστικούς τόπους" που θα πρέπει να διαθέτουν πολύ καλό εξοπλισμό για να μπορέσουν να ανταγωνιστούν με επιτυχία τα ήδη καθιερωμένα κέντρα.

Κύριο αίτημα είναι η ευχέρεια προσπέλασης δηλαδή οι περιοχές που προορίζονται για κέντρα τουρισμού μακράς παραμονής πρέπει να βρίσκονται κοντά σε αερολιμένα και να εξυπηρετούνται από καλό οδικό δίκτυο. Γενικότερα, η σωστά οργανωμένη υποδομή μεταφορών εκτός των άλλων συμβάλλει και στην αξιοποίηση του φυσικού δυναμικού των πηγών λόγω της μεγαλύτερης έκτασης και προβολής που θα αποκτήσουν.

Η πλήρης αξιοποίηση μετά από αξιολόγηση της θεραπευτικής ικανότητας αλλά και της δυναμικότητας των ιαματικών πηγών στην Ελλάδα να αποτελέσουν τομέα αναπτυξιακών και επενδυτικών πρωτοβουλιών προς όφελος της οικονομίας σε εθνικό αλλά και σε τοπικό επίπεδο . Η αξιοποίηση των πηγών από ιδιώτες είτε από την Τοπική Αυτοδιοίκηση με τη δημιουργία κοινοτικών επιχειρήσεων αποτελεί και μια μορφή τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης της χώρας.

Τα οικονομικά οφέλη θα είναι πολλά για την Τοπική Κοινωνία και εφόσον ,με την ανάπτυξη των πηγών θα υπάρξει τόνωση της οικονομίας. Ενδεικτικά αναφέρονται :

- εισροή περισσότερου συναλλάγματος εφόσον θα έχουμε τουρισμό μακράς παραμονής.
- νέες θέσεις απασχόλησης με την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας λόγω της ανάπτυξης των ιαματικών πηγών αλλά και λόγω κατασκευής αρχικής υποδομής όπως είναι η υποδομή υγείας και αθλητικών εγκαταστάσεων (νοσοκομείων, γηπέδων κλπ.),
- ζήτηση για ανάπτυξη υπηρεσιών αγοράς (τράπεζες, καταστήματα, εστιατόρια κλπ.).
- ζήτηση αγαθών για περισσότερους μήνες το χρόνο και εξομάλυνση της εποχικότητας των τουριστικών δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια των θερινών μηνών - φορολογικά και άλλα έσοδα για τις τοπικές αρχές.
- βελτίωση των υπηρεσιών στον τομέα μεταφορών (αεροδρόμια, οδικές συνδέσεις κλπ.)
- ζήτηση για εγκαταστάσεις και ειδική υποδομή (ιατρική) υψηλού επιπέδου για τον εξοπλισμό των υδροθεραπευτηρίων και των ιατρικών μονάδων.

Επίσης, δεν θα πρέπει να διαφεύγει της προσοχής ότι πριν από κάθε είδους ανάπτυξη για την αξιοποίηση των ιαματικών πηγών χρειάζεται να ληφθούν μέτρα για την προστασία του τοπίου και την εξασφάλιση της ποιότητας του περιβάλλοντος γιατί οι περισσότερες ιαματικές πηγές

βρίσκονται σε περιοχές όπου συνδυάζεται βουνό με θάλασσα κάτω από εξαιρετικές κλιματολογικές συνθήκες. Η διατήρηση του γνήσιου φυσικού περιβάλλοντος στα κέντρα παραθερισμού / λουτροπόλεων αποτελεί κύριο μέλημα. Η προστασία των ιαματικών νερών, σημαντικών φυσικών πόρων που εντάσσονται γενικότερα στο υδάτινο δυναμικό της χώρας, αποτελεί πρωταρχικό σκοπό. Είναι γνωστό ότι η υποβάθμιση του περιβάλλοντος πέρα από τη καταστροφή της αρχικής φυσικής ομορφιάς συντελεί και στη μείωση της ανταγωνιστικότητας του συγκεκριμένου θέρετρου στην τουριστική αγορά.

Βασική είναι και η σημασία της έρευνας αγοράς και διαφήμισης, που γίνεται σε χώρες της Ευρώπης θέμα στο οποίο η Ελλάδα υστερεί πολύ, με αποτέλεσμα οι ιαματικές πηγές της Ελλάδος να μην είναι διεθνούς φήμης. Παρόλα αυτά, όμως όπως έχει αναφερθεί σε διεθνή συνέδρια ακόμα και από ξένους ειδικούς, η Ελλάδα έχει πολύ καλές ιαματικές πηγές που μπορούν να συνδυαστούν με το θαλάσσιο τουρισμό και οι λουτροπόλεις της να αποτελέσουν " πρότυπο " για όλες τις σχετικές πόλεις της περιοχής της Μεσογείου.

Επομένως, συμπερασματικά θα λέγαμε για τις ελληνικές λουτροπόλεις ότι ο σημερινός προορισμός τους που είναι κυρίως μόνο για θεραπευτικούς σκοπούς θα έπρεπε να επεκταθεί. Πρωταρχικός σκοπός είναι να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες που προσφέρουν, ώστε να διευρυνθεί το πεδίο των δραστηριοτήτων τους και να αποτελέσουν κέντρα έλξης τουριστών όλων των ηλικιών για τους περισσότερους μήνες του χρόνου. Οι περισσότερες πηγές συνδυάζουν βουνό, θάλασσα, και θερμό κλίμα. Αυτό αποτελεί ιδανικό προνόμιο με πολλά περιθώρια αξιοποίησης και ανάδειξης τους σε αξιόλογα τουριστικά κέντρα υγείας για τουρισμό μακράς παραμονής για όλες τις ηλικίες.⁽⁶⁾

3.6 Σύγχρονες Εγκαταστάσεις Ιαματικού Τουρισμού

Οι φυσικές ιαματικές πηγές που σχηματίστηκαν από τεκτονική δραστηριότητα είτε μετά από σεισμούς είτε ως αποτέλεσμα έκρηξης ηφαιστειών, βρίσκονται διάσπαρτες στον Ελλαδικό χώρο. Τα τελευταία χρόνια οι επισκέψεις στα λουτρά κερδίζουν το ενδιαφέρον όλων των ηλικιών για πολλούς λόγους:

- Βρίσκονται σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για εκδρομές ποικίλων ενδιαφερόντων.
- Έχουν καλλυντικές ιδιότητες συμβάλλοντας σημαντικά στον καθαρισμό και τη σύσφιξη του δέρματος.
- Προσφέρουν ψυχική ανάταση, χαλάρωση και ευεξία λειτουργώντας ως ιδανικό αγχολυτικό μέσο.
- Θεραπεύουν ή βοηθούν στη θεραπεία ρευματικών, αρθρικών, μυϊκών, γυναικολογικών, ρευματικών, δερματικών, αναπνευστικών παθήσεων.

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη ύπαρξης νομοθετικού πλαισίου για τη λειτουργία υδροθεραπευτηρίων, διαχείριση-προστασία- επιστημονικές αναλύσεις ιαματικών υδάτων, το

Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης ψήφισε το νόμο «Ανάπτυξη ιαματικού τουρισμού και λοιπές διατάξεις» (Ν.3498/2006). Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι υπάρχει φορέας που θα προστατεύσει τις πολύτιμες ελληνικές πηγές και θα εξασφαλίσει συγκεκριμένες προδιαγραφές για τα εκατομμύρια των επισκεπτών τους. Τα οργανωμένα υδροθεραπευτήρια(7) ιαματικών λουτρών που λειτουργούν στην Ελλάδα είναι:

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

(1)Νομός Σερρών: Δημοτική επιχείρηση λουτρών Σιδηροκάστρου Οι Πηγές του Σιδηροκάστρου είναι γνωστές από τα Βυζαντινά χρόνια. Τα Λουτρά παρέχουν χαμάμ, τζακούζι, μασάζ, πηλοθεραπεία, αρωματοθεραπεία, φρουτοθεραπεία, υδρομασάζ, αερομασάζ, υδροκινησιοθεραπεία. (πληροφορίες στο νομό Σερρών, κατηγορία Δραστηριότητες).

Ιαματικά λουτρά Αγκίστρου

Το παλαιότερο Χαμάμ της Ελλάδας προσφέρεται για απόλαυση των θερμών πηγών.

Ιαματικά λουτρά Θερμών Νιγρίτας

Οι πηγές Νιγρίτας είναι γνωστές για το μεταλλικό νερό τους, το οποίο και εμφιαλώνεται ως χωνευτικό.

2)ΝομόςΚιλκίς: Ιαματικό Τουριστικό Κέντρο Πηλοθεραπείας Υδροθεραπείας «ΠΙΚΡΟΛΙΜΝΗ»Ο ιαματικός πηλός και το ιαματικό νερό της Πικρολίμνης ενδείκνυνται για τη θεραπεία πολλών παθήσεων. Διαθέτει στεγασμένο πηλοθεραπευτήριο με ομαδικές πισίνες για άνδρες και γυναίκες και ατομικούς χώρους επάλειψης πηλού.

3)Νομός Χαλκιδικής: Ιαματικάλουτρά Αγία Παρασκευής. Στην Αγία Παρασκευή, δεσπόζει ένα υπερσύγχρονο SPA, που διαθέτει πισίνες, σάουνες, χαμάμ, υδρομασάζ, ατομικά και ομαδικά.

4)Νομός Πέλλας: Λουτρά Λουτρακίου Πέλλας (Πόζαρ) Στην περιοχή των Λουτρών, στην κορυφή του Καίμακτσαλάν, λειτουργούν πολλά υδροθεραπευτήρια με υπαίθρια πισίνα η οποία έχει θερμοκρασία 37 βαθμούς χειμώνα καλοκαίρι κάνοντας εφικτή τη βουτιά μες στο χιόνι!

5)Νομός Φλώρινας: Ιαματική πηγή Αγραπιδιάς: Τα ιαματικά νερά διαθέτουν μοναδικές θεραπευτικές ιδιότητες. Υπάρχουν δύο πισίνες με ομαδικούς λουτήρες και αναψυκτήριο. **6)Νομός Καστοριάς** Υδροθεραπευτήριο Πηγών Αμμουδάρας. Η υδροθεραπευτική μονάδα είναι από τις πλέον σύγχρονες και λειτουργεί όλο το χρόνο. Διαθέτει 10 ατομικούς λουτήρες, πισίνα κινησιοθεραπείας, γυμναστήριο, ιατρείο, βρύση για ποσιθεραπεία, εγκατάσταση για εισπνοθεραπεία.

7)Νομός Καβάλας Λουτρά Ελευθερών Στα λουτρά υπάρχει φυσιοθεραπευτήριο το οποίο λειτουργεί κατόπιν ραντεβού, θεραπευτήριο (10 μονές μπανιέρες και 4διπλές), ομαδική και αναβλύζουσα πισίνα. Πηλοθεραπευτήριο Κρηνίδων Οι εκπληκτικές ιδιότητες του πηλού είναι γνωστές από τα τέλη του περασμένου αιώνα. Συνεχίζει να εφαρμόζεται συστηματική θεραπεία.

(Ιαματικά λουτρά Πόζαρ)

8) Νομός Θεσσαλονίκης Ιαματικά λουτρά Θέρμης: Ιδιαίτερο αρχαιολογικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι εγκαταστάσεις των τριών τρούλαιων λουτρών εξαιρετης αισθητικής και οι έξι υπαίθριοι μαρμάρινοι ατομικοί λουτήρες. Ιαματικές πηγές Λαγκαδά Δημιουργήθηκαν εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν 23 αυτόματους λουτήρες, 2 μεγάλες πισίνες, φυσιοθεραπευτήριο και ιατρείο. Ιαματικά λουτρά Δήμου Απολλωνίας Σύγχρονες υδροθεραπευτικές εγκαταστάσεις με ομαδικούς και ατομικούς λουτήρες, πισίνα, σάουνα, χαμάμ, εισπνοθεραπευτήριο, υδρομασάζ.

ΘΡΑΚΗ

9) Νομός Ξάνθης Ιαματικά λουτρά Ποταμιάς: Τα λουτρά της Ποταμιάς λειτουργούν από τον Ιούνιο μέχρι και τον Οκτώβριο. Διαθέτουν υδροθεραπευτήριο με ατομικούς και ομαδικούς λουτήρες.

10) Νομός Έβρου Ιαματικά Λουτρά Τραϊανούπολης: Από το 1995 και μετά, η λουτρόπολη εκσυγχρονίστηκε πλήρως τόσο στην παροχή υπηρεσιών όσο και στις υποδομές. Ιαματικά Λουτρά Σαμοθράκης :Οι εγκαταστάσεις των θερμών λουτρών περιλαμβάνουν υδροθεραπευτήρια με ομαδικούς και ατομικούς λουτήρες για λουτροθεραπεία και κινησιοθεραπεία.

(6)<http://www.iama.gr/ethno/Therm/kokalas.html>

ΗΠΕΙΡΟΣ

11) Νομός Ιωαννίνων Ιαματικά λουτρά Αμαράντου: Οι θεραπευτικές ιδιότητες των αμιδών προσελκύουν κατά την περίοδο Ιουνίου- Σεπτεμβρίου, που λειτουργούν τα λουτρά, αρκετούς επισκέπτες. Ιαματική πηγή Καβασίων. Οι ιαματικές πηγές των Καβασίων φημίζονται ιδιαίτερα για την αποκατάσταση καταγμάτων. **12)Νομός Άρτας** Ιαματικά λουτρά Χανοπούλου : Ο εκσυγχρονισμός και η ανακαίνιση των χώρων καθώς και η μοναδικότητα των Λουτρών, καθιστούν τα λουτρά Χανοπούλου ως ένα προσφιλή τόπο προορισμού. **13)ΝομόςΠρέβεζας** Ιαματική πηγή Πρεβέζης: Τα λουτρά στεγάζονται στο παλιό σαραί του Αλή πασά. Η συστηματική οργάνωση της πηγής ξεκινάει από το 1920.

ΘΕΣΣΑΛΙΑ

14)Νομός Λάρισας Ιαματική πηγή Κόκκινου Νερού :Το νερό που αναβλύζει από την πηγή είναι πλούσιο σε σίδηρο και θειάφι προσδίδοντας του θεραπευτικές ιδιότητες. **15) ΝομόςΚαρδίτσας** Ιαματικές πηγές Δρανίσσας– Καΐτσας: Λειτουργεί σύγχρονο υδροθεραπευτήριο με 24 λουτήρες. Οι ιαματικές πηγές Σμοκόβου: βρίσκονται 35 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της Καρδίτσας στον ορεινό όγκο των νότιων Αγράφων και σε υψόμετρο 450 μέτρων. Οι θεραπευτικές ιδιότητές τους ήταν γνωστές από την αρχαιότητα. Το 1662 χτίστηκαν οι πρώτες εγκαταστάσεις και αναφέρεται ότι ο Αλή Πασάς επισκεπτόταν τα λουτρά και για τη θεραπεία του υιού του Βελή. Από τότε οι δύο πηγές ονομάζονται οι πηγές του Αλή και του Βελή από τους ντόπιους κατοίκους. Το 1882 περιήλθαν στο ελληνικό δημόσιο και έτσι άρχισε η διαδοχική εκμίσθωσή τους σε διάφορους ιδιώτες. Από τις θερμομεταλλικές πηγές αναβλύζουν νερά παρόμοια με τα οποία δεν αναβλύζουν σε άλλη πηγή εντός της ελληνικής επικράτειας, εκτός από την αλκαλική θειοπηγή του Πλατυστόμου. Ούτε και σε άλλες χώρες της Ευρώπης βρίσκουμε παρόμοια νερά, εκτός από τα νερά του Landeck της Γερμανίας. Οι θερμομεταλλικές πηγές Σμοκόβου με θερμοκρασίες που κυμαίνονται από 24 έως 41 βαθμούς Κελσίου, είναι συνολικά ένδεκα. Οι περιοχές που μελετήθηκαν με κριτήριο την παροχή και τη θερμοκρασία είναι οι εξής:

1. Εστιατορίου ή Αλή
2. Φούρνου ή Μαχμούτ
3. Μικρή Βουλή
4. Πλατάνι

Υδρομαστευμένες με κατασκευή φρεάτων συλλογής νερού από όπου μεταφέρεται σε δεξαμενές, είναι η πηγή του εστιατορίου και του φούρνου. Οι δύο αυτές πηγές με τη μέγιστη θερμοκρασία 39ο C - 41ο C δίνουν παροχή που κυμαίνεται μεταξύ 11 - 15 τετραγωνικών μέτρων ανά ώρα στη διάρκεια της καλοκαιρινής περιόδου. Τα εκκενώσιμα αποθέματα έχουν υπολογιστεί σε 200.000 τετραγωνικά μέτρα. Γεώτρηση βάθους 90 μέτρων που χρησιμοποιείται σε περίοδο αιχμής, δίνει παροχή 15,12 τετραγωνικών μέτρων ανά ώρα και θερμοκρασία 41ο C. Η άντληση της γεώτρησης επιφέρει μικρές μεταβολές στις παροχές των

γύρω πηγών γιατί αυτές βρίσκονται μέσα στην ακτίνα επίδρασής της. Εάν χρειαστεί, μπορεί να επιτευχθεί αύξηση της παροχής στα 45 - 50 τετραγωνικά μέτρα ανά ώρα, με καινούριες γεωτρήσεις, χωρίς σημαντική μείωση της θερμοκρασίας των νερών.

ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ

16) Νομός Αιτωλοακαρνανίας Ιαματικά λουτρά Κρεμαστού: Η λειτουργία των Λουτρών ξεκινά από τον Ιούνιο και τελειώνει στα μέσα Οκτωβρίου. Υπάρχουν εγκαταστάσεις ειδικά διαμορφωμένων χώρων με 18 λουτρομπανιέρες. Ιαματικά λουτρά Τρύφου: Τα λουτρά διαθέτουν σύγχρονες εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν: 10 ατομικούς λουτήρες για λουτροθεραπεία, 3 ατομικούς λουτήρες για υδρομασάζ, μία σάουνα, σύγχρονο ποσιθεραπευτήριο. Ιαματικά λουτρά Μυρτιάς: Στα λουτρά Μυρτιάς λειτουργεί υδροθεραπευτήριο με είκοσι δύο ατομικούς λουτήρες και παραδοσιακό καφενείο. Ιαματικά λουτρά Μουρτσιάνου: Η λουτροθεραπεία ακόμη και σήμερα γίνεται 3 μέτρα κάτω από την επιφάνεια της γης όπως γινόταν κατά την αρχαιότητα. Ιαματικά λουτρά Στάχτης: Πολλοί μύθοι αναφέρονται σε αυτό το ξεχωριστό τοπίο με τα πλατάνια, την υφή του χρώματος που γίνεται "σαν στάχτη" προφανώς από την ιδιοσυστασία του νερού. Αναφέρεται ότι η Κλεοπάτρα της Αιγύπτου είχε έρθει στα Λουτρά της Καλλιρρόης (στάχτης). **17) Νομός Πειραιά** Ιαματικά λουτρά Μεθάνων: Η ύπαρξη των ιαματικών πηγών θεωρείται αποτέλεσμα ηφαιστειακής δράσης. Στη πόλη των Μεθάνων υπάρχουν περίπου 25 θειούχες πηγές, που σχηματίζουν μια μεγάλη λίμνη, τη Βρομολίμνη. **18) Νομός Ευβοίας** Ιαματικά λουτρά Αιδηψού: Τα λουτρά είναι γνωστά από τα αρχαιοελληνικά χρόνια. Οι ιαματικές πηγές της Αιδηψού έχουν ιστορία μεγαλύτερη των 20.000 ετών. Υπάρχουν περισσότερες από 80 θερμές πηγές με θερμοκρασίες που φτάνουν μέχρι και τους 86°C. **19) Νομός Φθιώτιδας** Ιαματικά λουτρά Καμένων Βούρλων: Τα θερμομεταλλικά νερά των πηγών είναι από τα πιο σπάνια στον κόσμο, λόγω της πλούσιας σύστασής τους σε φυσικά μέταλλα, άλατα και ραδόνιο. Οι μεταλλικές πηγές Καμένων Βούρλων, το νερό των οποίων χρησιμοποιούν τα «S.P.A.» του Ξενοδοχείου «ΓΑΛΗΝΗ», είναι ραδιενεργές πηγές (σπάνιες πηγές) και ως γνωστό κατέχουν ιδιαίτερη θέση μεταξύ των ιαματικών πηγών, λόγω της αξιόλογης και πολύπλευρης δράσης στον οργανισμό των ραδιενεργών στοιχείων και ιδίως του Ραδονίου, το οποίο είναι και ο κυριότερος φορέας της ραδιενέργειας αυτών. Η θεραπευτική δράση των ιαματικών νερών των «S.P.A.» του Ξενοδοχείου «ΓΑΛΗΝΗ» εξαιτίας της ραδιενέργειας οφείλεται αφενός στην μεταστοιχείωση του Ραδίου και κυρίως στο Ραδόνιο, αφετέρου στα ραδιενεργά στοιχεία, τα οποία παραλαμβάνει το νερό από τα πετρώματα που περνάει. Το Ραδόνιο εισέρχεται στο σώμα είτε από το δέρμα, είτε από την αναπνευστική οδό. Από το δέρμα εισέρχεται μικρή ποσότητα Ραδονίου και παραμένει 1-2 ώρες μετά το λουτρό. Από την αναπνευστική οδό, το Ραδόνιο εισέρχεται στον οργανισμό κατά τη διάρκεια του λουτρού, διαχέεται εντός 15 λεπτών στο αίμα και από εκεί στους ιστούς. Το Ραδόνιο λοιπόν έχει πολλές επιδράσεις σε νευραλγίες, σε νευρίτιδες, στην αποβολή του ουρικού οξέως,

στα ηπατικά και αδενικά κύτταρα, στους πνεύμονες και επινεφρίδια, στην ισορροπία του συμπαθητικού και παρασυμπαθητικού συστήματος.

Ιαματικά λουτρά Κονιαβίτη: Θερμοκρασία νερού 33οC. Κατάλληλα για χρόνια άσθμα, βρογχίτιδες, ρινίτιδες, διαθέτουν και καλλυντικές ιδιότητες. Ιαματικά λουτρά Θερμοπυλών: Κατά τη μυθολογία, ο Ήφαιστος, μετά από παράκληση της θεάς Αθηνάς, δημιούργησε τις πηγές για να πλένεται και να ανακτά τις δυνάμεις του ο Ηρακλής μετά τους άθλους του. Ιαματικά λουτρά Καλλιδρόμου (Ψωρονέρια): Φυσικές θερμές ιαματικές πηγές με πολλά θεραπευτικά στοιχεία, που σχηματίζουν μια λιμνούλα διαστάσεων 15x60 μέτρα περίπου και μία ακόμη μικρότερη. Ιαματικά λουτρά Υπάτης: Σε μια από τις πέτρες ήταν γραμμένο το όνομα Αφροδίτη, το οποίο μαρτυρά ότι ήταν αφιερωμένο στη θεά της ομορφιάς. Ιαματικά λουτρά Πλατυστόμου: Στο Πλατύστομο υπάρχουν δύο θερμομεταλλικές πηγές με διαφορετική σύσταση νερού και προτείνονται για άλλη χρήση. Ιαματικά λουτρά Παλαιοβράχας: Τα λουτρά βρίσκονται κοντά στη Σπερχειάδα και διαθέτουν δύο σύγχρονες πισίνες.

ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΣΟΣ

20)Νομός Αρκαδίας Ιαματικά λουτρά Ηραίας: Το υδροθεραπευτήριο των πηγών διαθέτει 20 υπερπολυτελείς καμπίνες, με 20 μπανιέρες εκ των οποίων οι τρεις για υδρομασάζ.

21)Νομός Ηλείας Ιαματικά λουτρά Καϊάφα: Τα νερά των Λουτρών Καϊάφα, είναι ιδανικά για δερματικές παθήσεις, άσθμα, ρευματισμούς και ηπατικές παθήσεις. Ιαματικά λουτρά Κυλλήνης: Τα λουτρά Κυλλήνης φημίζονται από την αρχαιότητα για τις ιαματικές τους πηγές που τα νερά τους, οι αναθυμιάσεις και η λάσπη τους θεραπεύουν αρθρικά, άσθμα και δερματικά. **22)Νομός Κορινθίας** Ιαματικά λουτρά Λουτρακίου: Διεθνούς φήμης λουτρόπολη, θεραπευτικός σταθμός και τουριστικό θέρετρο, με περίφημα ιαματικά και φυσικά μεταλλικά νερά και σπάνιο φυσικό περιβάλλον.

ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ

23)Νομός Λέσβου Ιαματικές πηγές Θερμών Λήμνου: Οι λουτρικές εγκαταστάσεις υπήρχαν από την εποχή της Τουρκοκρατίας και ανακαινίστηκαν πρόσφατα. Ιαματικά λουτρά Κόλπου Γέρας: Στην ανατολική ακτή του κόλπου της Γέρας, βρίσκεται η ιαματική πηγή «Θέρμα» κόλπου Γέρας. Διαθέτει υδροθεραπευτήριο με ατομικούς λουτήρες. Ιαματικές πηγές Δήμου Πολιχνίτου: Βρίσκονται σε υψόμετρο 60 μ. πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας. Το νερό των πηγών Πολιχνίτου φθάνει στη θερμοκρασία των 92οC. Είναι οι πιο θερμές φυσικές πηγές της Ελλάδας. Ιαματική πηγή Ευθαλούς: Είναι γνωστή, όπως φαίνεται από τις ιστορικές πηγές, από την αρχαιότητα αλλά αρχίζει να αποτελεί τόπο θεραπείας διαφόρων ασθενειών από τον Μεσαίωνα. Ιαματική πηγή Αγίου Ιωάννη Λισβορίου: Οι πηγές είναι θειούχες με μεγάλη περιεκτικότητα σε σίδηρο. Το υδροθεραπευτήριο διαθέτει ομαδικούς λουτήρες. **24)Νομός Σάμου** Ιαματικά λουτρά

Ικαρίας: Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι ιαματικές πηγές της Ικαρίας, που είναι της κατηγορίας των αλιπηγών ραδιενεργών. Στην περιοχή έχουν βρεθεί ερείπια από αρχαία λουτρά.

25)Νομός Κυκλάδων Ιαματικά λουτρά Κύθνου: Το χωριό Λουτρά πήρε το όνομά του από τις ιαματικές πηγές του. Αρχαιολογικά ευρήματα αποδεικνύουν ότι τα λουτρά λειτουργούσαν στα ρωμαϊκά χρόνια.

26) Νομός Χανίων Ιαματικές πηγές Τεμενίων: Το χωριό **Τεμένια** βρίσκεται 62 χλμ. από την πόλη των Χανίων, είναι από τα πιά ορεινά χωριά του νομού Χανίων με υψόμετρο 700-1100 μέτρα. Υπήρξε πρωτεύουσα της πρώην κοινότητας Τεμενίων με τρεις οικισμούς συνολικά ενώ σήμερα ανήκει στον δήμο Ανατολικού Σελίνου. Το χωριό έχει περίπου 40 μόνιμους κατοίκους.

Στα όρια της κοινότητας Τεμενίων βρίσκονται τα ερείπια της Μινωικής πόλης **Υρτακίνας**, η οποία ήταν χτισμένη σε υψόμετρο 900 μέτρα. Άλλα σημαντικά μνημεία του χωριού είναι η Βυζαντινή εκκλησία του Σωτήρος Χριστού του 14ου αιώνα με σπουδαία αρχιτεκτονική και τοιχογραφίες. Παράλληλα στο χωριό υπάρχουν ιαματικές πηγές και ένα, πρόσφατα ανακαινισμένο, υδροθεραπευτήριο.

(Ιαματικές πηγές Αιδηψού)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΥΕΞΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΚΕΦΑΛΑΟ 4ο- ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΕΥΕΞΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

4.1 Εισαγωγή στον τουρισμό ευεξίας

Ο Τουρισμός Ευεξίας θεωρείται ο πλέον ταχύτατα αναπτυσσόμενος τομέας του τουρισμού υγείας, αν και στην σημερινή του μορφή ο ακριβής προσδιορισμός του είναι μάλλον ασαφής και συγκεχυμένος. Ιστορικά, ο τουρισμός αυτής της μορφής ήταν αναπτυγμένος για αιώνες στην Ευρώπη και αναφερόταν κυρίως στην επίσκεψη τουριστών σε ιαματικές πηγές (spras), για θεραπευτικούς ή και προληπτικούς λόγους. Στις μέρες μας, ο όρος spras και κατ' επέκταση και ο τουρισμός ευεξίας, τείνει να συμπεριλάβει μια ευρεία μορφή τουριστικών επιχειρήσεων αλλά και εξαιρετικά διευρυμένων υπηρεσιών. Παράλληλα, στους κλασσικούς προορισμούς των τουριστών αυτού του είδους, (τα ιαματικά κέντρα και τις ιαματικές τους πηγές), έχει διαφοροποιηθεί το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν, ανταποκρινόμενα και αυτά με την σειρά τους στις σύγχρονες απαιτήσεις της τουριστικής ζήτησης. Η αλματώδης ανάπτυξη του τουρισμού ευεξίας, βασίζεται στην σύγχρονη τάση του καταναλωτή για αναζήτηση ενός πιο υγιεινού τρόπου ζωής, καθώς και στην επιθυμία του να «δραπετεύσει» έστω και για λίγο από την καθημερινότητα και το στρες των πόλεων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αναδείξει τις διακοπές που συνδυάζονται με υπηρεσίες spras, σαν μια από τις πλέον δημοφιλείς επιλογές του ταξιδιώτη του 21ου αιώνα.

Όταν εμφανίστηκε ο συγκεκριμένος κλάδος απευθυνόταν μόνο σε πελάτες υψηλής οικονομικής επιφάνειας. Σήμερα, ο Τουρισμός ευεξίας απευθύνεται στο μεγαλύτερο μέγεθος της αγοράς, καθώς εμφανίζονται διαρκώς νέα κέντρα τα οποία απευθύνονται σε πελάτες με περιορισμένες οικονομικές δυνατότητες, αφού παρέχουν υπηρεσίες διαμονής και ευεξίας σε χαμηλότερο κόστος.

Συχνά η κοινή γνώμη αντιλαμβάνεται μόνο αυτή την παράμετρο του Τουρισμού Υγείας και περιορίζεται δηλαδή στον Τουρισμό Ευεξίας. Οι λόγοι που οδηγούν στην αύξηση της ζήτησης για πρόληψη ασθενειών και νοσημάτων μέσω της αναζωογόνησης και της χαλάρωσης. Το αποτέλεσμα είναι να στρέφεται η προσοχή επιχειρηματιών και κοινού σε αυτές τις υπηρεσίες.

4.2 Τι είναι τα Κέντρα τουρισμού ευεξίας- SPAS και ποιες οι κατηγορίες αυτών

Η διεθνής Ομοσπονδία SPA (International Spa Association), θέλοντας να συμβάλει ως προς το να μπει μια τάξη στο χάος που επικρατεί στο τομέα αυτό, έχει προτείνει έξι κύριες κατηγορίες επιχειρήσεων spras, προσδιορίζοντας παράλληλα και το είδος των υπηρεσιών που αυτές οι επιχειρήσεις προσφέρουν. Με βάση την πρόταση αυτή, ένα σύγχρονο κέντρο spras μπορεί να συνδυάζει τις υπηρεσίες spras με προγράμματα άθλησης (γυμναστήρια), με φροντίδες καλλωπισμού και χαλάρωσης (κέντρα αισθητικής- κομμωτήρια), με προγράμματα υγιεινής

διαβίωσης (spa προορισμού), με προγράμματα κοσμητικής αισθητικής και εναλλακτικών / συμπληρωματικών θεραπειών (ιατρικό spa), με προγράμματα που έχουν σαν βάση τα νερά ιαματικής πηγής (**ιαματικά κέντρα**), και με προγράμματα βελτίωσης της εμφάνισης και εξειδικευμένη διατροφή (**ξενοδοχειακό spa**). Σε εθνικό επίπεδο, η ελληνική Πολιτεία με τον νόμο 3498/2006 δίνει το ακόλουθο ορισμό:

“Κέντρα αναζωογόνησης (spa), είναι ειδικές εγκαταστάσεις με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό στις οποίες γίνεται χρήση: ή ιαματικών φυσικών πόρων ή θερμαινόμενου θαλασσινού νερού ή θερμού φυσικού νερού με προσθήκες ιαματικών φυσικών πόρων ή ζεστού φυσικού νερού με την προσθήκη πηλών, βοτάνων, φυτών, αρωμάτων, ηφαιστειακής ή χαλαζιακής άμμου, φωτός, θερμότητας, μασάζ, ατμόλουτρων διαφόρων τύπων, με σκοπό την παροχή υπηρεσιών αναζωογόνησης, ευεξίας και αισθητικής του σώματος”.

Ο όρος “spa” προέρχεται από την λέξη “espa” που σημαίνει πηγή και καθιερώθηκε διεθνώς από το όνομα της παραθεριστικής πόλης Spa, η οποία βρίσκεται στο Βέλγιο. Η πόλη Spa έγινε γνωστή για τις θαυματουργές ιαματικές πηγές της, τις οποίες μετά τον 15^ο αιώνα επισκεπτόντουσαν βασιλείς και κυβερνητικοί αξιωματούχοι.

Τα spas, ουσιαστικά, ξεκίνησαν να αναπτύσσονται σε περιοχές με θερμές πηγές, χιλιάδες χρόνια πριν. Από τότε όμως έχουν αλλάξει πολλά δεδομένα. Σήμερα, ο όρος “Spa” χρησιμοποιείται για να περιγραφεί ένα ευρύτερο και λιγότερο σαφές προϊόν. Σύμφωνα με την διεθνή ομοσπονδία Spa, INTERNATIONAL SPA ASSOCIATION (ISPA) αναγνωρίζονται 6 κατηγορίες Spa όπως προαναφέραμε και είναι οι εξής:

Club Spa

Είναι κέντρα που έχουν ως πρωταρχικό σκοπό την βελτίωση της φυσικής κατάστασης, συνδυάζοντας προγράμματα άθλησης με υπηρεσίες spa. Τα κέντρα αυτής της μορφής αποτελούν την σύγχρονη εξέλιξη των κέντρων άθλησης.

Day Spa / City Spa

Είναι κέντρα που προσφέρουν μια σειρά διευρυμένων υπηρεσιών spa σε συνδυασμό με αισθητικές φροντίδες ή φροντίδες καλλωπισμού. Εδώ ο πελάτης μπορεί να ακολουθήσει όποια θεραπεία ή μέθοδο χαλάρωσης επιθυμεί για μερικές ώρες την ημέρα ή και ολόκληρη την ημέρα, αλλά δεν υπάρχει δυνατότητα διανυκτέρευσης. Τα κέντρα αυτής της μορφής αποτελούν την σύγχρονη εξέλιξη των ινστιτούτων αισθητικής και σε ένα σημαντικό βαθμό και των κομμωτηρίων.

Destination Spa, (spa προορισμού)

Είναι κέντρα που πρωταρχικό σκοπό έχουν να βοηθήσουν τον επισκέπτη να αναπτύξει υγιεινές συνήθειες. Τα προγράμματα αυτής της μορφής κέντρων spas, προδιαθέτουν παραμονή του επισκέπτη για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (κατά μέσον όρο μια βδομάδα). Στην διάρκεια της παραμονής ο επισκέπτης θα συμμετέχει σε ειδικά σχεδιασμένο πρόγραμμα που συνδυάζει υπηρεσίες spa, διαλογισμό, φυσικές αθλητικές δραστηριότητες, εκπαιδευτικά προγράμματα που

έχουν σαν βάση την ευεξία και το «ευ ζείν», υγιεινή διατροφή, καλλυντική περιποίηση καθώς και μια ποικιλία άλλων υπαίθριων δραστηριοτήτων.

Medical Spa

Είναι κέντρα που λειτουργούν με την άδεια και την ευθύνη ενός γιατρού. Αυτή η μορφή spa (που διαφοροποιείται αισθητά από τους άλλους τύπους), συνδυάζει την ιατρική θεραπεία, την κοσμητική ιατρική, τις υπηρεσίες ευεξίας, καθώς και εναλλακτικές /συμπληρωματικές θεραπείες.

Mineral springs Spa

Είναι μονάδες ή κέντρα spa που είναι εγκαταστημένα κοντά σε ιαματική φυσική πηγή και προσφέρουν υπηρεσίες που έχουν σαν κύρια βάση τα νερά της πηγής και τα συ-στατικά τους.

Resort / Hotel Spa

Είναι κέντρα εγκατεστημένα σε τουριστική περιοχή ή εντός ενός ξενοδοχείου και πα-ρέχουν υπηρεσίες spa, βελτίωση της εμφάνισης καθώς και εξειδικευμένη διατροφή.

Σε πολλές των περιπτώσεων, ένα spa αυτού του είδους, λειτουργεί και σαν Day spa για την τοπική πελατεία. Τα κέντρα αυτού του είδους συνδυάζουν και μια σειρά άλλες δραστηριότητες παράλληλες με τις υπηρεσίες spa.

Μερικά από τα πιο γνωστά ξενοδοχεία Spa της Ελλάδος είναι:

- ALDEMAR ROYAL MARE THALASSO - Χερσόνησος

- ALDEMAR ROYAL OLYMPIAN SPA & THALASSO - Πελοπόννησος

- BLUE PALACE – Ελούντα

- CANDIA MARIS - Ηράκλειο

- CLUB MED MARE NOSTRUM – Ακτή της Βραυρώνας
- GRECOTEL KOS IMPERIAL THALASSO - Κως

- GRECOTEL DAPHNILA BAY THALASSO – Κέρκυρα

- IMPERIAL MYCONIAN- Μύκονος

- PERLE RESORT HOTEL – Ακρωτήρι Χανίων

- RODIAN AMATHUS BEACH HOTEL - Ρόδος

- ΓΑΛΗΝΗ – Καμένα Βούρλα (8)

Τα τελευταία χρόνια, μια νέα μορφή SPA έχει αναπτυχθεί. Αυτό είναι το λεγόμενο “**fish spa**”. Το ψάρι “*Garra Rufa*” είναι ένα μικρό ψαράκι που έρχεται από την πόλη Kangal της Τουρκίας και χρησιμοποιείται για να φροντίσει τα άκρα των πελατών του spa.

Η διαδικασία είναι πολύ απλή. Βάζοντας τα πόδια ή τα χέρια σε ειδικές γυάλες, τα ψαράκια αρχίζουν να πιπιλίζουν το δέρμα προσφέροντας πλήρη απολέπιση, αφαιρούν τα νεκρά κύτταρα και παράλληλα με τη διαθανόλη, το ένζυμο που εκκρίνουν, συμβάλλουν στην ανάπτυξη του δέρματος. Ουσιαστικά, πρόκειται για ιχθυοθεραπεία. Τα ψαράκια καθαρίζουν τα πόδια από τα νεκρά κύτταρα, τρώνε τις σκληρύνσεις και αφήνουν μια απαλή υφή στο πόδι.

Τα ψάρια πηγαίνουν σε συγκεκριμένα σημεία βελονισμού τα οποία βοηθούν στην κυκλοφορία του αίματος. Βοηθούν, δε, και σε δερματοπάθειες όπως η ψωρίαση και το έκζεμα ή οι μυκητιάσεις. Σε ό,τι αφορά την ασφάλεια και την υγιεινή των επισκεπτών που σκέφτονται ότι στην ίδια γυάλα κάνουν την θεραπεία πολλοί άνθρωποι καθημερινά και μπορεί να έχει κάποιες συνέπειες αυτό στην υγεία, οι ειδικοί υπογραμμίζουν πως υπάρχει απόλυτη ασφάλεια αφού το νερό ανανεώνεται συνεχώς. Υπάρχουν τέσσερα διαφορετικά φίλτρα σε κάθε γυάλα, το νερό ανανεώνεται κάθε 15 λεπτά, περνάει από ακτινοβολία UV και δεν υπάρχει περίπτωση να κολλήσει κάποιος κάτι. Τα ψάρια δεν μεταδίδουν καμία ασθένεια γιατί δεν έχουν δόντια και αν τυχόν υπάρχει πληγή, βάζουμε ένα ειδικό τραυμαπλάστ στο πόδι και το ψάρι δεν έχει επαφή με την πληγή.

Η διάρκεια της θεραπείας είναι κανονικά η μισή ώρα. Ωστόσο υπάρχει η δυνατότητα του ενός τετάρτου της ώρας. Το τέταρτο κοστίζει κατά μέσο όρο 10 ευρώ και το μισάωρο 15 ευρώ. Στα μελλοντικά σχέδια των « Fish Spa» είναι η θεραπεία και στο υπόλοιπο σώμα.

4.3 Οι πιο γνωστές θεραπείες SPA

Όλα τα spas προσφέρουν υπηρεσίες όπως μασάζ, σωματικές και μετωπιαίες θεραπείες, όμως μερικά έχουν ασυνήθιστη προσφορά προς τους ενδιαφερόμενους, όπως ενεργειακή απήχηση, ανάγνωση καρτών ταρρώ, θαλασσοθεραπεία και Ayurvedic consultations. Τα θεραπευτικά spa εξειδικεύονται σε διαδικασίες όπως είναι οι θεραπείες με λείζερ και με ενέσεις. Ορισμένες από τις πιο διαδεδομένες εξειδικευμένες θεραπείες massage σε spas, αναφέρονται παρακάτω.

Specialty massage

Αυτό το είδος massage κυμαίνεται από το εύρος του “εύκολο να βρεθεί” εξειδικευμένο massage, με θερμαινόμενες πέτρες (hot stone massage) και το σουηδικό massage (το οποίο καταλαμβάνει το 14% των θεραπειών σε spas), έως το δυσεύρετο εξειδικευμένο massage, όπως είναι το watsu, το οποίο γίνεται στο νερό και απαιτεί ειδική πισίνα, περιλαμβάνοντας το massage με θερμαινόμενα κοχύλια.

- Lava shell massage: είναι ένα χαλαρωτικό massage, στο οποίο χρησιμοποιείται η υψηλή θερμοκρασία, όπως και στο “hot stone massage”. Ο θεραπευτής χρησιμοποιεί αληθινά κοχύλια από τις Φιλιπίνες, τα οποία έχουν την ξεχωριστή ιδιότητα να εκπέμπουν ζεστασιά όταν προστεθεί στο εσωτερικό τους ένα μείγμα μετάλλων και αλκαλίων με θαλασσινό νερό και αιθέρια έλαια. Όταν αυτά αναμειχθούν στο εσωτερικό του κοχυλιού, δημιουργείται μια χημική αντίδραση, η οποία προκαλεί ζέστη για μια με δύο ώρες. Ο θεραπευτής κάνει massage κρατώντας τα κοχύλια στις παλάμες του. Πολλά spas προσφέρουν το συγκεκριμένο είδος massage, αντί για το hot stone massage, επειδή η προετοιμασία του είναι ευκολότερη.

(Lava shell massage)

- Hot stone massage: είναι και αυτό εξειδικευμένο massage κατά το οποίο ο θεραπευτής χρησιμοποιεί λείες, σκουρόχρωμες πέτρες (συνήθως ηφαιστειογενείς), ως επέκταση των χεριών του ή τοποθετώντας τις στο σώμα του πελάτη, καθώς κάνει massage σε άλλα σημεία του σώματός του. Η θερμότητα μπορεί να χαλαρώσει και να ζεστάνει αρκετά τους μύες ώστε ο θεραπευτής να μπορεί να δουλέψει πιο γρήγορα και με πιο αποτελεσματικό τρόπο. Αυτή η τεχνική με τις θερμαινόμενες πέτρες έχει προκύψει από τους Ιθαγενείς Αμερικάνους που τις χρησιμοποιούσαν για να θεραπεύσουν τραυματισμένους μύες, αλλά η σύγχρονη έκδοση της οφείλεται στην Mary Nelson, ιθαγενής της Αριζόνα.⁽⁹⁾

Κατά την προετοιμασία για το Hot stone massage, ο θεραπευτής ζεσταίνει τις πέτρες σε νερό που έχει φτάσει τους 120- 150°C. Επειδή οι πέτρες είναι ηφαιστειογενείς διατηρούν την θερμοκρασία ευκολότερα. Η θεραπεία ξεκινά συνήθως από την πλάτη, αφού πρώτα προθερμανθεί το σώμα με το παραδοσιακό Σουηδικό μασάζ (μαλάξεις με λάδι και αιθέρια έλαια).

(8) www.moreinfo.gr/thalassospahotels

(9) www.ispa.com

(Hot stone massage)

Έπειτα τοποθετούνται οι πέτρες και μόλις κάποια από αυτές χάσει τη θερμοκρασία της, αντικαθίσταται από άλλη. Οι πέτρες διαθέτουν διάφορα μεγέθη και σχέδια, αναλόγως το μέγεθος των μυών στους οποίους τοποθετούνται.

Πολλοί θεραπευτές πιστεύουν ότι οι πέτρες από μόνες τους έχουν χαλαρωτικές ιδιότητες και γι' αυτό πρέπει να διατηρούνται τοποθετώντας τις ελικοειδώς, περιοδικά.

Σε πολλές χώρες του κόσμου το μασάζ έχει εισαχθεί στα εθνικά συστήματα υγείας. Αυτό ωστόσο δεν σημαίνει ότι αναγνωρίζονται εξίσου και οι διάφοροι μέθοδοι και τεχνικές που το αντιπροσωπεύουν. Σε ορισμένα μέρη του κόσμου, μερικές μορφές μασάζ αναγνωρίζονται ως εναλλακτικές θεραπευτικές μέθοδοι και έχουν ενταχθεί στο υγειονομικό τους σύστημα, ενώ σε άλλα μέρη, οι ίδιες ακριβώς μέθοδοι βρίσκονται εκτός συστήματος.

Στην αντίφαση αυτή, σημαντικό ρόλο παίζει η πολυμορφία των τεχνικών του μασάζ, η δυσπιστία της δυτικής κλασικής ιατρικής έναντι κάθε μορφής εναλλακτικής θεραπείας, καθώς και τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών.

Στις χώρες του Νότου (Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία), οι θεραπευτικές ιδιότητες του μασάζ απουσιάζουν από το νομικό τους πλαίσιο με εξαίρεση τις εφαρμογές της φυσικοθεραπείας. Για αυτές τις χώρες, ο φυσικοθεραπευτής είναι ο μόνος που μπορεί να ισχυριστεί πως εφαρμόζει θεραπευτικό μασάζ.

Άλλες δημοφιλείς θεραπείες των κέντρων SPA είναι:

- Οι θεραπείες προσώπου, οι οποίες καταλαμβάνουν το 13%,
- Οι θεραπείες με τοπικό χρώμα κατά τη διάρκεια μιας παραμονής στο εξωτερικό (11%),
- Το πεντικιούρ (9%),
- Οι υδροθεραπείες (7%),
- Το μασάζ Shiatsu (7%),
- Η ρεφλεξολογία και η μέθοδος Ayurveda (6%).

4.4 Θαλασσοθεραπεία

Η θαλασσοθεραπεία είναι η θεραπεία που αφορά την χρήση του θαλάσσιου νερού καθώς και τα παράγωγα της θάλασσας που παρουσιάζουν θεραπευτικές ιδιότητες, όπως είναι τα φύκια, η λάσπη της θάλασσας και διάφορα άλλα προϊόντα που προέρχονται από αυτή. Οι πρώτοι που ανακάλυψαν και χρησιμοποίησαν την θάλασσα ως θεραπεία ήταν οι Έλληνες! Τα ιστορικά συγγράμματα αναφέρουν την θαλασσοθεραπεία ως μέθοδο για την αντιμετώπιση ασθενειών, από την εποχή του Ηροδότου και του Ευρυπίδη. Παρά το γεγονός βέβαια ότι την ανακάλυψαν οι αρχαίοι μας πρόγονοι, το πρώτο κέντρο θαλασσοθεραπείας άνοιξε το 1899 στη Γαλλία.

Ενώ λοιπόν μέχρι σήμερα όλοι έψαχναν τα ελιξίρια ομορφιάς και νεότητας στην επιστήμη και στην ακριβή περιποίηση, τα μικρά θαύματα που μπορούν να αλλάξουν τη ζωή μας υπάρχουν σε αφθονία στο θαλάσσιο νερό το οποίο είναι πλούσιο σε νάτριο, μαγνήσιο, θείο, φώσφορο και ιώδιο, στοιχεία που ανανεώνουν και "ζωντανεύουν" σώμα και πνεύμα! Ο αντικειμενικός σκοπός της θαλασσοθεραπείας είναι η απορρόφηση όλων αυτών των αναγκαίων στοιχείων από το ανθρώπινο σώμα.

Φύκια και θαλάσσια ιζήματα

Τα φύκια, όπως και το θαλάσσιο νερό στο οποίο ζουν και αναπτύσσονται, περιέχουν σε αφθονία τα πολύτιμα για το σώμα μας θεραπευτικά στοιχεία που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Υπάρχουν πάνω από 20.000 ποικιλίες και είδη φυκιών στους ωκεανούς και τις θάλασσες όλου του κόσμου τα οποία συλλέγονται, αποξηραίνονται και μέσα από ειδικές διαδικασίες μετατρέπονται σε μορφή λεπτής πούδρας προκειμένου να χρησιμοποιηθούν μέσα σε προϊόντα περιποίησης προσώπου ή σώματος, ακόμη και σε βιταμίνες. Όλα αυτά τα είδη φυκιών έχουν χωριστεί σε ειδικές κατηγορίες ανάλογα με τις ξεχωριστές ιαματικές ιδιότητες του καθενός και τα συγκεκριμένα οφέλη που χαρίζουν στον άνθρωπο. Ας γνωρίσουμε μερικά από αυτά:

Είδη φυκιών:

Καφέ φύκια

Τα καφέ φύκια όπως είναι το fucus και το laminaia περιέχουν πάνω από 50 βιταμίνες, μεταλλικά στοιχεία και πολύτιμα αμινοξέα και λειτουργούν σαν δυναμικός μεταβολικός διεγέρτης. Με απλά λόγια, αυτό σημαίνει πως τα φύκια αυτά εκτός του ότι μας προμηθεύουν απλόχερα τα κάλλη τους, βοηθούν ταυτόχρονα στην αύξηση του μεταβολισμού του σώματός μας με έναν πολύ δυναμικό τρόπο, άρα βοηθούν τις καύσεις αφού καταναλώνονται περισσότερες θερμίδες.

Κόκκινα φύκια

Τα κόκκινα φύκια έχουν στη σύνθεσή τους ασβέστιο, μαγνήσιο, σίδηρο και βοηθούν στη ροή της ενέργειας στο σώμα καθώς και στην βαθιά απολέπιση του. Η ροή της ενέργειας στο ανθρώπινο σώμα παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην εσωτερική αρμονία και με αυτό έχουν ασχοληθεί ιδιαίτερα οι λαοί της Ανατολής, εισάγοντας και στη Δύση θαυμάσιους τρόπους υποβοήθησης της ροής της ενέργειας όπως το μασάζ σιάτσου. Για την απολέπιση δεν χρειάζεται να μιλήσουμε πολύ. Κάθε γυναίκα γνωρίζει πια πόσο σπουδαίο είναι να αποβάλλονται από το πρόσωπο και το σώμα μας τα νεκρά κύτταρα ώστε να έχουμε απαλό, βελούδινο δέρμα.

Μπλε φύκια

Το spirulina είναι το πιο συνηθισμένο μπλε φύκι και αποτελείται από μεγάλες ποσότητες χλωροφύλλης, λιπαρών οξέων, β καροτένιου, σιδήρου, ψευδαργύρου και αμινοξέων. Τα μπλε φύκια αντιμετωπίζουν της φλεγμονές και διεγείρουν τον μεταβολισμό των κυττάρων. Οι φλεγμονές ταλαιπωρούν χιλιάδες ανθρώπους και πλήττουν διάφορα σημεία του σώματος προκαλώντας πόνο και διαφόρων ειδών ενοχλήσεις. Η πιο χαρακτηριστική φλεγμονή που αντιμετωπίζεται με τη θαλασσοθεραπεία είναι η αρθρίτιδα. Γάλλοι γιατροί υποστηρίζουν ότι μετά από θαλασσοθεραπεία διάρκειας δύο ετών είναι δυνατό ο ασθενής να απαλλαγεί από την φαρμακευτική αγωγή κατά της αρθρίτιδας! Ο μεταβολισμός των κυττάρων είναι άλλο ένα μεγάλο κεφάλαιο μια και όλοι γνωρίζουμε ότι η γήρανση και οι φθορές στο δέρμα προέρχονται από την σταδιακή μείωση του

μεταβολικού ρυθμού των κυττάρων της. Αυτό και μόνο το γεγονός καταδεικνύει το σημαντικό ρόλο των προϊόντων της θάλασσας στην ανανέωση του δέρματος.

Πράσινα φύκια

Αυτά αποτελούνται κυρίως από β-καροτένιο, είναι πλούσια σε χρωστική και δίνουν ένα εκπληκτικά φυσικό μαύρισμα!

Θαλάσσια ιζήματα

Είναι η γνωστή σε όλους θαλάσσια λάσπη, πλούσια σε μεταλλικά στοιχεία. Τί κάνει ξεχωριστή αυτή τη λάσπη; Η λάσπη συγκρατεί μεγάλη θερμότητα. Η θερμότητα ανοίγει τους πόρους με αποτέλεσμα τα πολύτιμα για το δέρμα μας στοιχεία να καταφέρνουν να διεισδύσουν σε βάθος, αυξάνει την κυκλοφορία του αίματος οπότε έχουμε καλύτερη οξυγόνωση, αύξηση του μεταβολισμού και ανακούφιση του πόνου.

Η θαλασσοθεραπεία χρησιμοποιείται όχι μόνο στην αισθητική αλλά και στην αντιμετώπιση παθολογικών καταστάσεων. Έτσι, παρουσιάζει εξαιρετικά αποτελέσματα στην καταπολέμηση της παχυσαρκίας, σε φλεγμονώδεις καταστάσεις όπως αυτή της αρθρίτιδας, σε κυκλοφοριακά προβλήματα, σε τραυματισμούς, αναπνευστικά προβλήματα και ρευματισμούς. Όσον αφορά την αισθητική προσέγγιση της θαλασσοθεραπείας, παρουσιάζει θεαματική βελτίωση στο πρόβλημα της κυτταρίτιδας, στην αντιμετώπιση της γήρανσης, στη σωστή και βαθιά απολέπιση, χαλαρώνει και ανανεώνει σώμα, πρόσωπο και πνεύμα χαρίζοντας απαλό και ενυδατωμένο δέρμα. Βελτιώνει την κυκλοφορία του αίματος και αποτοξινώνει τον οργανισμό ενώ ταυτόχρονα ανοίγει τους πόρους ώστε να εισχωρούν σε βάθος τα θρεπτικά συστατικά.

Η θεραπεία της θάλασσας παίζει επίσης πολύ σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση και θεραπεία των σύγχρονων "ασθενειών" της εποχής: του άγχους, της υπερκόπωσης, της κακής διατροφής, της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και της ήπιας κατάθλιψης.

Όλα αυτά είναι δοκιμασμένα και αποδεδειγμένα επιστημονικά και είναι ένα μικρό δείγμα του πόσο μπορεί η θάλασσα και σε πόσους διαφορετικούς τομείς να μας προσφέρει μια πιο ποιοτική ζωή, με λιγότερο άγχος, χωρίς πόνο, με περιποιημένο πρόσωπο και σώμα μέσω φυσικών συστατικών.

Η θαλασσοθεραπεία εφαρμόζεται σωστά μόνο σε ειδικά και εγκεκριμένα κέντρα ή κλινικές θαλασσοθεραπείας, τα οποία υποχρεούνται να τηρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις ώστε να τους επιτραπεί να λειτουργούν και να παρέχουν τις υπηρεσίες αυτές. Τα κέντρα αυτά πρέπει να καλύπτουν κάποιες χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα σε έκταση ώστε να περιλαμβάνουν όλες τις απαιτούμενες εγκαταστάσεις, να βρίσκονται κοντά σε εγκεκριμένα καθαρή θάλασσα και να χρησιμοποιούν καθαρό θαλασσινό νερό. Απαρτίζονται και επιβλέπονται από επιστημονικό

προσωπικό διαφόρων ειδικοτήτων: γιατρών, διαιτολόγων, αισθητικών, κινησιολόγων, καθηγητών φυσικής αγωγής, φυσικοθεραπευτών κ.ά..

Δεν μπορούν όμως όλοι να παρακολουθήσουν ολοκληρωμένο πρόγραμμα κούρας σε κέντρο θαλασσοθεραπείας, γι' αυτό κυκλοφορούν διάφορα προϊόντα της θάλασσας ή φύκια και στην αγορά ή χρησιμοποιούνται από ινστιτούτα ομορφιάς. Τα προϊόντα αυτά χρησιμοποιούνται εξωτερικά για την αντιμετώπιση του τοπικού ή ολικού πάχους, της κυτταρίτιδας με επάλειψη και σε συνδυασμό με μηχανήματα σώματος. Τα προϊόντα για το πρόσωπο τα οποία εμπεριέχουν θαλάσσια συστατικά ή φύκια κυκλοφορούν από διάφορες εταιρίες για χρήση στο σπίτι και το αγοραστικό τους κοινό αυξάνεται συνεχώς με το χρόνο.

Τα πιο δημοφιλή κέντρα θαλασσοθεραπείας

Τις "θαλάσσιες" αυτές οάσεις, περιποιώσεις και θεραπείες τις συναντάτε πλέον στα περισσότερα μέρη του κόσμου, από τη μακρινή Καραϊβική μέχρι τα νερά της Ελλάδας, σε απλά κέντρα έως σε μεγάλες κλινικές θαλασσοθεραπείας. Σχεδόν σε κάθε χώρα που περιβάλλεται από θάλασσα έχει χτιστεί τουλάχιστον ένα κέντρο θαλασσοθεραπείας όπως για παράδειγμα στην Ισπανία, Ιταλία, Μαρόκο, Τυνησία, Ινδονησία και βέβαια στην Γαλλία η οποία είναι χώρα πρωτοπόρα και με παράδοση στον τομέα αυτό.

Επιλεκτικά κέντρα θαλασσοθεραπείας ανα τον κόσμο :

Το *Club Thalassports* στη Γαλλική Ριβιέρα που παρέχει ολοκληρωμένα πακέτα για διαμονή, κούρα αλλά και διασκέδαση! Βρίσκεται ανάμεσα στο Σαν Τροπέ και τις Κάννες, στους πρόποδες των βουνών Esterel. Μια ειδυλλιακή τοποθεσία με θέα στη θάλασσα, διάσημη για τα λουλούδια της και τον πασίγνωστο Κόκκινο Βράχο. Αν λοιπόν σας συναρπάξει η ομορφιά της Γαλλικής Ριβιέρα και ο κοσμοπολίτικος αέρας του Σαν Τροπέ, δεν έχετε παρά να επισκεφτείτε το *Club Thalassports*. Το *Kohala Spa* στα ονειρεμένα νησιά της Χαβάης υπόσχεται εξωτικές βραδιές γεμάτες ρηλάξ και ψυχαγωγία και δεν είναι λίγοι εκείνοι που φτάνουν στα εξωτικά νησιά από όλο τον κόσμο για να τις απολαύσουν! Γήπεδα γκολφ, τεράστιες πισίνες, fitness, θεραπείες αισθητικής και βέβαια θαλασσοθεραπεία. Φορέστε λοιπόν το λουλουδένιο στεφάνι και ετοιμαστείτε να πείτε "Aloha"! Το *Gold Coast Hotel* στο Χονγκ-Κονγκ προσφέρει "χρυσές" μέρες και νύχτες σε κάθε ενδιαφερόμενο. Με σάουνες, τζακούζι, τένις και πάνω από όλα θάλασσα, σας καλεί σε ένα ταξίδι των αισθήσεων.

Αλλά γιατί να γυρνάμε τον κόσμο όταν και στη δική μας Κρήτη το *Royal Mare Thalasso* υπόσχεται ομορφιά σε συνδυασμό με πολυτέλεια κοντά στη Χερσόνησο, με ελληνικές βραδιές, γνήσιο ελληνικό γλέντι και γνήσια ελληνική θάλασσα.

Μια ημέρα φουλ περιποίησης ξεκινά από τις εκατόν λίρες. Και μπορεί να ξεπεράσει τις διακόσιες λίρες ανάλογα με το κέντρο που θα επιλεχθεί. Το κόστος βεβαίως αυξάνεται όταν πρόκειται για κέντρα του εξωτερικού, αφού πρέπει να υπολογίσουμε εκτός από τη θεραπεία σας και τα έξοδα μετακίνησης . Μπορεί κάποιος ωστόσο να επιλέξει μία μεμονωμένη θεραπεία, για παράδειγμα

μόνο για τα μάτια, μόνο για το πρόσωπο ή το σώμα, κάτι που περιορίζει σημαντικά το συνολικό κόστος.

Σε περίπτωση που κάποιος αδυνατεί να παρακολουθήσει μια ολοκληρωμένη κούρα σε ινστιτούτο θαλασσοθεραπείας, η ιδανικότερη λύση είναι να πάρει μέρος σε κούρα μιας εβδομάδας με τέσσερις θεραπείες ανά ημέρα. Μάλιστα οι Γάλλοι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι η κούρα μιας εβδομάδας έχει αποτελέσματα ισάξια με αυτά μιας κούρας έξι μηνών. Σε κάθε περίπτωση αν και το κόστος μπορεί να φαίνεται μεγάλο, αξίζει πραγματικά να δοκιμάσει κανείς αυτές τις θαυμάσιες θεραπείες που ανακουφίζουν ολόκληρο τον οργανισμό μέσα και έξω.

4.5 Η πορεία του τουρισμού ευεξίας και οι τάσεις του, συγκριτικά με το διεθνή χώρο

Η Ευρώπη έχει παράδοση στον ιαματικό τουρισμό και στην θαλασσοθεραπεία, ενώ στις ΗΠΑ ο τουρισμός ευεξίας έχει κυρίως την έννοια της ξεκούρασης της αναζωογόνησης και της ψυχαγωγίας. Μια ανάλογη τάση παρατηρείται και στην Αυστραλία αλλά και στην Μ. Βρετανία. Ωστόσο και στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης, παρατηρείται προσπάθεια εμπλουτισμού της παράδοσής τους με νέα διαφοροποιημένα προϊόντα που προσεγγίζουν αυτά που προσφέρονται στις υπόλοιπες αγορές και κυρίως στην αγορά των ΗΠΑ.

ΕΥΡΩΠΗ

Ευρωπαϊκές χώρες όπου ο τουρισμός ευεξίας στην σημερινή του μορφή βρίσκεται σε πλήρη ανάπτυξη, είναι η Γερμανία, η Ιταλία, η Γαλλία, η Ελβετία και η Αυστρία.

Τα περισσότερα από τα πιο επιτυχημένα κέντρα τουρισμού υγείας βρίσκονται σε περιοχές με αξιόλογο φυσικό τοπίο, όπως π.χ. οι Αυστριακές και Ελβετικές Άλπεις, ή σε περιοχές που είναι γνωστές για την ποιότητα των ιαματικών τους νερών όπως π.χ. το Evian les Bains, το Aix les Bains, το Vichy στην Γαλλία. Σε αυτά προσφέρονται εκτεταμένες δραστηριότητες υγείας και αναψυχής, σε συνδυασμό με σύγχρονα και άνετα καταλύματα και υψηλής ποιότητας διατροφή, ενώ τμήμα της ελκυστικότητας τους αποτελεί επίσης η ύπαρξη ενδιαφέροντος οικιστικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος.

Σημαντική επίσης ανάπτυξη εμφανίζεται και στις Ανατολικές χώρες όπως, Ρωσία, Τσεχία, Ουγγαρία καθώς και στο χώρο της Βαλκανικής Χερσονήσου, όπως πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία, Βουλγαρία, Ρουμανία, όπου ειδικότερα ο ιαματικός τουρισμός είναι αναπτυγμένος τομέας, αφού ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού των χωρών αυτών αλλά και των ξένων τουριστών επισκέπτεται τα κέντρα τουρισμού υγείας.

Στην Μεγάλη Βρετανία αντίθετα, δεν παρατηρείται αξιοσημείωτη ανάπτυξη των κέντρων ιαματικού τουρισμού (Spas), τα οποία έχουν ατονήσει. Ο τουρισμός υγείας πραγματοποιείται

κυρίως στις φάρμες υγείας (health farms) και τα κέντρα υγιεινής ζωής (health living centres), με επίκεντρο την ολιστική θεώρηση περί υγιεινού τρόπου ζωής και με έμφαση στην πρόληψη, στην χαλάρωση, στην ανακούφιση από το άγχος της καθημερινής ζωής των αστικών κέντρων και στην διαβίωση σε αρμονία με τη φύση. Τα κέντρα αυτά αποτελούν ενδεχομένως εξέλιξη των fat farms (φάρμες αδυνατίσματος) που εμφανίστηκαν στη δεκαετία του '50, των οποίων οι επισκέπτες υπόκειντο σε ιδιαίτερα αυστηρή δίαιτα για την απώλεια βάρους.

ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Στις ΗΠΑ που είναι άλλωστε και η χώρα που ξεκίνησε την σύγχρονη εκδοχή των spas κυριαρχούν τα "Health Resorts" ή "Spas Resorts". Είναι ιδιωτικές επιχειρήσεις, που βρίσκονται συνήθως σε πολυτελή ξενοδοχεία με μπάνια, πισίνες και αθλητική υποδομή. Η ανάπτυξη του κλάδου σε αυτή την χώρα είναι εκπληκτική. Υπάρχουν κατ'εκτίμηση 12.100 spas στις ΗΠΑ ενώ σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση Spa (ISPA), το 2003, τα έσοδα από τις υπηρεσίες spa στις ΗΠΑ ήταν 11,2 δισεκατομμύρια δολάρια.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Ευοίωνες προοπτικές φαίνεται να έχουν τα κέντρα υγιεινής ζωής (health living centres), στα πρότυπα της Μ. Βρετανίας. Τα κέντρα αυτά λειτουργούν, σε εντυπωσιακό φυσικό περιβάλλον, ιδεώδεις για ανάπαυση χαλάρωση και αυτογνωσία. Υπάρχουν άφθονες δυνατότητες για περιηγήσεις και εξερεύνηση σε τροπικά δάση καθώς και για πλήθος σπορ όπως ιππασία, ορειβασία, τένις, ενώ οι υπηρεσίες κυμαίνονται από αισθητική περιποίηση προσώπου σώματος και προγράμματα υγιεινής διατροφής έως μαθήματα αυτογνωσίας και γιόγκα, τεχνικές χαλάρωσης tai chi, διαλογισμό, αρωματοθεραπεία, σάουνα, βοτανοθεραπεία, ρεφλεξολογία κλπ. Ιδιαίτερα δημοφιλή μεταξύ των κατοίκων της Αυστραλίας είναι τα βραχυχρόνια (πενταήμερα ή επταήμερα) προγράμματα αναζωογόνησης, χαλάρωσης και αποτοξίνωσης του οργανισμού σε παρόμοια κέντρα.

ΕΛΛΑΔΑ

Όπως και στις άλλες χώρες, έτσι και στην Ελλάδα, ταχύτερη ανάπτυξη μεταξύ των ειδών του Τουρισμού Υγείας σημειώνεται στην περίπτωση του Τουρισμού Ευεξίας. Ο τουρισμός ευεξίας εμφανίζεται εκτός των άλλων, ως ο πλέον οργανωμένος στο τομέα της προβολής και συνεργασίας με ταξιδιωτικούς οργανισμούς του εξωτερικού. Ήδη, έχουν αναπτυχθεί σε όλη την Ελλάδα, ειδικότερα μέσα σε ξενοδοχειακές μονάδες, υπεσύγχρονα κέντρα παροχής υπηρεσιών ευεξίας και ομορφιάς μέσω των κέντρων Θαλασσοθεραπείας και Spa, με έμφαση στον Προσβάσιμο Τουρισμό και στις υπηρεσίες Ομορφιάς. Τα περισσότερα από αυτά, έχουν προσαρμόσει και όλους τους άλλους χώρους τους, από το μενού των εστιατορίων τους μέχρι τη διασκέδαση που παρέχουν, στη φιλοσοφία των θεραπειών και της ομορφιάς, παρέχοντας ακόμη και εξατομικευμένες υπηρεσίες μέσα στο δωμάτιο. Ορισμένα δε από αυτά τα κέντρα είναι εξαιρετικά ανταγωνιστικά σε σχέση με τις τιμές αντίστοιχων ευρωπαϊκών.

Παράλληλα, οι περιοχές και τα νησιά που διαθέτουν φυσικές πηγές, εντείνουν τις προσπάθειες εκσυγχρονισμού τους, έτσι ώστε να είναι σε θέση να δεχτούν μεγαλύτερα ποσοστά τουριστών με πακέτα εναλλακτικών διακοπών σε οικονομικούς όρους.

Αυτό συνιστά ενδεχόμενα και την μεγαλύτερη πρόκληση για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού ευεξίας στον τόπο μας, καθώς η Ελλάδα διαθέτει περί της 750 ιαματικές πηγές, ωστόσο μόνο οι 100 παρουσιάζουν ανάπτυξη ενώ σε αντίθεση με ότι συμβαίνει με τις άλλες περιοχές της Ευρώπης, ο ιαματικός τουρισμός παρουσιάζει έντονη εποχικότητα και εξακολουθεί να είναι περιορισμένος στις μεγαλύτερες ηλικίες.

4.6 Μελέτη περίπτωσης του “Royal Mare Thalasso, Aldemar Hotels & Spa”⁽¹⁰⁾

Τα spa της αλυσίδας Aldemar λειτουργούν από το έτος 2000. Ενώ το 2000 παρατηρείται ότι οι κύριοι πελάτες σε επίπεδο εθνικότητας είναι οι Γερμανοί και οι Έλληνες, με τους Γάλλους να ακολουθούν. Μόλις το 2006, πρώτοι είναι οι Γάλλοι, έπειτα οι Ρώσοι, με τρίτους τους Γερμανούς και πέμπτους τους Έλληνες. Το παραπάνω ίσως αναδεικνύει μία ολοκληρωμένη στρατηγική προώθησης της Aldemar στις δύο αγορές της Γαλλίας και της Ρωσίας εις βάρος ίσως και της ελληνικής αγοράς, αφού έπειτα από το 2004, η πτώση είναι πολύ σημαντική. Το 2004 ακόμα είναι μία χρονιά στην οποία παρατηρείται άνοδος των ανδρών πελατών έναντι των γυναικών. Προφανώς αυτό συνέβη λόγω της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων. Από τους 773 άνδρες που ακολούθησαν κάποιο πρόγραμμα το 2003 ο αριθμός έφτασε τους 1979 το 2004 και μειώθηκε πάλι το 2005 στους 696

Άνδρες/γυναίκες επισκέπτες στην Aldemar, (2000 - 2006)

<u>Έτος</u>	<u>2000</u>	<u>2001</u>	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2005</u>	<u>2006</u>
Άνδρες	892	1.044	1.230	773	1.979	696	559
Γυναίκες	3.549	2.999	3.511	2.367	713	1.738	1.849
Σύνολο	4.441	4.043	4.741	3.140	2.692	2.434	2.408

Πηγή Aldemar

Έλληνες επισκέπτες στην Aldemar, (2000 - 2006)

Έτος	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Έλληνες	680	662	596	359	286	166	92

Πηγή Aldemar

Συγκριτικά κόστη για το 2004 σε προγράμματα της Ελλάδας (πηγή TUI/ Aldemar)

Ελληνικές Μονάδες	2 μέρες	4 μέρες	6 μέρες
>GRECOTEL Kos Imperial			
Thalasso*****	179	316	454
>ALDEMAR Royal Mare Village*****	188	372	550

Συγκριτικά κόστη για το 2004 σε προγράμματα του εξωτερικού (πηγή TUI/ Aldemar)

Μονάδες	4 μέρες	6 μέρες
>ALDEMAR Royal Mare		
Village***** (Ελλάδα)	372	550
>ROYAL AZUR**** ½ (Τυνησία)	306	437
>THALASSA Palace Nahrawess****(Τυνησία)	315	445
>Riu Park El Kebir Hotel****(Τυνησία)	239	-

(10)Ετήσια Μελέτη της "xenia εκθέσεις και συνέδρια", Δεκέμβριος 2007

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο
ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ
ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΩΝ ΘΑΛΑΣΣΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

5.1 Όροι και προϋποθέσεις για την δημιουργία ιαματικών κέντρων και κέντρων θαλασσοθεραπείας στην Ελλάδα⁽¹¹⁾

Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση με αριθμό 9833 για την δημιουργία ιαματικών κέντρων και κέντρων θαλασσοθεραπείας, ισχύουν οι εξής κανονισμοί:

Χρόνος Λειτουργίας

1. Η διάρκεια λειτουργίας τους μπορεί να καλύπτει ολόκληρο ή μέρος του ημερολογιακού έτους. Η περίοδος της κατ' έτος λειτουργίας τους δηλώνεται, το αργότερο 30 ημέρες πριν την έναρξη λειτουργίας τους, από το Διευθυντή της Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας ή του Κέντρου Ιαματικού Τουρισμού στην αρμόδια Υπηρεσία του Ε.Ο.Τ.
2. Η λειτουργία των Μονάδων Ιαματικής Θεραπείας και των Κέντρων Ιαματικού Τουρισμού είναι συνεχής στη διάρκεια της περιόδου λειτουργίας τους, χωρίς καμία αργία.

Δικαιολογητικά για την Χορήγηση Πιστοποιητικού Καλής Λειτουργίας

Για τη χορήγηση του πιστοποιητικού καλής λειτουργίας ο επιχειρηματίας ή ο Διευθυντής του κέντρου υποβάλλει στον Ε.Ο.Τ. δύο τουλάχιστον μήνες πριν από την έναρξη της επόμενης περιόδου λειτουργίας τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

Αίτηση

Στην οποία αναφέρεται το ονοματεπώνυμο του επιχειρηματία ή η επωνυμία και η έδρα της επιχείρησης, ο Α.Φ.Μ. τους, τα πλήρη στοιχεία του Διευθυντή, η τοποθεσία και η ακριβής διεύθυνση της Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας ή του Κέντρου Ιαματικού Τουρισμού, καθώς και τα λοιπά προσδιοριστικά στοιχεία τους, δηλαδή ο αριθμός της απόφασης αναγνώρισης του ιαματικού φυσικού πόρου που θα χρησιμοποιηθεί και ο αριθμός του ειδικού σήματος λειτουργίας.

Πιστοποιητικό καλής λειτουργίας μηχανολογικών εγκαταστάσεων /εξοπλισμού/ ηλεκτρολογικών

Τα παραπάνω πιστοποιητικά χορηγούνται από αρμόδιους μηχανικούς μέλη του Τ.Ε.Ε.

Βεβαίωση Υγειονομικής Υπηρεσίας της οικείας Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης για:

- 1) Την καλή λειτουργία του αποχετευτικού συστήματος, για την υγιεινή διάθεση των λυμάτων των χώρων υγιεινής ή βεβαίωση του οικείου Ο.Τ.Α. ό,τι η Μονάδα ή το Κέντρο είναι συνδεδεμένο με το αποχετευτικό δίκτυο του Δήμου και
- 2) για την καλή λειτουργία του συστήματος επεξεργασίας των χρησιμοποιηθέντων ιαματικών φυσικών πόρων ή θαλασσινού νερού προ της διάθεσης των λυμάτων.

Πιστοποιητικό μικροβιολογικού ελέγχου για τις πισίνες

Εκδίδεται από τη Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας της οικείας Νομαρχίας ή διαπιστευμένα εργαστήρια μετά τη διενέργεια ελέγχων και δειγματοληψιών.

Πιστοποιητικό πυρασφάλειας

Πιστοποιητικό πυρασφάλειας σε ισχύ τουλάχιστον κατά τη διάρκεια λειτουργίας της Μονάδας ή του Κέντρου.

Υπεύθυνη δήλωση του διευθυντή του κέντρου

Στην οποία θα αναφέρεται το ονοματεπώνυμο, η ειδικότητα του υπεύθυνου γιατρού, καθώς και ο αριθμός μητρώου του στον οικείο ιατρικό σύλλογο.

Εσωτερικός Κανονισμός λειτουργίας

Κάθε Μονάδα Ιαματικής Θεραπείας και Κέντρο Ιαματικού Τουρισμού οφείλει να έχει Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας, ο οποίος περιλαμβάνει:

- Τον αριθμό, τις αρμοδιότητες και την οργάνωση του προσωπικού,
- Τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα αυτού,
- Τον προσδιορισμό του ειδικού ενδύματος, που φέρει κάθε κατηγορία προσωπικού ανάλογα με την ειδικότητά του,
- Τον χρόνο αντικατάστασής του ειδικού αυτού ενδύματος,
- Οδηγίες σχετικά με τις παρεχόμενες υπηρεσίες και τη λειτουργία των θεραπευτικών εγκαταστάσεων, το σύστημα τήρησης της σειράς προτεραιότητας κατά την ιατρική εξέταση και την πραγματοποίηση των συνεδριών ανάλογα με το χρόνο προσέλευσης, τις ειδικές ανάγκες και το είδος της συνεδρίας με στόχο την ομαλή διεξαγωγή της συνεδρίας, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία της Μονάδας ή του Κέντρου και την προστασία του καταναλωτή.

Απασχολούμενο προσωπικό / προσόντα

1. Στις Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας και τα Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού απασχολείται κύριο, διοικητικό και τεχνικό προσωπικό.
2. Στο **κύριο προσωπικό** ανατίθεται η παροχή των υπηρεσιών, που προσφέρονται στη Μονάδα ή στο Κέντρο, σύμφωνα με τις άδειες που έχουν χορηγηθεί για την ίδρυση και τη λειτουργία του και τα τμήματα που λειτουργούν και αποτελείται από τους γιατρούς, τους αισθητικούς, τους λουτρονόμους, τους γυμναστές, τους φυσιοθεραπευτές, τους διαιτολόγους κ.λ.π., οι οποίοι πρέπει να κατέχουν αντίστοιχη επαγγελματική άδεια και εφόσον δεν προβλέπεται άδεια, αναγνωρισμένο πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τους βοηθούς τους, οι οποίοι πρέπει να κατέχουν πτυχίο ή βεβαίωση μεταδευτεροβάθμιας κατάρτισης ή πιστοποίηση από αρμόδιο φορέα. Στο **διοικητικό και τεχνικό προσωπικό** ανατίθενται, ανάλογα με τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα του καθενός, όλες οι υποστηρικτικές υπηρεσίες και ιδίως η γραμματειακή υποστήριξη, η μηχανοργάνωση των υπηρεσιών, η λειτουργία του ταμείου και του λογιστηρίου, η συντήρηση του μηχανολογικού εξοπλισμού και των ηλεκτρικών και λοιπών εγκαταστάσεων, καθώς και η καθαριότητα σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες υγιεινής, όπως ειδικότερα καθορίζονται με τον Εσωτερικό.

Γενικοί όροι λειτουργίας και υγιεινής

- Οι Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας και τα Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού πρέπει να διαθέτουν ικανοποιητικό αριθμό αποδυτηρίων,
- Πρέπει, επίσης, να είναι διαρκώς εφοδιασμένα με τα απαραίτητα σκεύη, εργαλεία και υλικά, που απαιτούνται για το είδος χρήσης του ιαματικού φυσικού πόρου, που προβλέπεται στις άδειες που έχουν χορηγηθεί, καθώς και με μηχανικά μέσα μεταφοράς ατόμων με κινητικά προβλήματα.
- Όλοι οι χώροι πρέπει να πληρούν τους όρους υγιεινής (φυσικός φωτισμός, αερισμός, κλιματισμός κ.λπ.) και ασφάλειας, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.
- Οι λουτήρες και ο εξοπλισμός πολλαπλών χρήσεων πρέπει να απολυμαίνονται μετά από κάθε χρήση.
- Κάθε κέντρο δύναται να προμηθεύει τον καταναλωτή με τον απαραίτητο αποστειρωμένο ή μιας χρήσης εξοπλισμό (μαγιώ,σκουφάκι, παντόφλες, μπουρνούζι, πετσέτα) για την πραγματοποίηση της συνεδρίας.
- Η θερμοκρασία του ιαματικού φυσικού πόρου για κάθε χρήση καθορίζεται από τον γιατρό της Μονάδας ή του Κέντρου.
- Στις Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας και τα Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού, στα οποία πραγματοποιούνται λούσεις, απαιτείται να υπάρχει στην είσοδο κάθε καμπίνας λούσης ειδική τερματική συσκευή, ηχητική και φωτιζόμενη, για την ένδειξη της έναρξης και της λήξης της συνεδρίας και εύχρηστο κουδούνι κινδύνου,
- Το νερό των δεξαμενών ιαματικής θεραπείας (πισίνων) ανανεώνεται ολοκληρωτικά με νέο, ανά 24ωρο, μετά την πλήρη εκκένωση και υγειονομική απολύμανσή τους.
- Στις Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας και τα Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού απαγορεύεται το κάπνισμα, η χρήση εύθραυστων σκευών και η είσοδος ζώων.
- Τα χρησιμοποιούμενα προϊόντα πρέπει να έχουν εγκριθεί αρμοδίως.
- Η αίθουσα στην οποία βρίσκεται πισίνα ασφαρίζεται μετά τη λήξη του ωραρίου. Εάν η πισίνα βρίσκεται σε ανοιχτό χώρο, ασφαρίζεται με ειδικό κάλυμμα ή ειδική περίφραξη.
- Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ισχύοντες κανονισμοί ακτινοπροστασίας της Ελληνικής Επιτροπής Ατομικής Ενέργειας στις ιαματικές πηγές που γίνεται χρήση ιαματικών φυσικών πόρων που περιέχουν ραδόνιο και πιθανά άλλα ραδιενεργά στοιχεία και τα ευρωπαϊκά διεθνή πρότυπα που αφορούν στις μέγιστες επιτρεπτές περιεκτικότητες τοξικών στοιχείων στον ιαματικό φυσικό πόρο, ανάλογα με τη χρήση (εσωτερική – εξωτερική).

Ειδικά μέτρα υγιεινής για τους απασχολούμενους στα κέντρα

- Στα Κέντρα Ιαματικού Τουρισμού και Μονάδες Ιαματικής Θεραπείας εφαρμόζονται ως προς το απασχολούμενο προσωπικό οι εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις και Κανονισμοί Υγιεινής (βιβλιάριο υγείας κ.λ.π.) και Ασφάλειας, ως και Ακτινοπροστασίας της Ε.Ε.Α.Ε. και οι σχετικές εγκύκλιοί της. Ο γιατρός της Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας ή του Κέντρου Ιαματικού Τουρισμού παρακολουθεί υπεύθυνα την υγιεινή κατάσταση όλων των εργαζομένων.

Κανονισμός Λειτουργίας

- Η εργασία του προσωπικού δεν πρέπει να υπερβαίνει το νόμιμο ωράριο, όπως αυτό καθορίζεται κάθε φορά από την εργατική νομοθεσία. Το προσωπικό πρέπει να εκτελεί την υπηρεσία που του ανατίθεται, σύμφωνα με τον α Κανονισμό και τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας της Μονάδας ή του Κέντρου και να είναι πλήρως κατατοπισμένο από το Διευθυντή και το γιατρό στον τομέα της εργασίας του, ώστε να είναι σε θέση να δίνει ακριβείς πληροφορίες στους καταναλωτές, τους προϊσταμένους του και στον γιατρό. **Εάν διαπιστώσει έλλειψη ή ανωμαλία, που ανάγεται στον τομέα των καθηκόντων του, οφείλει να το αναφέρει αμέσως αρμοδίως, άλλως βαρύνεται με την ευθύνη της αμέλειας και της άγνοιας ζητημάτων του τομέα του. Η παράλειψη αυτή αποτελεί πειθαρχικό αδίκημα.** Το προσωπικό φέρει, κατά τη διάρκεια της εργασίας του, ειδικό ομοίochρωμο κατά κατηγορία ένδυμα, που ορίζεται με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας, ειδικά υποδήματα και περικάλυμμα της κεφαλής, καθώς και ένδειξη με το όνομα και την ειδικότητά του.

Υποδοχή – Γραφείο Κίνησης

1. Στο χώρο υποδοχής κάθε Μονάδας Ιαματικής Θεραπείας ή Κέντρου Ιαματικού Τουρισμού λειτουργεί Γραφείο Κίνησης, το οποίο μεριμνά ιδίως για τις κρατήσεις θέσεων, τον προγραμματισμό των αφίξεων και των αναχωρήσεων των καταναλωτών, τον καθορισμό της προτεραιότητας και την τήρησή της, καθώς και την έκδοση βεβαιώσεων λουτροθεραπείας, ενημερώνοντας έγκαιρα τους αρμόδιους υπαλλήλους και τους ενδιαφερόμενους καταναλωτές. Σε περίπτωση όπου Μονάδα Ιαματικής Θεραπείας λειτουργεί εντός ξενοδοχειακής εγκατάστασης, το γραφείο υποδοχής του ξενοδοχείου μπορεί να λειτουργεί και ως γραφείο κίνησης της Μονάδας.

2. Η υποδοχή των καταναλωτών στις εγκαταστάσεις των Μονάδων Ιαματικής Θεραπείας και των Κέντρων Ιαματικού Τουρισμού γίνεται από επαρκές σε αριθμό εξειδικευμένο προς τούτο προσωπικό. Το προσωπικό αυτό χορηγεί στον καταναλωτή ειδικό ενημερωτικό φυλλάδιο με τη χημική ανάλυση, τις ιδιότητες του ιαματικού φυσικού πόρου, τις ενδείξεις και τις αντενδείξεις του, μνεία περί της τυχόν τεχνητής θέρμανσης ή ψύξης αυτού, τις παρεχόμενες υπηρεσίες, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των καταναλωτών και οδηγίες για τη συμπεριφορά του καταναλωτή κατά τις συνεδρίες προς αποφυγή ατυχημάτων. Η αναγραφή στο φυλλάδιο

στοιχείων που δεν ανταποκρίνονται στα τηρούμενα στον Ε.Ο.Τ. αρχεία, έχει τις συνέπειες ψευδούς δηλώσεως. Στο ειδικό ενημερωτικό φυλλάδιο επισυνάπτεται υποχρεωτικά πρόσθετο έντυπο, το οποίο περιλαμβάνει τον τιμοκατάλογο και τις ώρες λειτουργίας της Μονάδας ή του Κέντρου.

3. Το Γραφείο Κίνησης συμπληρώνει στο Δελτίο Άδειας Υδροθεραπείας (Δ.Α.Υ.) τα στοιχεία του καταναλωτή και τον κατευθύνει για την αναγκαία ιατρική εξέταση.

4. Μετά την ιατρική εξέταση, χορηγείται από το γιατρό η άδεια πραγματοποίησης των συνεδριών και καθορίζεται στο Δ.Α.Υ. το πρόγραμμα, ο χρόνος και η διάρκειά τους. Ο καταναλωτής επιδεικνύει το Δ.Α.Υ. στο ταμείο για την καταβολή του αντιτίμου της συνεδρίας και στο λουτρονόμο για την πραγματοποίησή της.

Στις επόμενες σελίδες, φαίνονται ακριβώς όπως είναι στην πραγματικότητα τα δελτία άδειας υδροθεραπείας και προγραμματισμού θαλασσοθεραπείας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι Ι

ΔΕΛΤΙΟ (ΚΑΡΤΕΛΑ) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΘΑΛΑΣΣΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΘΑΛΑΣΣΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ.....
Α/Α ΔΕΛΤΙΟΥ.....
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ.....

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΕΠΩΝΥΜΟ.....
 ΟΝΟΜΑ.....
 ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ/ΣΥΖ.....
 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ.....
 ΗΛΙΚΙΑ.....
 Δ/ΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ: Οδός.....Αρ.....
 Πόλη.....Τ.Κ.....Τηλ.....
 ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΦΟΡΕΑΣ.....

ΠΡΟΣΟΧΗ

1. Η θαλασσοθεραπεία επιτρέπεται μετά από υποβολή Υπεύθυνης Δήλωσης του καταναλωτή για την κατάσταση της υγείας του, την προσκόμιση πρόσφατης ιατρικής βεβαίωσης δερματολόγου και εξέταση του από τον γιατρό του κέντρου.
2. Ο καταναλωτής σφείλει να ακολουθεί τις οδηγίες του γιατρού, όπως αναγράφεται στο παρόν δελτίο.
3. Απαγορεύεται η θαλασσοθεραπεία χωρίς την έκδοση του παρόντος δελτίου.

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΝΑΙ ΑΥΣΤΗΡΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

ΕΠΤΑΦΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

Α/Α	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΕΙΔΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ	ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			

ΑΔΕΙΑ ΓΙΑΤΡΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

ΔΙΑΓΝΩΣΗ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

Είδος συνεδριών.....
 Αριθμός συνεδριών.....
 Διάρκεια κάθε συνεδρίας.....
 Θερμοκρασία Ι.Φ.Π.....

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

Ο ΓΙΑΤΡΟΣ

(ΥΠΟΓΡΑΦΗ - ΣΦΡΑΓΙΔΑ)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΔΕΛΤΙΟ ΔΕΙΞΙΑΣ ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ (Δ.Α.Υ)

Α/Α ΔΕΛΤΙΟΥ.....
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ.....

ΙΑΜΑΤΙΚΑ ΛΟΥΤΡΑ.....
ΤΙΤΛΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....

ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ		ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ		ΑΔΕΙΑ ΓΙΑΤΡΟΥ
ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΕΙΔΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣ	ΙΣΤΟΡΙΚΟ
ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΡΟΣ/ΣΥΖ.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ			
ΗΛΙΚΙΑ	Δ/ΜΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ: Οδός.....Αρ..... Πόλη.....Τ.Κ.....Τηλ.....			ΔΙΑΓΝΩΣΗ
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ ΦΟΡΕΑΣ				
				ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ Είδος συνεδριών..... Αριθμός συνεδριών..... Διάρκεια κάθε συνεδρίας..... Θερμοκρασία Ι.Φ.Π.....
				ΠΟΣΙΘΕΡΑΠΕΙΑ: Ποσότητα..... Συχνότητα.....Θερμ/σία.....
				ΕΙΣΠΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ Αριθμός Εισπνοών.....
				ΡΙΝΟΠΛΥΣΕΙΣ Αριθμός..... Θερμοκρασία Ι.Φ.Π.....
				ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
				ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ Ο ΓΙΑΤΡΟΣ
				(ΥΠΟΓΡΑΦΗ - ΣΦΡΑΓΙΔΑ)

ΠΡΟΣΟΧΗ

- Απαγορεύεται η χρήση ιαματικών φυσικών πόρων (Ι.Φ.Π.) χωρίς την έγκριση του αρμόδιου Δελητίου
- Η χρήση ιαματικών φυσικών πόρων επιτρέπεται μόνο μετά από εξέταση του καταναλωτή από τον γιατρό του Μ.Ι.Θ ή Κ.Ι.Τ
- Ο καταναλωτής οφείλει να ακολουθεί τις οδηγίες του γιατρού που αναγράφονται στο Δ.Α.Υ.
- Απαγορεύεται η αλλαγή θερμοκρασίας του Ι.Φ.Π από τον καταναλωτή. Η μεγάλη θερμοκρασία μπορεί να βλάψει την υγεία
- Η ποσιθεραπεία πραγματοποιείται σε δόσεις και με τον τρόπο που ορίζει ο γιατρός

ΤΟ ΔΔΥ ΕΙΝΑΙ ΑΥΣΤΗΡΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

5.2 ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΕΝΤΡΩΝ ΘΑΛΑΣΣΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ⁽¹²⁾

Σύμφωνα με τον ισχύουσα υπουργική απόφαση 2356 για τα κέντρα θαλασσοθεραπείας, η οποία έχει δημοσιευτεί στην εφημερίδα της κυβέρνησης ισχύουν τα εξής για τις προδιαγραφές που πρέπει να πληροί ένα κέντρο τέτοιας ειδικότητας:

Χαρακτηριστικά των κέντρων

Τα Κέντρα Θαλασσοθεραπείας είναι δυνατό να ανεγείρονται, είτε αυτοτελώς είτε σε συνδυασμό με ξενοδοχείο υπό την προϋπόθεση, ότι αυτά ανεγείρονται με βάση τις ισχύουσες τεχνικές προδιαγραφές Ε.Ο.Τ. Τα γήπεδα /οικόπεδα, στα οποία ανεγείρονται τα Κέντρα Θαλασσοθεραπείας, πρέπει να ευρίσκονται σε άμεση επαφή με τη θάλασσα. Κατ' εξαίρεση, είναι δυνατή η χορήγηση άδειας, όταν μεταξύ της ιδιοκτησίας και της θάλασσας παρεμβάλλεται μόνο κοινόχρηστος χώρος (δρόμος, χώρος πρασίνου). Αναγκαία προϋπόθεση για τη δημιουργία κέντρου θαλασσοθεραπείας είναι η λειτουργία στην ευρύτερη περιοχή και συγκεκριμένα σε ακτίνα 5 χιλιομέτρων από το οικόπεδο/γήπεδο του που θα ανεγερθεί το κέντρο, κυρίων ξενοδοχειακών καταλυμάτων ΑΑ και Α τάξης, συνολικής δυναμικότητας υπερδιπλάσιας αυτής του Κέντρου θαλασσοθεραπείας. Στην περίπτωση που το Κ.Θ. ευρίσκεται εντός σχεδίου πόλεως ή ορίων οικισμού, η δυναμικότητά του δύναται να είναι ίση με τον αριθμό κλινών ΑΑ και Α τάξεως των κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων της ευρύτερης περιοχής.

Διαδικασία έγκρισης

ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΔΙΟ

Έγκριση σκοπιμότητας: Ο αιτών υποβάλλει στην αρμόδια Διεύθυνση της Κεντρικής Υπηρεσίας του Ε.Ο.Τ.,

- Αίτηση, που να περιέχει όλα τα στοιχεία του ιδιοκτήτη ή των ιδιοκτητών του οικοπέδου γηπέδου. Σε περίπτωση εταιρείας πρέπει να υποβάλλεται και αντίγραφο του καταστατικού της ή το ΦΕΚ, που έχει δημοσιευθεί

- Τοπογραφικό διάγραμμα του γηπέδου

- Θα πρέπει να δηλώνεται, ότι 1) το οικόπεδο / γήπεδο αποτελεί ενιαία έκταση, που δεσμεύεται στο σύνολο της για τη δημιουργία του κέντρου και 2) στο μέλλον για οποιαδήποτε αποδέσμευση τμήματος του οικοπέδου ή της έκτασης θα πρέπει να υπάρχει σύμφωνη γνώμη του ΕΟΤ.Ο ενδιαφερόμενος, εφόσον απαιτείται από την πολεοδομική, χωροταξική και περιβαλλοντική νομοθεσία και τις ειδικότερες ρυθμίσεις, που ισχύουν, υποβάλλει στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ αίτηση, με τα απαιτούμενα για την τήρηση της διαδικασίας προέγκρισης χωροθέτησης δικαιολογητικά, καθώς και αντίγραφο της έγκρισης του ΕΟΤ για τη σκοπιμότητα δημιουργίας του Κέντρου.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ

Καταλληλότητα οικοπέδου/γηπέδου: Υποβάλλεται στην αρμόδια Διεύθυνση της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΕΟΤ πλήρης φάκελος που εκτός από τα παραπάνω δικαιολογητικά περιέχει επίσης:

- Σειρά φωτογραφιών με επισήμανση του οικοπέδου / γηπέδου της εγκατάστασης καθώς και φωτογραφίες της ευρύτερης περιοχής, για πλήρη φωτογραφική τεκμηρίωση.
- Τεχνική έκθεση για την θέση του γηπέδου, το νομικό καθεστώς δόμησης, τα χαρακτηριστικά της εγκατάστασης (Αυτοτελές κέντρο θαλασσοθεραπείας ή τμήμα τουριστικής εγκατάστασης, δυναμικότητα, τάξη κ.λπ.), στοιχεία της υπάρχουσας γενικής και τουριστικής υποδομής της ευρύτερης περιοχής, Σκαρίφημα γενικής διάταξης σε επίπεδο προσχεδίου, Βεβαίωση της αρμόδιας υπηρεσίας για τον τρόπο ύδρευσης, Κυκλοφοριακή σύνδεση του οικοπέδου / γηπέδου με το δρόμο προσπέλασης εγκεκρι μένη, από την καθ' ύλην και κατά τόπο κρατική υπηρεσία.
- Βεβαίωση πολεοδομικού γραφείου ως υπόδειγμα του παραρτήματος.
- Έγκριση χωροθέτησης από το ΥΠΕΧΩΔΕ εφ' όσον απαιτείται.
- Έγκριση χωροθέτησης από το ΥΠΕΧΩΔΕ εφ' όσον απαιτείται.
- Εγκεκριμένη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων
- Βεβαίωση από αρμόδια κρατικά εργαστήρια σχετικά με τα χαρακτηριστικά του θαλάσσιου ύδατος προς χρήση για το συγκεκριμένο κέντρο.

ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΔΙΟ

Έγκριση περιβαλλοντικών όρων: Ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ αίτηση με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για την τήρηση της διαδικασίας έγκρισης περιβαλλοντικών όρων σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΣΤΑΔΙΟ

Έγκριση αρχιτεκτονικής μελέτης: Υποβάλλεται πλήρης φάκελος με τα δικαιολογητικά στην αρμόδια Διεύθυνση της Κεντρικής Υπηρεσίας του Ε.Ο.Τ.

5.3 ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ- ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Για τους τουρίστες εκείνους που συνδυάζουν τις διακοπές τους με τον πολιτισμό και τις γαστριμαργικές απολαύσεις η εικόνα της Ελλάδας παραμένει σε γενικές γραμμές αμετάβλητη, παρά την οικονομική κρίση. Συγκεκριμένα, εξαιτίας της κρίσης η εικόνα της Ελλάδας υπέστη μια „μετατόπιση“, προσωρινά τουλάχιστον. Πολλοί τουρίστες θέτουν το ερώτημα, “θα έχουμε τις ίδιες υπηρεσίες που είχαμε μέχρι σήμερα ή θα προκύψουν προβλήματα από ενδεχόμενες απεργίες και πολιτικές αντιπαραθέσεις στους δρόμους;” Βέβαια, αυτός ο προβληματισμός δεν είναι συνεχής. Διαρκεί όσο το θέμα είναι επίκαιρο. Όμως ο τουρίστας διαπιστώνει στο διάστημα αυτό ότι υπάρχουν κίνδυνοι, τους οποίους αργότερα κατά κανόνα ξεχνά και επιστρέφει στην Ελλάδα. Θα πρέπει, βέβαια, να προβληθεί το γεγονός ότι εξαιτίας της κρίσης οι τιμές έχουν μειωθεί σημαντικά.

Όμως και η Ελλάδα θα πρέπει να δραστηριοποιηθεί προκειμένου να κερδίσει ξανά την εμπιστοσύνη των τουριστών, σύμφωνα με τον Άντριαν φον Ντέρνμπεργκ, καθηγητή της Τουριστικής οικονομίας στην Ανώτατη σχολή του Βορμς, στην Γερμανία, ο οποίος αναγνωρίζει ότι η ελληνική κυβέρνηση με τους εμπλεκόμενους φορείς καταβάλλουν προσπάθειες για την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος, προωθώντας σχετικές πρωτοβουλίες και υπογραμμίζει το γεγονός ότι η Ελλάδα ως τουριστικός προορισμός είναι αντιμέτωπη με σκληρό ανταγωνισμό από άλλες μεσογειακές χώρες.

Οι μεγάλοι διοργανωτές ταξιδιών μπορούν ανά πάσα στιγμή να κατευθύνουν το τουριστικό ρεύμα σε άλλες χώρες, που προσφέρουν παρόμοιο τουριστικό προϊόν όπως είναι η Τουρκία ή η Ισπανία. Θα πρέπει λοιπόν να αποδείξουμε στην πράξη ότι είμαστε καλοί οικοδεσπότες και ότι παρά την οικονομική κρίση που διέρχεται η χώρα μας, εξακολουθούμε να προσφέρουμε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες στους τουρίστες. Θα πρέπει να προβληθεί το γεγονός ότι εξαιτίας της κρίσης οι τιμές έχουν μειωθεί ή έχουν παγώσει. Σε κάθε περίπτωση δεν έχουν αυξηθεί.

Αποτελεσματική είναι και η στρατηγική των προσκλήσεων προς ξένους δημοσιογράφους που επισκέπτονται διάφορες περιοχές της Ελλάδας και στη συνέχεια αρθρογραφούν ή κάνουν σχετικά τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά ρεπορτάζ στις χώρες τους.

Έμφαση πρέπει να δοθεί στο ρόλο των γραφείων εξωτερικού του ΕΟΤ, τόσο για την προβολή του τουριστικού προϊόντος όσο και για την έγκαιρη διαχείριση κρίσεων.

Πρέπει, τέλος, να προωθηθούν περισσότερο οι νέες εναλλακτικές μορφές τουρισμού στο εξωτερικό και ιδιαίτερα αυτή του ιαματικού τουρισμού και του τουρισμού υγείας. Η Ελλάδα διαθέτει τόσο μεγάλο φυσικό πλούτο, ο οποίος μπορεί με διάφορους τρόπους να ευεργετήσει την ανθρώπινη υγεία και είναι αδιανόητο να παραμένουμε σαν χώρα στα κλασικά κίνητρα που μέχρι τώρα υποκινούσαν τους εισερχόμενους τουρίστες. Υπάρχει πλέον μεγάλος ανταγωνισμός στους τουριστικούς προορισμούς ανά τον κόσμο αλλά και μεγάλη οικονομική δυσχέρεια στο ελληνικό κράτος και αυτό αποτελεί έναν ακόμη παραπάνω λόγο για την προώθηση της συγκεκριμένης μορφής τουρισμού.

Συνοψίζοντας λοιπόν τα πλεονεκτήματα της επένδυσης Ιαματικών κέντρων και κέντρων Θαλασσοθεραπείας, καταλήγουμε στα εξής:

>Ανερχόμενη ζήτηση για υπηρεσίες ιαματικών κέντρων και θαλασσοθεραπείας

>Θαυμάσιες τοποθεσίες για τη δημιουργία κέντρων ιαματικού τουρισμού και θεραπείας

>Περισσότερες από 700 θερμές πηγές

>Εκτεταμένη παραλία που ευνοεί τα κέντρα θαλασσοθεραπείας

>Άρτια τουριστική υποδομή

>Ειδικευμένο και έμπειρο ανθρώπινο δυναμικό

> Η Ελλάδα είναι ήδη ένας καταξιωμένος και διάσημος τουριστικός προορισμός

Δυστυχώς, όπως διαπιστώθηκε από την εκπόνηση της εργασίας όμως υπάρχει έλλειψη νομοθετικού πλαισίου, έλλειψη υποδομών και μελετών και ανυπαρξία ιδιωτικού ή δημόσιου φορέα που να ασχολείται με τον συγκεκριμένο κλάδο και ιδίως να διεκδικεί, να οργανώνει και να πραγματοποιεί μια ενιαία προσπάθεια για την ανάπτυξη του Τουρισμού υγείας στην Ελλάδα.

(Ιαματικά λουτρά σε φυσικούς καταράκτες στις Θερμοπύλες)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- «Τουρισμός-έννοιες, μεγέθη, δομές» ,Στέλιος Βαρβαρέσος, β' έκδοση
- «Αγροτουρισμός- Δημιουργία μιας αγροτουριστικής επιχείρησης», Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, άξονας integra, επιστημονικός υπεύθυνος Αντώνης Φραγκούλης
- « Τουριστική πολιτική», Μάριος Σωτηριάδης
- «Τουριστική ανάπτυξη και σχεδιασμός», Δρ. Κων/νος Ανδριώτης
- «Εισαγωγή στον τουρισμό» , Ν.Ηγουμενάκης, Κ. Κρσβαρίτης, Π.Λύτρας
- «Ο Ιαματικός τουρισμός και η ανάπτυξή του στην Ελλάδα», Σ.Κ Σπάθη
- «Τουρισμός Υγείας», Κουδουμά Μαρία
- Διδακτικές σημειώσεις τουρισμού υγείας, Μ. Καρπαθιωτάκη
- «Τουρισμός Υγείας, η Ελλάδα και ο κόσμος»- ετήσια μελέτη της xenia εκθέσεις/ συνέδρια, Δεκέμβριος 2007
- Εφημερίδα της Κυβέρνησης

ΙΣΤΟΤΟΠΟΙ

- www.express.gr
- www.traveldailynews.gr
- www.intravelreport.gr
- www.investingreece.gr
- www.t-p.gr
- www.gnto.gr
- www.spas.about.com
- www.moreinfo.gr/thalassospahotels
- www.ispa.com
- www.iama.gr
- www.aesthetics.gr
- www.typos.com.cy
- www.thermalsprings.blogspot.com

ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΟΡΩΝ

1. Το Σκωλ είναι ο μόνος Διεθνής Οργανισμός σήμερα, ο οποίος συνενώνει όλους τους τομείς της ταξιδιωτικής και τουριστικής βιομηχανίας. Εκπροσωπείται από Ανώτερα και Διευθυντικά Στελέχη του Τουρισμού τα οποία συναντώνται σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο, για να συζητήσουν θέματα κοινού ενδιαφέροντος σε περιβάλλον φιλίας και αλληλεγγύης.

Είναι ένας μη πολιτικός διακλαδικός Οργανισμός χωρίς διακρίσεις φύλλου, ηλικίας, φυλής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων και κοινωνικής κατάστασης. Το πρώτο τμήμα του Σκωλ ιδρύθηκε στο Παρίσι το 1932 από τουριστικούς παράγοντες, έπειτα από ένα εκπαιδευτικό τους ταξίδι στην Σκανδιναβία όπου και γεννήθηκε η ιδέα, επαγγελματίες δηλαδή του τουρισμού αποφάσισαν να συνεργάζονται στενότερα μέσα από Οργανισμό σε πνεύμα φιλίας.

Έπειτα από εκείνο το πρώτο δειλό ξεκίνημα, το Σκωλ σήμερα έφθασε να αριθμεί 25.000 μέλη περίπου, εντεταγμένα σε περισσότερα από 500 τμήματα, σε περισσότερες από 80 χώρες του κόσμου.

Όπως γίνεται και σε άλλες συναφείς επαγγελματικές οργανώσεις οι περισσότερες εκδηλώσεις πραγματοποιούνται στην έδρα των κατά τόπους τμημάτων, υπάρχει όμως παρουσία και αντιπροσώπευση του Οργανισμού σε εθνικό, σε επίπεδο διεθνικής περιφέρειας, υπό την εποπτεία του Διεθνούς Σκωλ του οποίου η μόνιμη Γενική Γραμματεία εδρεύει στο Τορρεμολίνος της Ισπανίας.

